De vorbă cu un virtuoz al viorii:

NICUȘOR PREDESCU

— Stimate Nicușor Predescu, de multă vreme n-am mai auzit, dar nici nu am „văzut", vioara dumneavoastră. Din acest motiv m-am gîndit să vă vizitez la locul de muncă, adică la restaurantul „Continental", pentru a afla, pentru mine, dar și pentru cititorii almanahului, de ce ați absentat o atît de lungă perioadă ?

— Am lipsit cam mult și mă bucur că ați venit aici. Iată motivele: mă aflu la o vîrstă cînd trebuie să mă pregătesc să renunț definitiv la aparițiile în public. Artiștii, la fel ca sportivii de performanță, trebuie să știe să părăsească arena exact atunci cînd trebuie. Nu avem dreptul, cu trecerea anilor, să devenim o umbră a ceea ce am fost. Deci, din acest punct de vedere mă gîndesc serios la retragerea mea din circuitul artistic. Dar cum socotelile nu se împlinesc totdeauna întocmai, retragerea mea era să se întîmple mult mai devreme din cauza unui accident la o mînă.

— Tocmai la mînă ?

— Vedeți și dumneavoastră cum se potrivește de rău ? ! Pe mine m-a lovit la mînă, așa cum pe biata Maria Tănase a lovit-o exact acolo unde nu trebuia: la gît. Artistul are o soartă cumplită atunci cînd este atins tocmai acolo unde îl doare cel mai mult. Din păcate, suferinței fizice i se adaugă și uitarea. Fără falsă modestie, mă socot un artist care se bucură și s-a bucurat de aplauze. Nu este acum cazul să explic ce înseamnă pentru noi aplauzele, cu toată suita de onoruri care urmează. Dar dacă dispari pentru o perioadă de timp din viața artistică, uitarea se așterne peste tine ca o simfonie a tăcerii.

— Nu aveți impresia că exagerați ?

— Deloc. Maria Tănase a fost idealul interpretului de muzică populară, a fost un geniu, iar geniile nu se nasc în fiecare an. Dar spiritul Mariei nu mai plutește, nu ne mai domină așa cum era firesc. Este uitată, peste amintirea ei se așterne o prea mare tăcere.

— Așa cum v-am spus la început, motivul prezenței mele aici, acum, este Nicușor Predescu. Dar deoarece chiar parțial aveți dreptate în ceea ce o privește pe Maria Tănase, vă propun să poposim ceva mai mult asupra acestui subiect, pentru că am certitudinea că de renumita cîntăreață vă leagă foarte multe amintiri.

— Este o cinste pentru mine să-mi reamintesc că prima ei apariție în public și-a făcut-o alături de vioara mea. Era în anul

1937, cînd a avut loc la București un concurs al tinerelor speranțe. Mie mi-a revenit sarcina de-a o acompania. Nimeni nu știa atunci ce mare valoare ascunde glasul ei. Prima apariție i-a adus primul succes. Cariera ei a cunoscut pe drept o ascensiune rapidă. Adevăratul artist nu are nevoie de prea mult timp pentru afirmare și recunoaștere.

— O puteți caracteriza în cîteva cuvinte ?

— Glasul ei, inegalabilul ei glas, avea ascuns în el trilurile privighetorii, tristețea taragotului, jelania tulnicelor, șopotul apelor, reverberația munților, vehemența tobelor, șoapta codrilor, chiotul oșenilor, plînsetul mamelor... Toate aceste atribute erau stăpînite și modelate de inteligența scenică creatoare a acestei mari artiste. Peste toate se adaugă personalitatea ei asupra microfonului, ceea ce îi conferea posibilitatea să facă din fiecare piesă o operă de artă. Trebuie să mai adaug că ea are meritul de a fi interpretat cîntecul popular românesc și în franceză, lucru probabil știut de foarte puțină lume. Poate că nu ar fi rău dacă s-ar mai edita un disc care să cuprindă și acele cîntece românești zise de Maria Tănase în franceză.

— Cum totuși interviul de față are drept erou pe Nicușor Predescu, vă opresc aci, rugîndu-vă să povestiți ce ați pățit cu mîna ?

— La începutul anului mi-am fracturat mîna stîngă și cu toate că mi-a fost pusă în ghips, a început să se umfle. Nu mai puteam ține vioara în mînă, de digitație nici nu mai vorbesc. Peste toate mă sîcîia un contract cu un restaurant din R.F.G., care trebuia onorat. Știți că acolo „pe cuvînt de onoare" nu prea ține. Am părăsit țara cu sufletul mic cît un purice. Îmi vedeam cariera terminată și încă, colac peste pupăză, și un contract neonorat. Dar nu aveam altă cale.

— Și cum s-au rezolvat lucrurile ?

— Aici trebuie să recunosc că mi-au folosit desele mele deplasări peste hotare, cînd am avut prilejul, nu o dată, să constat că, atunci cînd cînți unui român o melodie de la el de-acasă, este în stare să-ți aducă și luna de pe cer. Am multe asemenea exemple, dar mă voi opri la unul singur. Cîntam cu o formație la Wienhause, un simpatic local din Stuttgart. La un moment dat, s-a apropiat de mine un cetățean cam de 50 de ani, care mi-a cerut să-i cînt melodii de-acasă. Îndelungata mea experiență de local mi-a înlesnit să identific locul de pe unde este și i-am cîntat cu mare plăcere. Deci, pornind de la acest lucru verificat de mine de-a lungul anilor de cînd fac turnee peste hotare, am vizitat un chirurg din R.F.G. pe care îl știam mai de mult. „Doctore, i-am zis, dacă vrei să mai auzi o doină sau o „Ciocîrlie" ca la mama acasă, salvează-mi mîna! Trebuie să-mi onorez contractul. Mîna stîngă nu-mi mai poate ține vioara...". Am fost operat cu succes și mi-am reluat din nou locul în orchestră.

— Puneți mîna pe inimă și ziceți-mi dacă aveți mîna de altădată !

— Fără discuție că da. Deocamdată, pentru că toți sîntem deocamdată. Acum am convingerea că reușesc să cînt mai bine ca oricînd, poate și datorită faptului că, în urmă cu cîteva luni, îmi vedeam cariera terminată.

— Spuneți-mi pe scurt ceva din viața dumneavoastră.

— Tatăl meu, Nicu Predescu, a fost un mare șef de orchestră. Cînta în provincie, dar cînta minunat. De la el am luat primele noțiuni de vioară. De la 4 la 8 ani. Apoi am intrat în formația fratelui meu, Victor, pentru ca la 12 ani să ajung conducător de formație. Din anul 1938 am început să cînt în localuri pînă în 1946, cînd m-am angajat în prima formație a Filarmonicii de stat din Oltenia. Anul 1949 mă găsește în orchestra Ansamblului C.G.M., iar din anul 1951 la Radio. Am dirijat un an formația de muzică populară, pentru ca din 1952 să trec ca prim concert-maistru la Orchestra simfonică Studio Radio.

— Foarte interesant, înseamnă că într-un fel ați trădat muzica aceea care v-a lansat și pe care mărturisiți că o iubiți.

— Să nu ne grăbim. Cu trecerea anilor mi-am dat seama că în pregătirea mea profesională există lipsuri. Aveam talent, aveam ureche, dar nu era suficient. Simțeam nevoia unei pregătiri teoretice temeinice, serioase. M-am înscris la conservator. Am trecut la orchestra simfonică pentru a-mi desăvîrși pregătirea, dar la local nu am renunțat. Din 1952 am

dus o activitate dublă, dacă nu triplă: dimineața la cursuri ori la Radio, seara la local. Și asta nu un an, doi, ci o viață de om.

— Nu a fost prea greu ?

— Greu, dar a meritat. Iată de ce: simțeam, la un moment dat, că muzica noastră populară pe care o interpretam bine, are nevoie de ceva în plus, acel ceva care să o ridice pe niște culmi încă neatinse sau nebănuite. La conservator i-am învățat pe clasici, la Radio i-am cîntat pe clasici, am făcut deci acele acumulări calitative de care aveam neapărată nevoie. După cîțiva ani, roadele au început să se arate. Acum altfel cîntam „Ciocîrlia", altfel răsuna „Hora Staccatto", altfel înțelegeam ce este și mai ales ce trebuie să fie muzica noastră populară.

— Vă reamintesc că pe vremuri, cînd se cînta la local, se întîmpla un lucru deosebit. În clipa cînd interpreta sau orchestra începea să cînte nimeni nu mai îndrăznea să mănînce. Mititelul încremenea în vîrful furculiței, dacă clientul nu apuca să-l mănînce pînă atunci. Acum nu se mai dă atenție celui care cîntă, dacă nu risc a vă supăra, nici orchestrei. De ce, stimate Nicușor Predescu ?

— Nu știu de ce vă mirați. Este o consecință firească a lipsei de profesionalitate, a lipsei de dăruire. Pe vremuri se mergea la localul cutare pentru că acolo cînta o anume formație sau la localul cutare pentru că acolo cînta o anume cîntăreață. Numiți-mi, vă rog, un singur local din Capitală unde se merge pentru că acolo cîntă cineva anume ! Acum ne ducem la local pentru a dansa, nu pentru a asculta muzică de calitate.

(Aici, stimați cititori, mă simt dator să deschid o mică paranteză pentru a vă povesti ceva. Mă găseam cu carnețelul de luat notițe la „Continental", în mijlocul unui public eterogen, din care nu lipseau consumatorii străini. Orchestra cînta, lumea își vedea de-ale ei, rumoarea specifică marilor localuri se făcea din plin simțită. Parcă supărat pe această atmosferă de totală apatie, Nicușor Predescu se ridică intempestiv de pe scaun, își ocupă locul său de pe podium și cu îndîrjirea specifică marilor artiști atacă primele note ale unei melodii, aflată de mulți ani în repertoriul său. Miracol. Rumoarea încetează, nimeni nu mai mănîncă, nimeni nu mai șoptește. Se aude numai orchestra peste care acordurile viorii conduc parcă întreaga asistență — nu mai aveam de-a face cu consumatori — în liniștea născută din admirație atunci cînd este vorba de artă adevărată. Acordurile finale ale viorii lui Nicușor Predescu sînt acoperite de ropote de aplauze, toată lumea uitînd pentru moment că se află într-un local.

Nicușor Predescu își reia locul lîngă noi, lăsîndu-ne să tragem singuri concluziile. Ceea ce am și făcut.

— Deci, stimate Nicușor Predescu, se poate face artă și la local.

— Este adevărat numai că, pentru a ridica muzica de la local la un nivel superior, avem nevoie de artiști „împătimați" de muzică. Toată viața am luptat pentru o muzică de cafeconcert, deoarece prin repertoriul ei muzica aceasta îți permite să treci de la muzica clasică la populară și ușoară, cu foarte multă ușurință. Am chiar pretenția să revendic paternitatea acestui gen de muzică în localul românesc.

— Așa cum spuneați, sînteți pe punctul de a vă retrage. Teoretic vorbind, vedeți pe cineva care este în stare să vă preia arcușul ?

— Sînt destul de mulți muzicanți, dar pe unul anume nu-l văd. Cum vă mai spuneam, pe lîngă talent este nevoie de multe alte calități, dacă dorim să avem orchestre de local de faima și renumele celor de altădată.

— Spuneați, la începutul discuției noastre, că ați început să cîntați de la 4 ani. Că vioara este un instrument foarte pretențios, nu mai este cazul să insistăm. Pentru că ați fost un copil precoce puteți să-mi spuneți ce este mai întîi, urechea sau mîna ?

— Mai întîi este chemarea lăuntrică care nu-ți dă pace. Apoi urmează, fără discuție, urechea și, mai ales, inima. Ea îți dirijează degetele pe corzi cu o chemare și o plăcere ce nu pot fi descrise. Fără ele nu poți fi violonist.

— O viață întreagă ați cîntat în localuri. Localul are și părți bune și părți rele, pentru un tînăr artist viața de local nu prezintă și unele dezavantaje ?

— Viața întreagă se compune din bune și din rele. Important este ce culegi din viață. Eu nu am băut niciodată, motiv pentru care am putut alege grîul de neghină. Dar am fumat și am băut multe cafele. Am dus o viață echilibrată, familia ocupînd un loc important în existența mea. Acesta este motivul longevității mele artistice.

— Care este diferența între lăutar și muzicantul de local ?

— Lăutarul nu are școală. Are însă ureche, de aceea poate interpreta corect muzica populară. Necunoscînd notele, repertoriul său este limitat și cu greu poate corecta un cîntec odată învățat greșit. Muzicantul cunoaște notele, dar nu are școală. Poate cînta frumos, atît muzica populară cît și pe cea de cafe-concert. Niciodată nu va putea depăși anumite limite, tocmai din cauza lipsei unei culturi muzicale temeinice. Mai departe, de la muzicant la muzician e o cale foarte lungă...

— Sînteți frate cu un alt violonist celebru. E vorba de Victor Predescu, fratele mai mare, în orchestra căruia v-ați început cariera. Spuneți sincer: de-a lungul existenței dumneavoastră, nu au existat nici un fel de animozități profesionale ?

— Românul are o vorbă : „Frate, frate, dar brînza-i pe bani". Și în viața noastră au existat unele momente mai dificile. Victor este și rămîne fratele mai mare, pentru care nutresc respectul și dragostea cuvenită. După părerea mea, felul lui de-a se exprima artistic se deosebește de-al meu. Dacă eu revendic cafe-concertul, Victor Predescu se înscrie în rîndul celor care au ridicat muzica populară pe culmile virtuozității.

— Pasiunea dumneavoastră pentru muzică este unanim apreciată. Spuneți-mi drept n-au existat momente de regret pentru meserie ?

— Niciodată. Cu toate că am iubit foarte mult medicina și aviația.

— Curioasă împerechere de profesii. De unde aceste pasiuni ?

— Pe aviatori am început să-i iubesc în anii celui de-al doilea război mondial. Veneau la local cu sufletul lor curat și bun și ziceau : mergem să vînăm, dar noi sîntem cei vînați. Și mereu veneau mai puțini. Aveau o tristețe în bunătatea lor de ți se rupea inima. De atunci am rămas cu această iubire, care continuă și astăzi. Pe medici îi iubesc deoarece mi-au salvat nu o dată viața. Și ca o justificare a acestei pasiuni pentru ei a fost întîlnirea cu doctorul din străinătate care, pur și simplu, s-a luptat pentru refacerea mîinii mele. Cînd mi-a scos ghipsul și am văzut că pot cînta m-au podidit lacrimile, și înainte de a-i săruta obrajii, i-am sărutat mîna. Mîna unui chirurg este la fel de prețioasă ca mîna unui violonist.

— Fără doar și poate, îndelunga dumneavoastră carieră artistică v-a prilejuit trăirea multor momente emoționante. Probabil că ele vor constitui volumul dumneavoastră de amintiri. Pentru cititorii noștri puteți alege un moment, un singur moment ?

— Da, momentul Stokovschi. Deci, cîntam la Athenée Palace, acum 14 ani, cînd observ că la o masă se află cunoscutul dirijor, alături de Iosif Conta. Am fost tulburat de emoție, dar repede mi-am revenit. Și am căutat să mă depășesc pe mine în interpretare. Totul îmi reușea. Urmăream cu un ochi reacțiile marelui oaspete. La un moment dat se ridică și vine spre mine. Mă făceam că nu-l văd, dar panica mă cuprinse din nou. Se apropie, îmi strînse mîna și mă rugă să fac o mică pauză. Risc să rămîn flămînd, avea să-mi zică celebrul artist. Cînți atît de frumos încît ar fi un sacrilegiu să mănînc. Am luat o mică pauză, pentru a-i permite terminarea cinei. Peste cîțiva ani, mă aflam în America, cu ansamblul „Ciocîrlia". După un spectacol, se apropie de mine o figură cunoscută. Era Leopold Stokovschi, care după ce-mi adresează cîteva vorbe de bună revedere, mă roagă să-i cînt „Rapsodia" lui Enescu. Am început să cînt bucuros și emoționat. Celebrul dirijor își lăsă ușor capul pe umărul meu. Nu făcea nici un gest, nu-i auzeam nici răsuflarea, dar parcă-l vedeam dirijîndu-mă. Simțeam asta prin toți porii mei. A doua zi acest moment, imortalizat pe placa fotografică, a apărut într-un mare cotidian american „New-York Times".

— Sînt tentat să vă pun ultima și clasica întrebare...

— O știu. Dacă ar fi să mă nasc încă o dată tot vioara aș îmbrățișa-o și pentru a ieși din stas vă mărturisesc că aș lua de nevastă pe aceeași femeie.

— De ce ?

— Este un om minunat, bun și înțelegător. De peste 30 de ani, de cînd sîntem împreună, mă așteaptă seară de seară să vin acasă și-mi spune aceeași poveste. De peste 30 de ani ascult povestea, dar de săturat nu m-am săturat. Numai că acum sînt ceva mai grăbit ca altădată. Graba mea este justificată de faptul că am două nepoțele gemene pe care îmi place să le admir dormind, atunci cînd mă întorc de la local. Dacă ar fi să îmbrățișeze cariera artistică, doresc din toată ființa mea să le pot da primele noțiuni despre cel mai minunat instrument, care este VIOARA.

DAN BÎRLĂDEANU ■

PRIMELE CALENDARE ŞI ALMANAHURI ROMÂNEŞTI

ORIZONTAL : 1) Oraşul în care a apărut cel dintîi almanah românesc, tipărit pentru anul 1733, alcătuit de dascălul Petcu Şoanul — Oraşul unde, în anii 1808 şi 1809, a apărut „Calendarul" lui Gh. Şincai, în care şi-a publicat o parte din „Hronica românilor şi a mai multor neamuri". 2) Oraşul în care agronomul Ion Ionescu de la Brad publică „Calendarul pentru bunul gospodar" (1845), primul calendar care se adresează populaţiei din mediul rural — Şi oraşul în care, în 1874, a apărut un „Calendar al basmelor", avînd ca temă lupta împotriva superstiţiilor. 3) „Calendarul..." editat în acelaşi oraş în anii 1864—1871, avînd ca scop satirizarea stării de lucruri a timpului — Fiinţă socială. 4) „...literară", cea dintîi publicaţie în care literatura românească şi-a găsit o tribună în adevăratul înţeles al cuvîntului (Iaşi 1840) — A schimba poziţia. 5) Hău ! — Locuitor din mediul rural, căruia i se adresau „Calendarul agricultorului", „Calendarul plugarului" ş.a. editate în a doua parte a sec. XIX. 6) A cincea lună din calendar — Oraşul Craiova în care, în 1897, a apărut „Almanahul socialist", editat de Clubul muncitoresc din localitate, în 16 pagini cu date calendaristice socialiste şi ştiinţifice. 7) File de cronică ! — Şut pe alături ! — Horia Coman. 8) Primul domnitor al statului naţional România, care şi-a adus o preţioasă contribuţie la crearea condiţiilor necesare editării unor calendare şi almanahuri — Sînt tipărite în revistă ! — Interjecţie. 9) Soare egiptean — Formă de organizare, cu caracter politic, a muncitorilor care au editat cele dintîi calendare şi almanahuri socialiste la noi, cum ar fi „Calendarul pozitivist" (Galaţi 1892), „Almanahul social democrat" (Bucureşti 1894) ş.a. (pl.). 10) „...românească", publicaţie care a marcat începuturile presei în limba română în Moldova, care în perioada anilor 1847—1869 a editat un calendar conţinînd diverse povestiri şi învăţături — Scriitor, muzician şi folclorist român (1794—1854), care, în 1829, a publicat „Calendarul lui Bonifafie Setosul", o parodie a almanahurilor vremii (Anton). 11) În cazul de faţă cuprinsul calendarelor şi almanahurilor — Figura centrală a stampei „Luarea redutei Griviţa 30 August 1877", oferită ca supliment de „Calendarul pentru toţi românii" pe anul 1881.

VERTICAL : 1) Prefix pentru doi — „Almanahul social...", apărut la Bucureşti în 1894, care avea pe copertă lozincile mobilizatoare ale muncitorilor din vremea aceea. 2) Sat în Oltenia — Periodicitatea almanahurilor şi calendarelor (pl.). 3) Cărturar, umanist şi scriitor român (1788—1869), care a publicat „Calendarul Albinei" (1847) şi „Calendarul nou" (1835) (Gheorghe) — Bor ! 4) Oraşul în care, începînd din 1872, a apărut un „Calendar" care se apropie foarte mult de forma almanahurilor, conţinînd în afară de partea calendaristică, învăţături, reţete şi numeroase gravuri — Care şi-a pierdut căldura. 5) Dînsa — Negaţie — Moşul care vine pe la gene. 6) Undă — Moralizatoare, ea nu lipsea din cel dintîi almanah umoristic „Calendarul lui Nichipercea", editat la Bucureşti în 1860 de T.N. Orăşanu. 7) „Calendarul pentru poporul...", apărut la Iaşi, între 1842—1845. 8) Om politic, ziarist şi istoric român (1812—1893) prin a cărui grijă a apărut la Braşov, între 1852 şi 1865 „Calendarul pentru poporul românesc" — Munte în Austria. 9) Umed — Comună în Tirol — Mînă. 10) Măsură din vremea lui Cuza — Îmbrăcăminte. 11) „...de Iassy", ediţie aparte în limba franceză a „Calendarului nou" apărut în 1835 — Nota scriitorului !

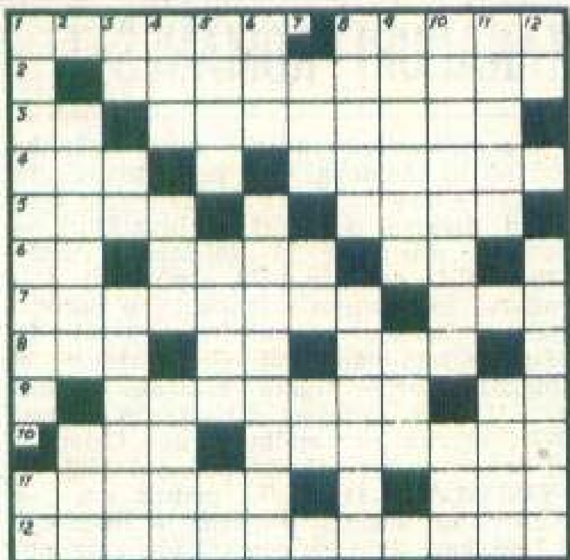
Dicţionar : BAH, RABA, UPS, SEE.

Mircea MĂRDĂRESCU
Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

FILOZOFICĂ (Rebo : 5+2+2=9)

Ioan DĂNILĂ — Tg. Neamţ

DE LUNI...

ORIZONTAL : 1) Scriitor francez (1840—1897), autor al unor „Povestiri de luni" — A cîntat în versuri „Prima zi" (vol. „Pîinea pădurii" ; Mihail). 2) Scriitor care și-a asigurat cititorii că „Baltazar sosește luni" (Theodor). 3) Treisprezece cupe... rebusiste ! — „...a două dimineți de luni", piesă din bibliografia lui Arthur Miller (pl. neart.). 4) Afluent al Dunării — Semnatarul volumului de schițe și nuvele „În afară de luni" (Maria). 5) Eroină a nuvelei „Prima zi a săptămînii" de George Bălăiță — În acest loc (pop.). 6) Secol — „Lunea cea...", roman în care Dan Mutașcu evocă un episod al Războiului de Independență — Subsemnatul. 7) Soția strungarului Ioniță din nuvela „De luni pînă luni" de Ion Israti — Din „Turnul cu ceas" al acestui poet am desprins poezia „Era luni..." (Aurel). 8) Nume masculin — Capul Bunei Speranțe ! — A nu mai merge. 9) Apariții recente — Negație. 10) Bărbierit — Grănicer din romanul „Baltazar sosește luni" de Theodor Constantin. 11) Soția hamalului Gligore din nuvela „În afară de luni" de Maria Arsene — Imaculat. 12) Scriitor american din generația postbelică, a cărui „Damigeană de argint" (vol. „Harfa de iarbă") se sparge într-o luni (2 cuv.).

VERTICAL : 1) Autorul romanului „Luni, după viscol" (Aurel) — Polii magnetului ! 2) Locul desfășurării acțiunii romanului „Lunea cea mare" de Dan Mutașcu — E greu de aflat. 3) Începutul ucenicici ! — Extras din text ! — Poet care în volumul „Un șir de zile" a evocat și ziua de „Luni" (Ovidiu). 4) Două (înv.) — America de Nord ! — Om ! 5) Localitate în Norvegia — A semnat o „Scrisoare de luni" (vol. „65 poeme" ; Florența) — La munca de jos ! 6) Localitate în China — Doctorul din romanul „Luni, după viscol" de Aurel Deboveanu. 7) Rîu în U.R.S.S. — E de curmat ! — Stabilește ordinea. 8) Spre (reg.) — Oraș în U.R.S.S., la Marea Caspică. 9) Studentul medicinist din povestirea „Examenul de luni" de Șerban Nedelcu — Jocul cu focul ! 10) A se furișa — Veche dinastie chineză. 11) De duminică, pe luni — Leagă pistonul cu biela. 12) Douăsprezece luni — Capitala R.S.S. Tadjikă, care în limba locului înseamnă luni, început de săptămînă.

Dicționar : DOA, ENMO, TSI, TNA, ASTARA, IAO.

Adam STOICA — București

CU EREDITATE

(Metagramă anagramată : xxxxxxxDxx-xxxxxTxxxx)

Costache ONOFREI — Alexandria
Giuseppe ISPAS — Piatra Neamț

IDILICĂ

(Metagramă anagramată : xxx xxxLxx-xxxxxxxCx)

Bejan TEODOR — Galați

...PÎNĂ DUMINICĂ

ORIZONTAL: 1) Săracul de pe meleagurile Vasluiului care nu putea să-și are pămîntul decît duminica, cu boi de împrumut, căruia Ștefan cel Mare i-a făcut dreptate, dăruindu-i o moșie cu răzășie — Cunoscută actriță americană, interpreta principală din filmul „O duminică la New York" (Jane). 2) Lună în a cărei penultimă sau ultimă duminică are loc în satele Hoteni, Hărnicești și Sat-Șugatag (jud. Maramureș) tînjaua, sărbătoare închinată primului om ieșit la arat — A fi surprins. 3) Ride ! — Autorul (1892—1961) romanului „Duminica orbului" (Cezar). 4) Impozit (od.) — Județ unde, în comuna Hălmagiu, se ține în a treia duminică a lunii martie „Tîrgul sărutului", rezervată petrecerii tinerelor perechi căsătorite în timpul iernii — Pronume. 5) Comună în U.R.S.S. — Poet din ale cărui „Clipe" am desprins o „Duminică" (Tiberiu) — Urmare ! 6) Dizolvant — A stăvili. 7) În cele „65 poeme" a inclus și o „Duminică" (Florența) — Eroul povestirii „Calul de duminică" de Ioana Oriea. 8) În acest loc — Ghimpi. 9) Negru sau negru amestecat cu alb (pop.) — Muncitoarea textilistă din nuvela „O duminică liberă" de Ion Istrati — Bine ! 10) Auricul — „...de duminică", titlul unui eseu de Sainte-Beuve. 11) Specie de mamifere din familia cervideelor — Boldici ! — Are 4 sau cel mult 5 duminici. 12) 1979 a-nceput duminica — „Duminica...", volum de versuri aparținînd lui Nicolae Dumbravă.

VERTICAL: 1) Autorul volumului de reportaje „Cît în șapte zile" (Eugen) — „...poetului de duminică", aparține lui Emil Brumaru (vol. „Cîntece naive"). 2) Scriitor american contemporan, autorul romanului „Numai duminici" (John) — Medicul sensibil și generos din romanul „Duminica mironosițelor" de Dana Dimitriu (Alexandru). 3) Ris ! — „...de duminică", roman scris de Ion Velican. 4) Glas de pasăre — Prietena Firei din nuvela „O duminică liberă" de Ion Istrati — Imperfect (abr.). 5) Localitate în Eolia (ant.) — Centrul urbei ! — A fost mai mic. 6) Unitate de măsură pentru capacități — Între camere — Cade la mijloc ! 7) Listă cu greșeli tipografice — Personaj din piesa „Ziua de duminică a lui Damian Stegaru" de Mircea Enescu. 8) Oraș în Japonia — O mie de lei (fam.). 9) Organizația Mondială a Sănătății — Localitate în India — Personaj legendar. 10) Negație — „...de duminică", titlul unei nuvele de Eugen Barbu. 11) „...de duminică", volum de Ion Rahoveanu — Orășel în Republica Salvador. 12) Prima secundă ! — ...Mavrodin, autoarea poeziei „Ultima duminică" (vol. „Reci limpezi cuvinte") — În reluare.

Dicționar: UKAR, DAIM, ELEA, EDA, NOAN, NINO.

Adam STOICA — București

INDUSTRIALĂ (Rebus criptografic: 12,5,1,5,11,2,6,8)

Vasile ȘTIULIUC — Rădăuți

CONTRIBUŢII ROMÂNEŞTI ÎN MATEMATICĂ

ORIZONTAL : 1) Matematician şi sociolog român (1815—1912) din a cărui operă vastă cităm „Mecanica cerească", lucrare de căpătîi în cunoaşterea universului. Preocupările în acest domeniu au fost recunoscute şi pe plan mondial, fapt care duce la atribuirea numelui acestui mare savant unui crater pe Lună — Matematician român de renume mondial (1906—1973), recunoscut pentru preocupările în mai multe domenii ale matematicii, cît şi pentru tenacitatea cu care a luptat pentru înfiinţarea Centrului de Calcul al Universităţii din Bucureşti. **2)** Ramură de bază a matematicii la a cărei dezvoltare şi-au adus contribuţia şi matematicieni români ca : Traian Lalescu, Dimitrie Pompeiu, Grigore Moisil şi alţii — Ultimul număr din sistemul de numeraţie zecimal. **3)** Învîrtiţi. **4)** Ministerul Comerţului Interior (abr.) — Învaţă, printre altele, şi matematica — Negativ la început ! **5)** Două cercuri !... — ...şi constanta lor — Matematician român de renume mondial recunoscut de mulţi matematicieni de peste hotare, cu care colaborează pentru lucrările sale valoroase în domeniul funcţiilor de variabile reale. **6)** Familie de matematicieni români, tatăl (1900—1979) şi fiul (n. 1929) care şi-au dedicat activitatea domeniului geometriei şi în special al geometriei diferenţiale — Metru cub. **7)** Institutul Politehnic Bucureşti, unde îşi desfăşoară activitatea matematicieni de seamă ca : Mihai Boţez, Marcel Roşculeţ şi alţii (abr.) — Sînt în număr de şapte — Disjuncţia ca propoziţie matematică. **8)** Semn pe margini ! — Necunoscută. **9)** Matematician român (n. 1912), conducătorul secţiei de mecanică a Institutului de matematică al Academiei de ştiinţe, cu valoroase opere în domeniul mecanicii — Cec ! — Semiconcav ! **10)** Termenul care nu conţine necunoscute din dezvoltarea binomului lui Newton — Primele unităţi ! — Limite în final ! **11)** Lingvist şi om de cultură român (n. 1895), cu preocupări şi în matematică, cel ce evidenţiază în prefaţa la „Joc secund" adînca semnificaţie a liricii lui Ion Barbu, numele de poet al renumitului matematician Dan Barbilian — Calcul simplu. **12)** „Teoria funcţiilor de variabile...", este domeniul care a preocupat şi preocupă pe mulţi matematicieni români ca Solomon Marcus, Dinculeanu şi alţii (sing.) — Loc geometric al conjugatelor armonice ale unui punct faţă de intersecţiile unei conice cu o secantă care trece prin acel punct.

VERTICAL : 1) Familie de matematicieni care au activat şi activează în cadrul Universităţii „Al. I. Cuza" Iaşi cu preocupări vaste în domeniul matematicii (analiză matematică, algebră liniară şi ecuaţiile fizicii matematice) — Repere ! **2)** Introducere în analiză ! — Structură algebrică existentă între elementele unei mulţimi aşa cum este organizată şi mulţimea numerelor reale faţă de operaţiile de adunare şi înmulţire — Plantă ornamentală. **3)** Nu-s deşi — Coordonată a punctului din plan sau spaţiu. **4)** Localitate în S.U.A. — Popescu Nicolae — Premiul acordat anual pentru pace, medicină cît şi pentru descoperiri în ştiinţă care au la bază matematica (chimia, fizica). **5)** Matematician român (1873—1939), cu o bogată activitate în domeniul geometriei, avînd studii în legătură cu tipuri de varietăţi liniare neolonome, unele din ele purtîndu-i numele — Literă grecească folosită în matematică pentru notarea unei funcţii importante în probabilitate. **6)** Cimbală turcească — Orăşel în Olanda — Roman Tiberiu. **7)** Domeniul tematic — Ilie Popa. **8)** Matematician român (n. 1936), care, împreună cu G. Ciucu şi R. Theodorescu, publică în 1963 „Aplicarea matematicii în economie", punînd în valoare preocupările sale în matematicizarea economiei. **9)** Plantă textilă — Personaj legendar — Egal cu zero. **10)** Număr par ! — Început de secantă ! — Casă ! **11)** Iute pe jumătate ! — Component al fracţiei. **12)** Matematician român (1882—1929), care a creat, în 1921, „Revista matematică din Timişoara", o fiică a „Gazetei matematice" din Bucureşti — Matematiciană română ce reprezintă în mişcarea noastră matematică ceea ce Sonia Kovalevski a însemnat în matematica rusă. Ea întregeşte galeria de femei cu preocupări matematice de la Hypathia pînă la Emmy Noether.

Dicţionar : ELO, ZIL, ERM, IRU.

Gheorghe MAŢEI
Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

„Nepoții" lui Hitler

De cîțiva ani, în țările occidentale se țin lanț deturnările de avioane, răpirile de personaje influente, de magnați financiari, de oameni mai obișnuiți, folosiți ca ostateci pentru un „troc" viu.

Mașinile infernale, bombele, coletele cu explozive au devenit o veritabilă mică industrie „de casă".

O carte apărută în vara trecută la Paris și care stîrnește de la apariția primei ediții — între timp a și fost tradusă în mai multe limbi — polemici și comentarii contradictorii, a izbutit să stabilească o legătură sinistră între multe dintre aceste episoade, care la prima vedere lasă impresia unor simple coincidențe.

Cu o profunzime de detalii menite să-ți impună încă o dată valabilitatea adagiului : „realitatea este mai stranie decît ficțiunea", autorul cărții, tînărul ziarist Frédéric Laurent, de la săptămînalul francez „Le Nouvel Observateur", susține teza că ne aflăm în fața unor încercări ale fascismului de a scoate capul din nou și, mai mult încă, de a trece în mod organizat la asaltul puterii, acolo unde i se pare că găsește o breșă.

Pentru a ajunge la aceste concluzii, autorul cărții s-a dovedit plin de inițiativă, temerar și deosebit de perseverent. El a obținut, dealtfel, concursul unor persoane care au avut prilejul de a cunoaște în mod nemijlocit situații încă nedate publicității, mai ales membri ai unor partide de stînga din Franța, Italia, R.F.G. A avut acces la documente rămase secrete, i s-au făcut dezvăluiri privitoare la episoade inedite pînă astăzi, fapte recunoscute datorită unor organizații de fermă și curajoasă tradiție în lupta împotriva fascismului și a diferitelor „culori" de neofascism, cum ar fi : Federația Internațională a foștilor Rezistenți, Liga Împotriva Rasismului și altele.

Din coroborarea tuturor acestor date și mărturii, Laurent s-a încredințat că în acest val de violență și terorism internațional, rolul principal și periculos îl joacă „nepoții" lui Hitler. Adică cei care, prin distanța în timp, nemaiavînd prilejul unei „revelații" directe din partea celui care a dezlănțuit asupra planetei teroarea brună, nici din partea partenerului său de un grotesc tragic, Mussolini, au moștenit „crezul" lor distrugător de la generația precedentă. În unele cazuri, firește, chiar autorii unor crime de război încă nejudecate și pedepsite, au avut posibilitatea — unii o mai au și acum — de a acționa în rîndurile ciupercăriei neofasciste, care renaște sub diferite titulaturi, în anumite cazuri, fără a mai încerca măcar să-și camufleze sorgintea.

Ceea ce subliniază mai interesant Frédéric Laurent în cartea sa intitulată „Orchestra neagră", pentru a sugera concertarea subversivă, pusă în slujba urii, dintre aceste organizații, este faptul că acțiunea culminantă în zilele noastre prin atentate, răpiri, masacre de cetățeni nevinovați, își are începutul chiar din perioada cînd încă nu se stinseseră ecourile canonadelor și vuietul orașelor prăbușite în ruine sub covoarele de bombe căzute din cer.

Anume, autorul acestei revelatoare cărți afirmă și argumentează cu fapte că actuala încercare de renaștere, de apariție pe scena internațională a unor organizații și partide candidînd în alegeri, în mod deschis toate cu caracter neofascist, a fost facilitată inițial de intenția de a avea o... rezervă anticomunistă.

Precursori ai războiului rece, personaje înalte din cadrul autorităților anglo-americane de ocupație din Germania învinsă, au „închis ochii" în fața unor fișe flagrante ale unor naziști. Mai mult decît atît, aproape cinci mii de naziști au fost lăsați să se strecoare în America Latină, sub identități false.

Din cartea aceasta foarte densă și documentată, ne-am oprit la trei episoade capabile să ilustreze legăturile subterane care îi unesc și acum pe cei care mai cred într-o posibilă întoarcere în trecut, în domnia terorii și a violenței, a discriminărilor.

Primul din aceste episoade este de natură să dea de gîndit asupra genezei și mijloacelor de acțiune de care dispune această discordantă „orchestră neagră". El datează din 1946, dar are urmări pînă astăzi. Este vorba de membrii Organizației Naționaliștilor Ucraineni, (O.U.N.), emigrați pe diferite căi, mai mult sau mai puțin clandestine în S.U.A., căreia i s-a încredințat de către C.I.A. sarcina de a-și supraveghea compatrioții, ca și pe alți emigrați de origină slavă, și de a-i lichida pe cei suspecți de ideologie de stînga — în primul rînd, pe cei dornici să-și refacă viața, întorcîndu-se în patria lor. Acest grup de naționaliști extremiști colabora strîns cu naziștii, încă din 1938. Mai mult încă, în 1941 conducătorii lor participaseră la formarea a două batalioane ucrainene, „Nactigalle" și „Roland", care, sub comanda directă a Wehrmachtului, a jucat

un rol de coloană a cincea în invadarea Ucrainei.

Ei s-au „evidențiat" prin masacrarea barbară a mii de evrei și de membri ai Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Cu același zel, ei au îndeplinit și misiunea hărăzită de C.I.A., suprimîndu-și toți adversarii moderați, precum și o serie de cetățeni americani, dispăruți misterios pentru simplul motiv că aveau opinii progresiste și, prin informațiile deținute, jenau eventuale acțiuni viitoare ale acestei filiale naziste pripășite în America. După depozițiile unor foști deportați din lagărul de la Mittenwald, cîteva dintre victimele lor au pierit arse în cuptoarele unde se cocea pîinea...

Agenții C.I.A. intraseră în legătură cu acești experimentați emuli ai lui Hitler prin intermediul unui fost... duhovnic al batalionului „Nachtigalle", Ivan Grinioșki, decorat cu Crucea de Fier și deținînd bogate state de servicii în cadrul Gestapoului. Împreună cu alți extremiști de dreapta înzestrați cu același cazier, aceste josnice exemplare au participat la realizarea unui întreg program de activități trecut în cod sub titlul: „Programul Ohio", și aplicat pînă în 1954.

Dealtfel, șeful acestei activități, Mycola Mateiko, a dispărut în 1951, în cursul unei misiuni de spionaj întreprinse în U.R.S.S. Dar cel puțin doi dintre colegii lui de masacre — printre care fostul șef al poliției din Trembov, în timpul ocupației naziste a Ucrainei, răspunzător de „lichidarea" a numeroase persoane — trăiesc astăzi liniștiți în S.U.A.

Cazul lor nu este unic. O anchetă făcută de cotidianul new-yorkez „Daily News", în 1976, evalua între 500 și 2 000 numărul criminalilor de război refugiați din Europa în S.U.A. și încă netraduși în fața justiției. Legăturile lor cu organizațiile neofasciste apăreau destul de clar într-un alt articol, publicat, de astădată, de **Los Angeles Times** la 4 august 1977.

Poliția de imigrație din S.U.A. a ținut seama de această situație și la începutul verii anului 1977 a fost creată o brigadă specială, avînd tocmai scopul de a alcătui și de a redeschide dosarele a 106 indivizi acuzați sau bănuiți de a fi ordonat ori participat direct la masacre, în timpul celui de-al doilea război mondial.

Se pare că activitatea lor nu a rămas fără rezultate concrete, dovadă că în vara acestui an Curtea Federală Supremă își publica în presa americană intenția de a cerceta îndeaproape trecutul și legăturile actuale subversive a 176 de persoane provenite din Europa.

Dar, pentru a putea continua, cu o perseverență diabolică, activitatea în slujba unor cauze pe care verdictul istoriei le-a condamnat definitiv, nu era nevoie ca toți cei implicați în vreun fel în crimele nazismului și fascismului să treacă Atlanticul, căutîndu-și refugiu în tihnite orășele americane sau în jungla din Paraguay și Bolivia.

„Pepiniera de cadre" pentru „orchestra neagră", după părerea autorului, a fost facilitată și de clemența, sau orbirea momentană, manifestată după 1950, pînă prin 1955, de către autoritățile din R.F.G., care, după pedepsirea înalților demnitari ai celui de-al III-lea Reich, nu se mai ocupase decît de personaje minore. Ca urmare, după informațiile din carte, încă din 1951 mișunau nu mai puțin de 376 de grupări ale foștilor SS, reuniți sub oblăduirea unei asociații unice H.I.A.G. **(Hilfs Gemeinshaftauf genseitigkeit des Waffen-SS)**, fondată de generalul SS Paul Hauser. Organizația a fost recunoscută de... „utilitate publică", în 1959, și un număr de foști SS au fost reintegrați în drepturile lor de foști combatanți. Cei care purtau doliu după Hitler, ca și a doua generație, „nepoții" de tristă calificare, alcătuiau încă din anul 1972, 78 de asociații neonaziste — cu „crezul" mărturisit sau nu — conform datelor culese de Federația Internațională a foștilor Rezistenți. Grupați în partidul neonazist, ei se arată și acum foarte combativi: o echipă a televiziunii din Praga, care în luna mai a acestui an a cutezat să filmeze, pentru un serial-anchetă asupra neonazismului, locuința unuia din lideri, a fost atacată de tineri huligani cu brasarde, operatorii fiind bătuți, un aparat distrus și filmul furat...

Dar să trecem la al doilea episod, relatat în carte, al întîmplărilor care mai mențin pe ecranul actualității pe reprezentanții unor ideologii capabile să arunce omenirea cu un mileniu în urmă, dacă „programul" lor s-ar putea înfăptui.

Teatrul lui este Italia. Italia, unde, rămași în afara închisorilor în care le era locul bine meritat, datorită jongleriilor și chițibușurilor de interpretare jurisprudențială comise de magistrați conservatori, au beneficiat de amnistia din 1946 chiar și foști torționari ai membrilor Rezistenței sau personaje, nu numai de plan secund, care evoluaseră pe scena unde era „vedetă" Mussolini. Ca urmare directă, Giorgio Almirante — fost redactor-șef al revistei rasiste „Apărarea rasei", Arturo Michelini — fost responsabil fascist al orașului Urbe și un individ dubios, Pino Romualdi (pretins fiu natural al lui „Il Duce"), împreună cu o bandă de foști demnitari ai „Republicii" de la Salo (ultimul bastion fascist, în 1944) — au fondat la începutul anului 1947 Partidul „Movimento Sociale Italiano" (ale cărui inițiale vor să însemne și „Mussolini Sei Immortale — Mussolini, ești nemuritor), iar simbolul este un catafalc și o flacără tricoloră, ideea morții fiind la fel de prezentă ca și la legionarii

de sinistră memorie din România anilor '40.

Deşi s-au luat numeroase iniţiative, din partea unor organizaţii de masă şi chiar a unui grup de senatori italieni, pentru a cere interzicerea acestui „purtător al ştafetei fasciste", partidul are viaţă lungă şi periculoasă, tocmai prin relaţiile lui internaţionale, ducînd la aceeaşi „orchestră neagră". Pino Rauti, fondator al unei grupări cu alt titlu dar aceiaşi idoli, declara în 1975, fără jenă, săptămînalului italian „Epoca" : „Dacă prin Internaţională de dreapta înţelegeţi o serie de raporturi coordonate, tinzînd spre acelaşi ţel, atunci putem spune că, deşi nu avem un sediu, există o internaţională naţional-revoluţionară care adună toate grupările neofasciste". Declaraţia lui era dusă mai departe, cu cinism, de un individ „uns cu toate alifiile" : ziaristul (?) Guido Giannettini, angajat al serviciilor secrete italiene pentru a spiona mişcările de stînga, agent de legătură al teroriştilor, amestecat în traficuri de arme etc. etc. ...Expulzat din mai multe ţări, urmărit cu cîteva mandate de arestare de Interpol, acest personaj de fascicolă nu se sfia să-i sfideze pe ziarişti, la Paris : „Nu am de gînd să mă predau, nici să mă las arestat. Eu nu cred în justiţie. Interpolul are mandat de arestare, dar îi va fi foarte greu să pună mîna pe mine. — am prieteni la Paris şi în toată Europa. Sînt contra democraţiei, sînt fascist — mai precis, nazifascist. Oameni ca mine lucrează pentru a reuşi o lovitură de stat sau un război civil în Italia"...

Şi nu era vorba de o simplă cacialma a unui aventurier fanfaron. Giannettini, cînd va fi judecat abia peste 3 ani, avea să se refere, în primul rînd, la „lovitura de stat Borghese".

Iată, pe scurt, filmul evenimentelor.

În noaptea de 7 spre 8 decembrie 1970, la orele 0,53, locotenent-colonelul din S.I.D. (Serviciul Italian de Apărare), Giorgio Genovesi, telefonează colonelului Federico Gasca, şeful biroului D. (contraspionaj) : „Oameni înarmaţi au ocupat Ministerul de Interne. Se pregătesc să ocupe Radioteleviziunea. Alte grupuri sînt adunate în stradă, aşteaptă arme. Ce facem?".

Colonelul se consultă cu şeful său, generalul Micelli, şi primeşte surprinzătoarea instrucţiune : „Pentru moment, nu faceţi nimic... mărginiţi-vă să-i supravegheaţi".

După zece minute, „puciştii" îşi părăsesc poziţiile cucerite fără a trage un foc de armă şi se întorc liniştiţi la vetrele lor. Lovitura de stat a fost amînată. La orele 2, S.I.D. dă alarma. De ce serviciile secrete, într-o situaţie atît de gravă, au aşteptat o oră ? Ce a făcut în acest interval generalul Micelli ?

Întrebări rămase fără răspuns. Decît cel dat de percheziţia efectuată de poliţia italiană, printre alte 31 de apartamente, şi în somptuoasa locuinţă a „Prinţului negru", Junio Valerio Borghese. Fost intim nedespărţit a lui Mussolini, a condus Brigăzile negre însărcinate cu exterminarea partizanilor. Condamnat la 12 ani de închisoare pentru crimele de război comise, n-a stat nici un minut după gratii. În încăperile sale s-au găsit planuri, liste de „oameni de încredere", coduri, calendare ale operaţiei numite, cu umor negru : „Tora-Tora", (ca şi atacul japonez asupra flotei americane la Pearl Harbor, în 1941). În şirul numelor, mari mafioţi angajaţi să procure „pedestrimea", pistolari care urmau să-i împuşte pe miniştri, comandanţi de aviaţie şi trupe de tancuri. Autorul principal, prinţul Borghese, avusese grijă să fugă în Spania, la bunii săi prieteni, ducele de Valencia şi la nazistul Otto Skorzeny. Printre complici şi inspiratori figurau şi acoliţi ai coloneilor dictaturii din Grecia şi din Portugalia. Ceea ce nu îl împiedica, în iunie 1974, pe vechiul complotist să pună la cale altă lovitură de stat, sperînd „să nu se mai repete greşelile din 1970, mai ales că ne bucurăm de acelaşi sprijin internaţional"...

Al treilea episod, expus de autor, este, poate, cel mai semnificativ şi concludent pentru a ilustra activitatea conjugată a acestor proteici „nepoţi ai lui Hitler". El se petrece la Lisabona, la o lună după ce a fost definitiv alungată dictatura.

La 23 mai 1974, un comando de puşcaşi marini, comandaţi de locotenentul Natos Moniz, năvăleşte în localul unei agenţii de presă situată pe strada das Pracas nr. 13, în demnul şi liniştitul cartier rezidenţial Bairro de Lapa din Lisabona. În ajun, un funcţionar al P.I.D.E. — fosta poliţie politică a regimului salazarist — interogat la fortul Caxias, unde era deţinut, dezvăluise că „o centrală de informaţii lucrînd pentru P.I.D.E." era camuflată sub titulatura Aginter — Presse, cu sediul într-un modest apartament de patru camere, la demisolul clădirii.

În local, un singur amploiat : Joachim Simoes. El declară că, de luni de zile, agenţia era letargică. „Ore întregi stau şi casc. Nu văd pe nimeni. Găsesc la bancă un cec cu salariul meu şi nu am altă sarcină decît de a răspunde la telefon şi a face dispeceratul corespondenţei sosite"...

Birourile agenţiei sînt foarte ordonate. O bibliotecă, maşini de scris bine întreţinute, două încăperi pentru clasoare şi arhive. Ultima sală este un laborator pentru producerea şi prelucrarea microfilmelor. Dar, după o percheziţie minuţioasă, adevărul începe să se contureze altfel : laboratorul este, în realitate, o oficină pentru fabricarea şi imprimarea a tot soiul de documente, în special valabile în Franţa, dar şi pentru Spania, Portugalia, R.F.G. Totul este prevăzut : paşapoarte, buletine de identitate, legitimaţii de presă, legitimaţii de poliţist, permis de şofat, livret de asigurări... Există şi o impresionantă colecţie

de vize vamale, sigilii ale prefecturii din Paris, ale unor comandamente militare, chiar și o serie de specimene de semnături ale unor diplomați și ofițeri superiori francezi.

Joachim Simoes mai declară că proprietarul „agenției", Guérin-Serac, s-ar afla în statul Salvador. Dar a avut grijă să se „evaporeze" și de-acolo.

Continuînd investigația, pușcașii marini mai descoperă în arhive o ordine perfectă : tăieturi din presă, microfilme, copii de chitanțe, totul clasat pe țări și continente, incluzînd Africa și America de Sud.

Tranzacțiile rezultate din actele păstrate cu grijă se ridică la sume foarte mari — majoritatea în franci francezi. În fișier, mai multe liste : una a abonaților „publicațiilor" agenției ; o listă a angajaților și colaboratorilor (unii cu mai multe nume...) și un al treilea fișier, purtînd emblema „Ordine și Tradiție". Fișele individuale conțin un curriculum vitae precis al fiecărui membru al organizației, precum și indicația „formației" sale : „fascist", „naționalist anticomunist", „naționalist revoluționar", „extremist de dreapta" etc.

Comando-ul portughez a descoperit astfel cartierul general al unei centrale neofasciste internaționale condusă, cu precădere, de foști ofițeri implicați în comploturile O.A.S.-ului. Șeful este însuși Guérin-Sérac, omul pe care un raport al S.I.D. — Italia îl acuzase, încă din 1969, de a fi „creierul" mai multor atentate produse în luna decembrie. O parte din componenții acestei „elite negre" nu au fost arestați nici pînă astăzi.

Care a fost cariera și activitatea Aginterului-alias, brațul camuflat al organizației neofasciste „Ordine și Tradiție" ? (Aceeași „ordine" ca și cea din cumplita caricatură prin care Daumier stigmatiza masacrele poliției țariste din Polonia : ordinea morții...)

Trei luni de anchetă au descîlcit acest complicat caier.

Acest centru internațional de subversiune, finanțat de dictatura portugheză și de cercurile de extremă dreaptă din Franța, Belgia, R.S. Africană și din cîteva dictaturi sud-americane, avea o rețea de spionaj care colabora des cu K.Y.P. coloneilor greci și Boss-ul sud-african, iar uneori și cu C.I.A. și D.G.S. (Direcția Generală de Securitate) din Spania...

Ea mai funcționa și drept centru de recrutare și antrenare a mercenarilor și teroriștilor specializați în atentate și sabotaje și ca „orientare strategică" pentru operațiuni subversive și de intoxicare cu propagandă neofascistă și rasistă, în diferite țări din Africa, Europa și America de Sud. Totul în strînsă legătură și chiar sub directa oblăduire și „orientare politică" a mai multor guverne reacționare și a unor personalități politice cunoscute, cu priză asupra grupărilor fasciste internaționale.

Ca să fie complet „buchetul", această „Ordine și Tradiție" avea și o filială paramilitară, intitulată foarte fățiș : O.A.C.I. (Organizația pentru Acțiune contra Comunismului Internațional)...

Ulterior, colaborînd la ancheta asupra acestei agenții sui-generis, poliția italiană a mai descoperit elemente „pasionante".

Anume, faptul că recruții — mulți dintre ei cu caziere, foști ocnași, contrabandiști, dezertori — erau antrenați pentru acțiuni de sabotaj în tabere semănate pe tot globul : Algarve, în Portugalia, ca și la Windhoek-Sud-vestul Africii. Principalul instructor era Zarco Moniz Ferreira, avînd la dispoziția lui o echipă de foști ofițeri portughezi, belgieni, rhodezieni.

Un „veteran" al Aginterului, pe care soarta l-a ajutat, pînă la urmă, să-și depene amintirile în închisoare, povestea cu orgoliu nostalgic : „Puteam să furnizăm cele mai extraordinare gadgeturi, dispuneam de un tehnician fără pereche, care l-ar fi lăsat visători și invidioși pînă și pe accesoriștii cei mai inventivi ai filmelor cu James Bond. Băiatul ăla era un fanatic al explozivelor, un geniu al mașinilor infernale, al bombelor cu întîrziere și crimelor cu acoperire. Calcula cu rigoarea lui Einstein cele mai uluitoare atentate. De exemplu, născocise o miniatură de bombă aderentă, care se putea lipi de roata din spate a unui automobil. Cînd mașina demara, încărcătura încă nu exploda. Dispozitivul era prevăzut să acționeze doar într-un anumit viraj și la o anumită viteză pe parcurs, așa că atentatul se producea la mulți kilometri de la locul de pornire"...

Trebuie să mai adăugăm că uneori în sprijinul acestei tentative de a scoate din mormînt fascismul se ivesc și nebănuiți „filantropi". Unul dintre aceștia, miliardarul elvețian Hans Lenzlinger, apela, prin anunțuri publicate în ziare elvețiene și vest-germane, la mercenari din lumea întreagă, în scopul constituirii unei armate pentru invadarea republicii Mozambic. Oferea 1 000 de dolari pe lună soldaților și 2 200 ofițerilor. „Contez pe 500 de suedezi, fiindcă sînt o rasă pură și cinstită. Dar aștept și germani și austrieci" — mărturisea acest ultim adept al „rasei superioare"...

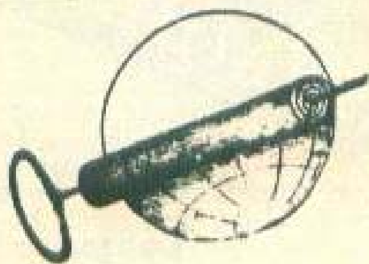
Așadar, organizații, milioane, tehnică, complicități...

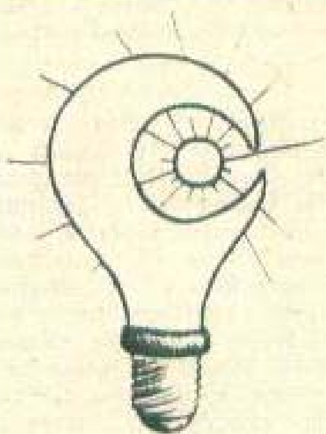
Neofascismului îi mai lipsește doar esențialul : adeziunea maselor și ...revenirea timpului cu patru decenii în urmă. Dar, chiar și așa, fascicolul de lumină puternică aruncat de Fréderic Laurent asupra acestei mișunări de epave ale istoriei și de personaje tenebroase, ne dezvăluie suficiente elemente ca să ne gîndim că mai este valabil, împotriva noilor neoameni, avertismentul lui Fucik : „Oameni, vegheați !"

EUGEN B. MARIAN ■

racul

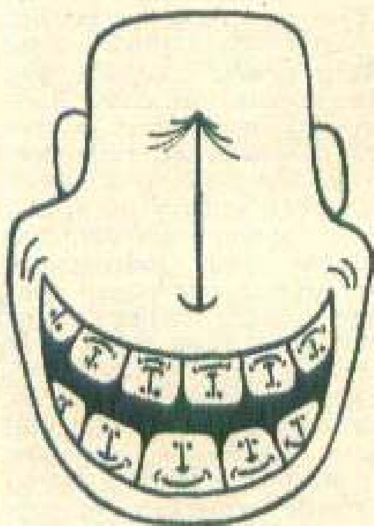
POSTOLACHE ■

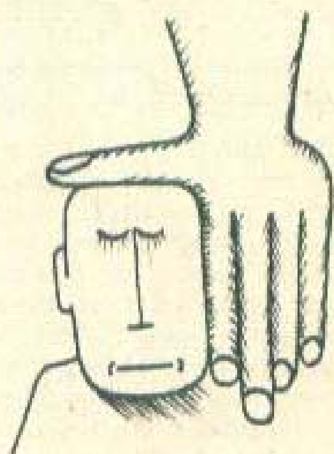

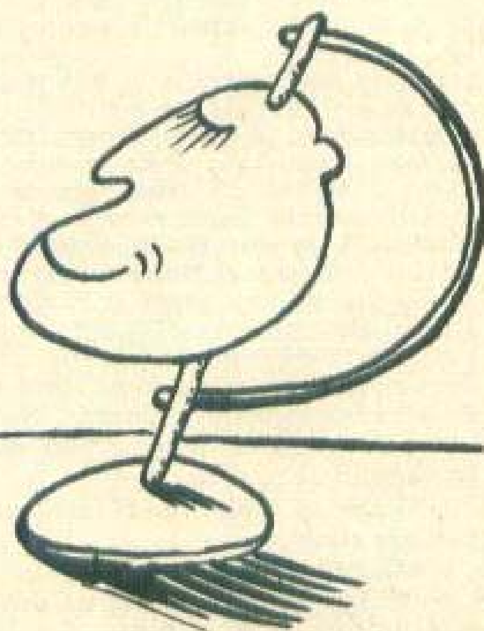

UN ZÎMBET

Logica

Simte cum obtuzitatea profesoarei, imobilismul ei candid și rotofei îi ridică sîngele în obraji, un sînge clocotitor, iute și bezmetic, dar și binefăcător, fiindcă o ajută să înțeleagă cît de superioară îi este femeii din față. Cu această convingere își scrutează adversara cu biciul disprețului ei :

— Dumneata nu înțelegi nimic și nu mă mai miră că aveți aici reputația pe care o aveți...

— Cred, zise profesoara cu un zîmbet înțelegător, că nu e cazul să discutăm aici de reputație.

— Ce vreți să insinuați ?

— Nu vreau să insinuez nimic.

— Vă cred. Nici n-ați fi în stare, de-altfel. Vi se citește placiditatea pe față... Deci, sînteți convinsă că fiica mea merită nota 4 la limba română ?

— Nu și-a făcut tema.

— Nu și-a făcut tema ? Și vi se pare logic, nu, ca la fizică și matematică, materii fundamentale, să aibă 10, iar la limba română 4 ?

— De ce nu ?

— Fiindcă, tovarășă dragă, nu e logic. Româna, fizica și matematica sînt toate trei materii fundamentale. Nu pot fi despărțite arbitrar de voința cuiva. Probabil că în copilăria dumitale ai auzit și dumneata că dacă a este egal cu c, b este egal, la rîndu-i cu c, atunci a este egal cu b... sau așa ceva.

— Așa este : dacă a și b sînt egale cu c, a și b sînt egale între ele.

— Începem să ne înțelegem. Fiica mea, în mod logic, la a treia materie fundamentală trebuie să aibă nota de la primele două : 10. Soțul meu și cu mine ne sacrificăm pentru binele urbei noastre, pentru fericirea și prosperitatei ei și, în mod logic, nu vom permite ca efortul nostru să fie călcat în picioare de nepricepere, incompetență și delăsare. Noi credem, soțul meu și cu mine, încă de mici în virtute, dreptate și adevăr. Nu e logic cituși de puțin ca niște oameni ca noi să fie terfeliți de fitecine...

— Vreți ca fiica dv. să aibă zece la materia mea ?

— Logic.

— O să-i pun zece. Nota pe care o merită însă este patru...

— Nu-mi mai rămîne altceva, zise mama zdrobită de conștiința imposibilității de comunicare, decît să vă reclam. Sînteți un pericol public. Își stinse țigara de care uitase în scrumieră, își luă poșeta și trecînd pe lîngă o vază de flori se opri:

— De unde aveți florile astea ?

— Mi le cumpăr singură. Îmi plac florile...

— Nu mai am nimic de zis : o femeie care-și cumpără singură flori nu e o femeie și în mod logic nu poate fi nici mamă. Sînteți un monstru, asta sînteți.

*

— Tovarășe președinte, am venit la dv. în calitate de cetățean demn și cinstit al orașului nostru. Mă adresez altui cetățean demn și cinstit și spun : noi, oamenii demni și cinstiți ai acestui oraș sîntem obligați în mod logic să ne dăm mîna în fața amenințării corupției și injustiției care planează asupra vieții noastre. Vă cunosc, știu și urmăresc truda dv. eroică pe tărîmul dreptății. Aveți în mine un aliat de nădejde. Noi, soțul meu și cu mine, încă de mici credem în virtute, dreptate și adevăr. Sîntem alături de dv. Sîntem trei acum și în mod logic sîntem mai puternici. Din pricina unei femei obtuze și incompetente mi-am retras fiica de la școală și am intentat proces. Spre marea noastră surprindere, a soțului meu și a mea, am pierdut. Am fost, stimate tovarășe judecător, niște copii naivi în credința noastră că dreptatea și adevărul vor ieși singure la suprafață. N-am știut să ne apărăm. Oamenii cinstiți nu știu a se apăra. Socotiți singur cu acuitatea minții dv. strălucite : fiul judecătoarei care a fost la pronunțare este elevul profesoarei reclamate. Logic, cine putea pierde ? Noi, soțul meu și cu mine, care n-avem pe nimeni în afara muncii noastre oneste sau profesoara care mai are în clasă pe fiica primarului, a inspectorului școlar și a șefului abatorului, o putere care nu poate fi minimalizată ? Vă întreb deschis : putea pierde profesoara în fața unei judecătoare al cărui fiu vrea să dea examen de admitere la filologie, secția română ? Dacă spuneți da, plec și văd eu ce fac...

— O, se scuză judecătorul, am discutat soluția dată cu toți judecătorii. Nu ni s-a părut eronată.

— Firește. Fiindcă sînteți cu toții cinstiți. Dosarul este perfect. Nici nu se putea altfel. Dumneavoastră ați socotit că aveți în față o profesoară normală și prin urmare, logic, un caz normal. Dar această profesoară își cumpără singură flori. Care femeie își mai cumpără singură flori și vine cu ele la instituția unde lucrează. O femeie normală n-ar face așa ceva. Ori este, scuzați-mă, o timpită, ori urmărește ceva. Ce-ar putea urmări ? Vă spun eu.

care sînt femeie : un fals prestigiu, o autoritate mincinoasă în fața colegelor, într-un cuvînt o mască. Ați judecat o mască. Sentința este dreaptă, desigur. N-o critic. Are un viciu însă : nu se referă la persoana reclamată de mine, adică de noi, de soțul meu și de mine. Dacă nu interveniți imediat, corupția va caria treptat toate instituțiile noastre. Spuneți-mi, logic, fiul judecătoarei, în cazul că profesoara reclamată va fi în comisia de examen, va mai lua aceeași notă cu fiul dv. sau cu fiica mea ?

— *Fiul meu a luat chiar ieri un patru la limba română.*

— *Bănuiți de ce ?*

— *N-a știut.*

— *Fleacuri. Astăzi a ști sau a nu ști nu mai are nici o importanță. Pur și simplu, fiindcă e hoață. Băiatul dv. nu e atît de dotat ca fiica mea, cel puțin la română, nu e rușinos pentru un viitor bărbat și nu trebuie să ne ferim s-o recunoaștem, și mai puțin dotat fiind, îl amenință astfel cu corijența, și nu pe el, ci pe dv. vă amenință, adică fiți atent, admiteți recursul împotriva mea, băiatul dv. la mine n-are nici o șansă. Alegeți : justiție sau fiu. Ați înțeles acum ?*

— *Deci nu pot să vă promovez recursul.*

— *De ce ?*

— *Am ales : fiul. Dacă e nebună ?*

— *Este. Este în mod sigur. N-ați vorbit cu ea ?*

— *Nu.*

— *Nici nu vă sfătuiesc. Cît sînt eu de tare, pînă la urmă am fost nevoită să plec la fel cum am venit. Feriți-vă de ea, cel puțin un timp. Acum vă are la mînă...*

*

Tovarășe ministru,

Vă scrie o mamă îndurerată, dar nu deznădăjduită. Mai cred încă în puterea justiției, în forța adevărului. Sînt tristă, dar demnă. De doi ani de zile, fiica mea, un copil deosebit de dotat și de muncitor, premiantă (conform diplomelor anexate), se află în afara școlii. În vreme ce elemente mediocre (conform listei anexate cu notele celorlalți elevi) continuă să se bucure de minunatele condiții care se asigură azi copiilor țării, un talent de geniu (anexez aprecierile profesorilor din toți anii de studiu) este exclus de la învățătură de o profesoară obtuză, coruptă și paranoică (alăturat vă redau, în copie, discuția pe care am avut-o cu președintele judecătoriei, el însuși convins de nebunia acestei femei). O să vă întrebați desigur, cu bunul-simț care vă caracterizează, cum este posibil un astfel de lucru într-un oraș în plin avînt industrial ca al nostru, cu oameni destoinici și o conducere apreciată și recunoscută ?

Tovarășe ministru ! După ce ați parcurs copiile legalizate ale actelor din anexă, v-ați convins, cred, de un lucru : fiica mea este un copil dotat, muncitor, talentat și cuminte. Și tocmai acest copil stă departe de școală. E suficient pentru ca să tragem linie și să spunem : este o mare nedreptate, strigătoare la cer, ca un astfel de copil să fie împiedicat să învețe ! *Și pînă ce trufașa profesoară nu-și va primi pedeapsa binemeritată, fiica mea nu va mai călca pragul vreunei clase. Vă rog să trimiteți un om de încredere să verifice cele spuse de mine. Îmi asum întreaga răspundere. Viitorul, destinul strălucit al copilului meu sînt amenințate și n-aș îndrăzni să exagerez ceva. Omul dv. de încredere ar putea verifica, de pildă, cum paranoica își cumpără singură flori, sugerînd perfid că ar fi o femeie iubită și stimată. Vă rog să controlați și, dacă nu este așa, voi ieși în piața publică și voi striga în gura mare că eu sînt cea nebună.*

Ca să vă dați seama cum reușește să terorizeze un întreg oraș, municipalitatea, vă dau un singur exemplu : fiul președintelui judecătoriei, un băiat muncitor și cuminte, chiar dacă nu este foarte dotat, primește nota patru la română imediat după ce eu înaintez cererea de recurs împotriva ei la judecătorie. Aparține domeniului evidenței faptul că fiul unui judecător nu poate fi atît de cretin încît să știe numai de patru la o materie tradițională în familie. Taxîndu-l de incapabil, profesoara i-a inculcat copilului sentimentul inferiorității cînd ? — tocmai în preajma examenului de treaptă. Eu l-am înțeles pe președintele judecătoriei, și chiar eu l-am sfătuit (puteți verifica) să nu se pună cu o smintită și să periciteze astfel viitorul copilului nevinovat. Eu personal am renunțat la recurs. Nu pot, vă rog să mă înțelegeți, să fiu criminală cu niște copii care n-au decît vina că sînt fiii sau fiicele unor oameni onești și devotați ideii de virtute, adevăr și dreptate. De aceea închei și spun : Ori eu, ori ea !

*

Dragă redacție,

De cinci ani de zile, un copil excepțional, un copil cum nu sînt mulți pe lume, un copil de care țara are nevoie (rîndul trecut v-am trimis desenele făcute de ea la doi ani și propunerile de invenții de la patru ani), este victima unei profesoare lipsită de omenie, victima unui monstru care nici măcar acum, după ce a ieșit la pensie, nu încetează cu uneltirile și intervențiile veninoase. Pînă-ntr-atît de perfide îi sînt mijloacele, încît a reușit să inducă în eroare pînă și pe trimișii mi-

nisterului, oameni docți și în afara oricărei bănuieli.

Stimată redacție! Ne aflăm în fața unei canalii mondiale. Nu mai credem în nimeni, nici eu, nici soțul meu, care încă de mici am fost partizanii virtuții, ai adevărului și ai dreptății. Dacă trimiteți pe cineva, acel cineva trebuie să fie la rîndu-i un om de geniu. Altfel și acest demers se va nărui și injustiția va triumfa ireversibil.

Am suferit cum n-a mai suferit nimeni pînă la mine. Soțul meu s-a îmbolnăvit de nervi și l-am internat într-un ospiciu. Fiica mea, sărăcuța, ca să se poată întreține, s-a măritat. Eu am fost pensionată pe motiv de boală, la o vîrstă la care aș mai putea fi de folos patriei. Aici am ajuns. Noi, soțul meu și cu mine, care altădată eram floarea invidiată și stimată a întregii obști. În acest hal de plîns ne-a adus mînia unei descreierate. Și culmea, culmea culmilor, știți ce susține? — că eu aș fi vinovată de toate nenorocirile care ni s-au întîmplat. Nerușinata! Dar nu mă las. Nu mă las pînă ce n-o distrug, pînă ce nu va plăti tot răul pe care ni l-a făcut nouă și obștii. Acum, pe lîngă dreptate, vreau și răzbunare. De aceea închei și spun: ori EU, ori ea!

NICOLAE CRISTACHE ■

Tovarăși de drum

ED. WALLACE

Dădu deoparte cuvertura și sări din pat. Picioarele goale bîjbîiau pe dușumeaua rece în căutarea papucilor de casă, în timp ce telefonul suna insistent.

Aprinse lumina, se duse la telefon și ridică receptorul.

— Da, aici doctor Benson, spuse el somnoros.

Vîntul de noiembrie șuiera strident și zgîlțîia ferestrele. Un vînt rece desigur, care aducea cu el atmosfera posomorîtă de iarnă. Doctorul își trase repede hainele pe el. Se uită o clipă la ceasul de pe măsuța de noapte și începu să bombănească. Ora două. De ce oare copiii ăștia nu găsesc ore mai potrivite ca să vină pe lume? Luă caseta lungă cu instrumente medicale și o mică geantă cu medicamente.

Doctorul Benson se opri o clipă ca să-și aprindă o țigară, apoi puse pachetul de țigări în buzunarul pardesiului. Cînd deschise ușa, vîntul îl izbi în față usturător cu tăișul unui bisturiu. Se încovoie și porni în fugă spre garaj.

Mașina porni greu. Tuși de vreo cîteva ori și în fine reuși să o tragă în stradă. După ce dădu colțul și o luă pe Grass street, mașina începu să înainteze ușor pe asfaltul străzii pustii.

Doamna Ott Sorley, pacienta către care era în drum, avusese deja vreo duzină de copii, dar după cîte își amintea el, nici unul nu se născuse pe vreme frumoasă, sau în timpul zilei.

Era un drum lung pînă la ferma de la țară a soților Sorley. Șoseaua era pustie, întunecoasă, iar vîntul se intețise. Deodată, în lumina farurilor apăru silueta unui om. Înfrunta cu greu furtuna și mergea agale, cu pași legănați, ținînd sub braț un pachețel mic. Doctorul Benson oftă ușurat. Îi era urît singur în noaptea aceea tristă, dătătoare de presentimente rele. Încetini și apoi opri mașina.

— Nu vrei să urci?

Călătorul îi mulțumi și urcă.

— Mergi departe? întrebă doctorul.

— Pînă la Detroit, răspunse călătorul.

Doctorul Benson aruncă o privire spre el. Era un bărbat slab, cu ochi mici, negri, care lăcrimau încă după atîta mers prin furtună.

— Ați putea să-mi dați o țigară?

După ce căută țigările în buzunarul hainei, doctorul Benson își aminti că la plecare le pusese în buzunarul pardesiului. Scoase pachetul și îl dădu călătorului. Acesta, după ce aprinse o țigară, rămase mai departe cu pachetul în mînă și întrebă:

— Vă supără dacă mai iau o țigară ca s-o am mai tîrziu?

Apoi, fără a mai aștepta răspunsul doctorului, scutură pachetul și trase o altă țigară. Doctorul Benson simți o mînă care îi atinsese ușor buzunarul.

— Să le pun la loc în buzunar? întrebă călătorul.

Doctorul Benson întinse repede mîna ca să ia țigările, dar constată puțin contrariat că ele erau deja în buzunarul pardesiului.

După cîteva minute doctorul întrebă din nou.

— Și zici că te duci la Detroit?

— Da, caut de lucru. Vreau să intru la o fabrică de automobile.

— Ești mecanic? întrebă doctorul.

— Mai mult sau mai puțin. De la sfîrșitul războiului; am lucrat tot timpul ca șofer pe un camion. Dar acum mi-am pierdut slujba.

— Ai fost în armată în timpul războiului?

— Oarecum! Am lucrat tot ca șofer la o unitate de ambulanță sanitară, chiar pe linia frontului. Am condus o ambulanță timp de patru ani. Mă numesc Evans.

— Interesant, deci ai lucrat în sectorul sanitar. Și eu sînt medic. Mă numesc doctor Benson.

— De-aia am simțit eu un miros de medicamente în mașină! spuse Evans rîzînd.

Urmă o tăcere mai îndelungată. Călătorul luă pachețelul pe care îl ținea pe genunchi și îl puse jos! Cînd se aplecă, doctorul Benson îl cercetă pentru prima dată cu mai multă atenție. Avea un chip de pisică, iar pe un obraz o cicatrice adîncă, de un roșu aprins care își trăda originea recentă. Doctorul își aduse apoi aminte că timpul trecea repede și că mai avea încă destul drum de făcut pînă să ajungă la pacienta sa.

Vîrî mîna adînc în buzunar ca să-și scoată ceasul dar constată surprins că acesta dispăruse. Nu-și pierdu însă calmul. Foarte încet, cu multă grijă strecură o mînă sub bancheta mașinii pînă atinse tocul de piele al revolverului automat, pe care îl lua întotdeauna cu el la drum. Trase revolverul afară și îl puse încet pe banchetă, lîngă el. Apoi opri brusc mașina și îndreptă revolverul spre Evans.

— Pune ceasul la loc în buzunar! răcni Benson furios.

Călătorul tresări înspăimîntat și începu să se bîlbîie:

— Vai de mine... nu știu... credeam că d-voastră...

Doctorul Benson apropie și mai mult țeava revolverului de capul tovarășului său de drum și îi porunci din nou:

— Pune ceasul la loc, pînă nu trag!

Evans scoase ceasul din buzunarul vestei și încercă să-l pună din nou la loc. Doctorul însă i-l luă din mînă și îi dădu drumul în buzunar. Apoi deschise ușa și îl îmbrînci pe Evans afară din mașină.

— Am pornit la drum noaptea ca să salvez viața unei femei și totuși am găsit timp ca să te ajut. Să-ți fie rușine!

Vîntul împinse ușa mașinei, care se închise cu zgomot, iar Benson porni în plină viteză.

Ott Sorley trimisese în întîmpinarea lui pe unul din fiii săi cei mari, care îl aștepta cu lanternă la podul de lemn de unde începea drumul de țară către fermă.

Experiența anterioară a doamnei Sorley în aducerea copiilor pe lume a ajutat-o foarte mult. S-a comportat ca o pacientă docilă, înțeleaptă și a dat naștere pruncului fără nici o greutate. Doctorul Benson n-a avut nevoie să folosească instrumentele pe care le adusese în caseta aceea lungă.

Cînd totul se terminase, doctorul Benson se așeză pe un scaun și aprinse o țigară.

— Închipuiți-vă, îi spuse el foarte mîndru lui Ott, un individ pe care l-am cules de pe drum a încercat să mă jefuiască. Mi-a luat ceasul din buzunar. Dar cînd am scos pistolul meu de 45, mi l-a dat înapoi fără să cricnească.

Ott zîmbi oarecum neîncrezător. Nu se aștepta să audă o poveste atît de impresionantă din gura doctorului Benson.

— E bine că vi l-a dat înapoi, spuse el, fiindcă altfel n-ați avea cum să știți la ce oră s-a născut copilul.

Doctorul scoase ceasul din buzunar.

— Păi copilul s-a născut cam acum vreo jumătate de oră, iar acum e...

Se ridică și se apropie de lampa de pe masă ca să poată vedea mai bine ceasul. Rămase împietrit. Geamul ceasului era spart, iar remontoarul crăpat. Apropie ceasul și mai mult de lampă, îl întoarse pe dos și cu multă greutate descifră inscripția aproape ștearsă de pe capac:

„Rezervistului T. Evans de la ambulanțele sanitare, care ne-a scos din linia focului în noaptea de 3 noiembrie 1943. Infirmierele Nesbitt, Jones și Wingate"

Un meci memorabil

Dintre reporteri, cronicarul sportiv e cel mai avantajat. Ca să scrie despre un meci, el se duce să-l vadă, adică se distrează, se deconectează și apoi notează tot ce a văzut. Asta poate s-o facă oricine. De pildă, și eu.

— Nu crezi că ar fi bine să te ocupi, în continuare, de problemele cetățenești? m-a întrebat șeful meu, aflînd că plec pe teren la meci.

— Vreau să devin reporter multilateral! i-am replicat, hotărîtă.

— Cunoști, într-adevăr, importanța meciului? se minună el. Azi se va decide soarta întregului campionat. Și apoi, femeile...

— Ar trebui să aveți mai multă încredere în femei, i-am atras atenția. Se descurcă ele în cosmos, darămite pe un stadion...

A doua zi i-am prezentat ceea ce, în termenii noștri, se numește un articol de zile mari.

Am început, firește, cu celebrul citat „Fotbalul este cel mai important fleac din lume". În continuare, m-am străduit să demonstrez că meciul la care asistasem, departe de a fi un fleac, se bucurase de un interes nemaipomenit. Astfel, încă de la ora 9 dimineața, cele 80 000 de locuri ale vastului stadion, construit, după cum se știe, în 1953, își așteptau spectatorii în deplină curățenie. Mai mult de o sută de oameni de ordine, înscriși voluntar pentru

UN ZÎMBET

asigurarea unor condiţii optime de desfăşurare a partidei, au refuzat în corpore biletele gratuite ce li s-au oferit, dînd dovadă de o înaltă generozitate sportivă. Am menţionat acest lucru, deoarece, fiind vorba de un meci decisiv, timp de zece zile casele de bilete au fost luate cu asalt, acţiune în care o casieră s-a ales cu injurii grave şi cu geamul ghişeului deteriorat. Solicitările, peste aşteptări, au dus însă şi la apariţia unor speculanţi de bilete. Unul dintre ei, fără ocupaţie, domiciliat în str. Morilor de apă, nr. 235, întrebat de ce se ocupă cu asemenea acte reprobabile, a răspuns : „Iubesc foarte mult fotbalul şi mi-a fost milă de cei care au rămas fără bilete".

Avînd în vedere numărul mare de suporteri (demonstrat şi prin vînzarea rapidă a 15 652 de fotografii ale jucătorilor), am adresat un cuvînt de mulţumire, în primul rînd, organelor de circulaţie care au dirijat imensul convoi de maşini ce se îndrepta spre stadion. 20 000 de maşini particulare (care puse cap la cap s-ar întinde pe 60 km.), precum şi cele 230 de autobuze ce şi-au deviat traseul pentru buna deservire a spectatorilor, au ajuns la destinaţie — fapt unic în istoria I.T.B.-ului — fără nici o întîrziere. Atmosfera în care s-a disputat acest meci a fost exemplară şi din alte puncte de vedere. Astfel, s-au consumat — deci, s-au pus la dispoziţie — peste 250 000 litri de benzină, 80 000 litri Ci-Co şi Pepsi, 120 000 kg. floricele, precum şi un număr egal de steguleţe cu însemnele celor două echipe. Au lipsit cu desăvîrşire — şi apreciez măsura — seminţele de bostan şi pocnitorile cu carbid.

Deficienţele, pentru că au existat şi ele, s-au datorat în primul rînd agenţiei „Loto" care, plimbîndu-şi, în pauză, cîştigătorii pe capota autoturismelor, a făcut să leşine un număr de zece persoane (necîştigătoare) şi, în al doilea rînd, s-au datorat, dacă vreţi, neprevăzutului din minutul 89 cînd, nemulţumiţi de rezultat, o parte din suporteri au început să bată din picioare şi să arunce cu păhărele de îngheţată pe teren. O altă defecţiune a fost şi următoarea : cele două camere de luat vederi, instalate în mod premeditat cu spatele la masa presei, au lipsit telespectatorii de mimica sinceră a unor cronicari ca Eugen Barbu, Ion Băieşu şi Fănuş Neagu (ultimul apărînd doar în profil, fugitiv, la un penalty).

În concluzie, am arătat că acesta a fost cel mai senzaţional meci din ultimii douăzeci de ani !

După ce a citit articolul, întrerupt din cînd în cînd pentru a ingurgita nişte calmante, şeful meu a strigat :

— Bine, dar nu vezi că lipseşte tocmai esenţialul ?

Avea dreptate. Am luat ultima pagină şi am adăugat, ceea ce din greşeală îmi scăpase. Uitasem să îl semnez.

RODICA TOTT ■

Cum se face o carieră

LEV KORSUNSKIY

Într-o dimineaţă cînd mă apropiam în noua mea maşină galbenă de locul de muncă, l-am zărit pe Nikolai Nikolaevici, cunoscutul nostru om de ştiinţă, care se grăbea şi el la serviciu. A venit la mine şi mi-a strîns mîna cu multă prietenie. Gestul m-a surprins, căci pînă acum nu prea mă băga în seamă.

— Ai de mult Moskvici-ul ? m-a întrebat el.

— Nu — i-am răspuns — l-am cumpărat nu de mult.

— Nici eu nu ţi l-am văzut. Altfel ce mai faci, cum îţi merge ?

— Mulţumesc — am răspuns eu emoţionat — aşa şi aşa, binişor.

— Şi ce e cu activitatea d-tale ştiinţifică ?

— Modest, modest.

— Am auzit, da am auzit. Dar ştii că în laboratorul meu există un loc vacant ?

— Da, desigur, am auzit.

În laboratorul său de multă vreme era un loc vacant şi cu un salariu de invidiat. De mai bine de un an căutau un om corespunzător, dar nu l-au găsit. Sînt de felul meu un om modest, aşa că nici n-am îndrăznit să solicit acest post.

— Păi — a continuat Nikolai Nikolaevici — cred că locul acela va fi al tău. Te primesc !

La coborîre m-a bătut pe umăr. Am rămas în stradă stupefiat. E o glumă ? Nu cred. El nu se ţine de glume. Dar de unde această cinste ? Apoi deodată am început să înţeleg. Nikolai Nikolaevici e un mare amator de şah. Şi poate ştie că şi pasiunea mea este şahul. Normal că vrea să aibă un partener în laborator ; de, mai sînt şi timpi morţi. Va avea astfel prilejul să mai schimbe cu cineva o vorbă despre şah şi despre şahiştii de renume.

Nikolai Nikolaevici a aranjat totul la serviciul personal şi apoi m-a întrebat :

— Ai putea să mă aduci mîine dimineaţa la serviciu ?

— Normal, șefule, vin eu să vă iau de acasă. E o nimică toată.

Incepînd din acea zi îl aduceam de acasă la serviciu și, desigur, că-l duceam și acasă.

Apoi într-o zi mi-a spus :

— Grigore, să o duci mîine pe soacra mea la țară.

— Dar ce fac cu slujba, nu trebuie să vin ? l-am întrebat.

— Firește că nu, mi-a răspuns el puțin șocat de întrebarea mea naivă.

M-am simțit nu știu cum. Am făcut o mare prostie. Am dus soacra la țară, apoi aproape de 3—4 ori pe săptămînă am făcut acest drum dus-întors.

Și nu numai aceasta ! A trebuit să duc și copiii la școală, pe jos copiii șefului nu mai puteau merge.

Toată povestea a început să mă plictisească, să mă obosească. Nu mai puteam să-mi stăpînesc nervii. Am mai și fost amendat de miliție de cîteva ori ; de, pasagerii mei erau mereu grăbiți ! Aproape toată ziua eram la volan. La serviciu veneam numai în zilele de plata salariilor.

Dar am și eu mîndria mea ! Ce sînt eu aici, șofer sau cercetător științific ? Să mă întorc la vechiul loc de muncă ? Da, dar de cînd nu mai lucrez în branșă, am și uitat multe lucruri. Pînă la sfîrșit a învins luciditatea. M-am decis să mă reîntorc la profesiunea mea științifică. Colegii o să mă ajute să mă pun la punct. Dar ce să-i spun lui Nikolai Nikolaevici ? Se va simți ofensat. M-am gîndit, am judecat, pînă ce am găsit soluția. Cînd șeful a vrut din nou să mă trimită la un drum mai lung, mi-am reținut o clipă respirația, apoi i-am spus că am vîndut Moskvici-ul.

A reacționat ca și cum aș fi vîndut automobilul lui.

— Strîng pentru o Volgă — i-am explicat.

Nikolai Nikolaevici s-a uitat la mine într-un fel de mi s-a făcut rușine.

— Nu vreți să facem o partidă de șah ? — l-am întrebat.

— Să-l ia dracu de șah, mi-a replicat el.

A doua zi m-a chemat la el.

— Am analizat activitatea, colega Korovkin (pînă acum îmi spunea numai Grigore), și am ajuns la concluzia că nu faceți față și nu mai pot să vă țin în laboratorul meu.

— Dar de ce ? am întrebat eu surprins.

— În ultimii ani, în domeniul științific nu ați realizat nici un progres, mai mult, n-ați avut aproape nici o activitate care să justifice prezența dv. aici.

— Dar ce puteam să realizez, dacă toată ziua vă plimbam cu mașina ?

— Nu știu pe cine ați plimbat. Pe semne ați uitat că nu sînteți șofer, ci cercetător științific.

Epigrame

Vînătorească

Soțioara pe Mardare
Nu-l mai lasă prin poiene !
Că vînează căprioare
Cu sprîncene !

Unor soți

La sfîrșit de săptămînă
Punem mînă de la mînă :
El mașina, ea – benzina !
Subsemnatul doar chenzina !

Medicală

Din spital, un pacient,
Unde-a fost tratat atent,
N-a plecat cu mîna goală...
Ci cu... sora medicală !

Unui botanist

Știe fiecare floare
Unde crește, ce culoare,
Dar în viața sa, Ilie
N-a intrat în florărie !

Unui elev

A crescut frumos Costel !
Părul i-a crescut și el !
Mică i-a rămas, se pare
Numai nota la purtare !

La unele policlinici

Totul leac pe lume are !
Ulcerul sau urticarea !
Netratabilă îmi pare
Doar atîta : așteptarea !

Unui șofer incorect

Ce ciudată întîmplare !
Dintr-o Dacie, un tiz,
A ieșit cu Dealul mare
Prin parbriz !

GH. ZARAFU

DE ANUL NOU

DACIA ÎN SCRIERILE ANTICHITĂȚII

ORIZONTAL : 1) Scriitor grec, părintele istoriei și geografiei (cca. 484—425 î.e.n.), autorul celor 9 cărți intitulate „Istoriile", de la care ne parvine cea mai veche descriere a Dunării de Jos — Unul din cei mai mari istorici romani (55—120 e.n.), care în operele sale pomenește adesea de regiunile noastre (dace). **2)** Teolog creștin din Alexandria (185—225 e.n.), care face în lucrările sale referiri și la populațiile din vechea Dacie, amintind totodată că Zamolxis ar fi fost un muritor ; elev al lui Pitagora — Document scris în limba latină și descoperit în Egipt, care consemnează efectivul cohortei I a armatei lui Traian (cîmpia Munteniei și a Olteniei precum și Moldova de Jos fiind posesiuni romane, aparținînd provinciei Moesia Inferioară). **3)** Orator din Tyr (a doua jumătate a sec. II. e.n), care în „Discuții" se ocupă, printre altele, și de fluviul Istru, pe care îl consideră cel mai mare după Nil — Din harnașament. **4)** Și latin — Vasiliu Năsturel — Trib de la care se presupune că a generat cuvîntul „graii" („graecii") sub care figurează grecii în scrierile atribuite istoriografilor. **5)** Centru al culturii antice de numele căruia sînt legate viața și activitatea unor numeroși oameni străluciți ai epocii respective, în ale căror opere apar date despre locuitorii spațiului carpato-dunărean, știri despre strămoșii noștri geto-daci și țara lor — Monedă romană. **6)** La porțile Sarmizegetusei ! — Savant și filozof grec (384—322 î.e.n.) care în lucrarea sa „Istoria animalelor" vorbește despre delfinii pontici și păsările migratoare din delta Istrului. **7)** Cel mai mare geograf, istoric și etnograf al antichității (63 î.e.n.—19 e.n.) de la care avem multe dintre cele mai însemnate știri privind ținutul geto-dacilor — Oneste ! — Notă muzicală. **8)** Cleric arian (368—425) ce a scris în grecește o „Istorie eclesiastică" în care vorbește despre sciții de dincolo de Istru „pe care cei vechi îi numeau geți". **9)** Încet — Oraș moldovean în care a apărut și s-a menținut în formă litografiată lucrarea lui Grigore Cobălcescu „Geografia fizică a Daciei moderne", prima lucrare științifică de geografie asupra teritoriului patriei noastre. **10)** Zeu suprem la sumerieni — Denumit de Karl Marx „Un Voltaire al antichității", în opera sa „Scitul sau Oaspetele", idealizează superioritatea geților față de greci — În Dacia ! **11)** Iașul pentru ieșeni ! — A cunoaște — Geograf din prima jumătate a sec. I. e.n. care a lăsat istoriei și geografiei românești fragmente referitoare la Tracia și regiunile Mării Negre.

VERTICAL : 1) Marele poet al antichității în ale cărui poeme se amintește numele de Tracia, locuită de traci și ramura lor geto-dacii — Malul înalt al unei ape. **2)** Matematician, astronom, geograf și filozof grec (c. 275—195 e.n.) care ne oferă într-o hartă descrieri ale regiunii de la gurile Dunării și a regiunii Pontului. **3)** Ceartă (reg.) — Geograf fenician din Tyr (c. 120 î.e.n.) ce a întocmit o „tabelă geografică", astăzi pierdută, ce este reprodusă cu mici îndreptări și adăugiri în „Geographia" lui Ptolemeu, în care apar așezările Daciei și Moesiei. **4)** Sistem de construcție în stil gotic — Rîu pe care situează geograful Ptolemeu localitatea Buridava (actualul Olt). **5)** Vrednic — Dune în regiunea munților Tibesti. **6)** Organizația Națiunilor Unite (abr.) — Preot spaniol (sec. IV—V) în a cărui lucrare „Hitoriae adversus paganus" găsim unele informații geografice referitoare la spațiul dacic. **7)** A coase — Neatins. **8)** Unitate de măsură cu care istoricul roman, grec de origine, Eutropius (316—387), în lucrarea sa „Scurtă istorie de la întemeierea Romei" apreciază lungimea granițelor provinciei Dacia — Axe. **9)** „...Augusta" (sec. IV), colecție care cuprinde o serie de biografii ale împăraților romani între 117—284 e.n. și în care apar referiri asupra Daciei ca provincie romană. **10)** Orășel în Iran — Rîu în India — Manuscrisul 31 ! **11)** Descoperitorul „Scutului de la Dura-Europos", în Siria, reliefînd o hartă sumară ce prezintă și interesul deosebit de a se referi la litoralul Dobrogei — Cămăși țărănești. **12)** La capătul Pontului Euxin ! — Editura pentru literatură universală (abr. uz.) — Apel ! **13)** Piesă de Tudor Mușatescu scrisă în 1925 — Atribut al literaturii antichității, păstrate de-a-lungul veacurilor, în paginile cărora apar numeroase referiri legate de istoria pămîntului nostru străbun.

Dicționar : ANU, RIX, ABO, AHAR, ONG, TTR.

Nelu WEINBERG
Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

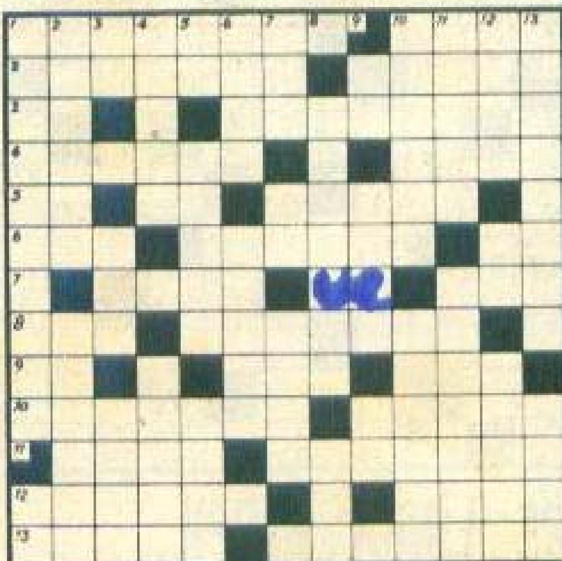
NOAPTEA CEA MAI LUNGĂ

ORIZONTAL : 1) Tradiționala urare (3 cuv.)... **2)** ... din noaptea Anului Nou — „La mulți Ani !" (inf.). **3)** Merg cu plugușorul — Splendoare de iarnă (pl.). **4)** Torcători la gura sobei — Centru de distribuire a pomilor de iarnă ! **5)** Tăcut dar numai inima e de el ! — O garnitură ...rece la masa revelionului — O notă la săniuță ! **6)** Verbul mult așteptatului Moș Gerilă — Anul Nou (fig.). **7)** Ochi din... zăpadă ! — Plină de fumuri — Răsărit. **8)** Dă ghes și la masa din noaptea Anului Nou — Se împlinește la... petrecere. **9)** Datini ! — Se schimbă zilnic ! — Duminică spre luni ! **10)** Aperitive preparate și pentru Anul Nou (sing.) — Iute la... sorcovă ! **11)** Mărunțește lemnele — Servite la încheierea revelionului! — Iau parte la o întrecere cu bulgări de zăpadă. **12)** Urătorii, virtuoși interpreți ai programului de Anul Nou — E primul la răvașe!

VERTICAL : 1) Servite cu plăcintă de Anul Nou (sing.) — Din suita Albei ca Zăpada. **2)** Refren din repertoriul colindătorilor — Sînt în formă și nelipsiți de la revelion. **3)** Începe avalanșa! — Bun venit de Anul Nou. **4)** A face o urare — Cu cățel și cu purcel (fig.). **5)** Pretext hibernal pentru iernile lui Coșbuc — Darul „de gheață" al lui Moș Gerilă. **6)** A te relaxa — Umplutură bună, din alune! **7)** Zahăr pentru cozonaci — Preparate condimentate. **8)** Sosirea unor musafiri la care nu te așteptai — Inimă de fată! **9)** Cuvîntul cu pricina — Obîrșia obiceiurilor! **10)** Nu-i a bună! — Indicative culinare. **11)** Dresuri de mare atracție (sing.) — Spărgător de gheață! — Uvertură la o cunoscută arie rustică. **12)** Darurile pomului de iarnă (sing.) — Program de excepție.

Th. Sandu CIOBĂNCAN — Craiova

JOCUL FRUMOASELOR

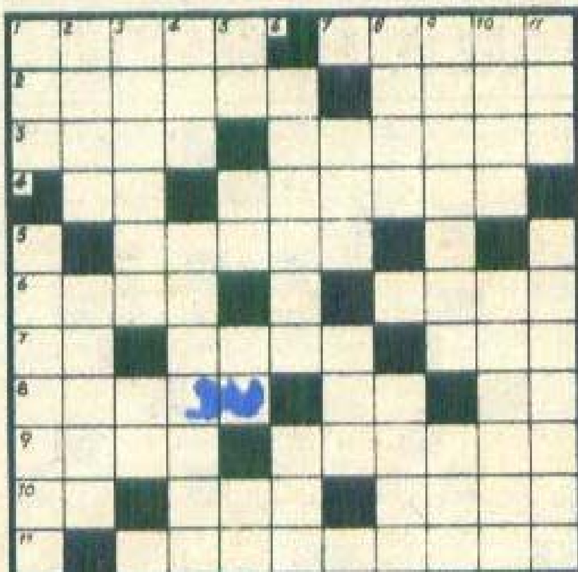

ORIZONTAL : 1) Reprezentanta sexului frumos la vechii greci — Străbunica noastră. **2)** Tovarășe de viață — Epitet feminin în opera lui Caragiale. **3)** Din inimă ! — A merge la... Babele ! **4)** Alături de „Madonă" în lirica eminesciană — Soția infantelui Petru al Portugaliei (1310—1355). **5)** El și ea ! — De două ori la Lili ! — O scenă de dragoste. **6)** Autorul poeziei „Firavele fete" (Aurel) — Femeia care nu-și face probleme — Ema ! **7)** Costum de baie la... Mamaia — Udriște Elena — Mijloc feminin ! **8)** ...de Barbu, renumită cîntăreață a Operei române — Femeie africană. **9)** Puțin rimel ! — Veche monedă portugheză — Stau în fața trecutului ! **10)** Unul care a rămas cu buzele umflate — Aneta Duduleanu dintr-o piesă de teatru de Al Kirițescu. **11)** ...Bulandra — Dezmierdat. **12)** Falsă coafură feminină — Biblică (pl.). **13)** La domiciliu — Muzicologă contemporană (Emilia), născută la Ploiești (1913).

VERTICAL : 1) Sărbătoarea „Zilei femeii" (pl.) — Ciao bambina ! **2)** Revista dumnealor — Aria miresei. **3)** Raluca Vasilescu — Intrare — Îngrijește de bolnavi. **4)** Insulă în Marea Baltică — Femeie de o rară frumusețe. **5)** Delia Ștefănescu — Plantă medicinală — Nume de femeie. **6)** Port în golful Corint — „Fata de la Cozia" de Emil Monția. **7)** Rîu în U.R.S.S. — Nămol — Împărat roman cu nume de femeie. **8)** Daruri de ziua iubitei — Compozitor italian (m. 1745). **9)** Mea ! — Sclipire cerebrală — Gina Istrate. **10)** Curtezană filisteană, seducătoarea lui Samson — Stăncuța (pl.). **11)** Oraș cu frumoase cadîne — Visul tinerelor fete. **12)** Servesc pentru băi, la domiciliu — Marina Ioniță ! — Secret feminin. **13)** Legendarele femei războinice — Comună în Ardeal.

Dicționar : REI, ITEA, TES, LEO, ATEL.

Bică PISOSCHI — Craiova

PE LÎNGĂ PLOPII...

ORIZONTAL: 1) Localitate în Țara Năsăudului, cu un plop secular (circumferința: 10 m, înălțimea: 40 m) — Muzeu parizian printre ale cărui tablouri figurează și „Plopii lui Cezanne". **2)** Plăcut mirositor — Bucată de oală. **3)** Specie — Ciucurii plopului. **4)** Sibiu (abr.) — Cît plopul (pl.)... **5)** ...mare. **6)** Esență oltenească — Mistuite de foc. **7)** Cap de girafă! — Metal — Primele fire de iarbă! **8)** O dată pe an — Ape! — Calc! **9)** Plini bine — Poet contemporan, autorul unui „Cîntec pentru plopi" (Dumitru). **10)** Doctor (abr.) — Pămînt — Mareșal francez. **11)** Familia plopului.

VERTICAL: 1) Conform unei zicale, plopul nu poate da asemenea roade (sing.) — Compozitor și interpret al melodiei „Plop înfrînt" (Florin). **2)** Plopeni din jud. Prahova — Vlăstar (fig.). **3)** „Iar plopii în umedul amurg / Doinesc eterna jale", sînt versuri din poezia „Mama" a acestui clasic român — Puse în mijloc! **4)** Centrul Romanului! — Localitate în jud. Vaslui, cu cel mai falnic plop de la noi (circumferința la bază: peste 14 m, vîrsta: peste 450 de ani). **5)** Acord — Pronume personal — Iele! — Un capăt de uliță! **6)** Înaintaș al teatrului de revistă, care a trăit timp de 25 de ani pe strada „Puțul cu plopi" în București (Constantin) — A cunoaște. **7)** Rămas peste noapte — Livadă transilvăneană. **8)** Comună în Franța — Ic. **9)** Frînge plopii la pămînt (pl.) — Particulă latină. **10)** Umblă cu învîrteli — Arbore... plîngător din aceeași familie cu plopul. **11)** Prepoziție latină — Erou legendar, care, după ce a ucis Cerberul, s-a împodobit cu o cunună din frunze de plop.

Dicționar: OTCA, NEIL, RAT, UCEL, NEC, UBI.

Petrache MUREȘ — Vișeu de Sus

...FĂRĂ SOȚ

ORIZONTAL: 1) Eroul romanului „Marele singuratic" (Marin Preda) — Frumoase, fără seamăn. **2)** N-are pereche (fem.) — Început de monolog! — Bară la gimnastică. **3)** Tren care circulă pe o singură șină — Singur. **4)** Oameni de excepție — E într-o ureche! **5)** Cal roșcat — Singure, izolate de lume. **6)** Distinși — Chelner (od.). **7)** „Văduva veselă" (F. Lehar) — Pînă la unul. **8)** Servesc la... izolarea de lume a unora — În robă! **9)** Calfe! — Apare singur! — A cinsti. **10)** Exclamație de mirare — Nouă (masc.). **11)** Poartă numărul 7 sau 11 într-o echipă — Plată eșalonată. **12)** Cei trei cu capra — Singur.

VERTICAL: 1) Par sau impar — N-are pereche. **2)** Mică planetă — Preamărirea eroilor — Precise. **3)** Număr impar — Net! — Afluent al Mainului. **4)** Localitate în Peru — Autoarea poeziei „Singură" din volumul „Țara fetelor" (Maria) — La gura rîului! **5)** Încăpător — Arbore din familia pinaceelor. **6)** Ifose — Doine! — La mese! **7)** „Pe lîngă plopii fără soț" adesea a trecut — Populație din Africa răsăriteană. **8)** Întreite! — Primele din rondel! **9)** Terci — Necăsătoriți. **10)** Mijloc de a... birui! — Unu luat în auto! — O singură dată (pop.). **11)** Fără soț. **12)** Unu la table — Burlac.

Petrache MUREȘ — Vișeu de Sus

1979 (Triverb: 4,1,6)

Ioan DĂNILĂ — Tg. Neamț

ÎNDELETNICIRI STRĂMOŞEŞTI

ORIZONTAL : 1) Harnicii prisăcari daci de la nord de Istru, acolo unde „Sînt atît de multe albine încît împiedică oamenii să treacă fluviul" (Herodot). **2)** Localnicii daci care se îndeletniceau cu exploatarea metalelor preţioase — Poftim — La intrarea în Potaissa ! **3)** Metal din care meşteşugarii daci confecţionau coase, secere, topoare, fiare de plug ş.a. — Negaţie — Numele ştiinţific al rechinului. **4)** În tonă ! — Metal care intră în compoziţia bronzului, din care meşterii artizani confecţionau obiectele de cult şi unele piese de mobilier — Localitate în Panama. **5)** Reumatism — Localitate în Dacia Romană renumită pentru comerţul de import-export de care aminteşte inscripţia „Titus Aurelius Narcissus negotiator" (Alba Iulia). **6)** Actualul port Cavarna, cunoscut pentru comerţul dintre daci şi greci, aceştia din urmă procurînd de aici grîu, miere, ceară, piei şi blănuri — Perioade de timp. **7)** Localitate braşoveană — Similar. **8)** Notă muzicală — Vechiul nume al Oltului — Creşterea acestor animale reprezenta o îndeletnicire de bază în Dacia, fapt recunoscut pînă şi de Alexandru Macedon, care a procurat de aici 20 000 de capete pentru îmbunătăţirea rasei macedonene. **9)** Localitate în Elveţia — Scriitor latin care ne-a lăsat preţioase însemnări despre viaţa şi îndeletnicirile geţilor (Pomponius) — Umedă. **10)** Ameţit — Momeală. **11)** Cultivatorii viţei de vie, atît de numeroşi în timpul lui Burebista încît el a fost nevoit să ia măsuri de limitare a acestei culturi (sing.). **12)** Ţară (numele actual) în care era exportată sarea extrasă de către minerii daci — Unealtă agricolă identificată, alături de altele, în atelierul de prelucrarea fierului de la Grădiştea Muncelului.

VERTICAL : 1) Cunoscutele vase de lut ars folosite de neguţătorii daci pentru transportul vinului, uleiului şi grînelor — Nume sub care se identificau meseriaşii care aveau îndeletnicirea de fierari. **2)** Diverse documente atestă că dacii cunoşteau metoda preparării acestui aliment obţinut prin pisare sau măcinare a grînelor, cernere a făinii, amestecate cu apă şi aluat, frămîntare şi coacere — Extrasă de minerii daci din exploatările de la Ocnele Mari, Ocna Sibiului ş.a. **3)** Fructe din Gabon — Oraş în Brazilia — Ambarcaţie utilizată de corăbierii daci pentru transporturile efectuate pe Dunăre şi rîurile mari. **4)** Tehnica prelucrării argilei, cunoscută încă din protoistoria tracă — Ţesătură fină (reg.). **5)** Oraş în Mesopotamia — Liman care, alături de Sinoe, era exploatat de localnicii daco-geţi prin pescuit — Exclamaţie de mirare. **6)** Produs animal obţinut de crescătorii de vite, care, alături de in şi cînepă, era folosit la confecţionarea îmbrăcămintei — Regiune (numele actual) cunoscută atît prin podgoriile sale cît şi prin minele de aramă. **7)** Omeneşti — Întinderi de apă stătătoare exploatate din plin de pescarii daci (sing.). **8)** Cornute producătoare de carne, lapte, lînă, a căror creştere constituia o preocupare de seamă pentru daci — Rîuri — Lipsit de durabilitate. **9)** Plin ochi — Dînsa — Apel telefonic. **10)** Breslă modernă — Eta ! **11)** Produs de extracţie în Dacia (picula) — Nume sub care erau identificaţi sclavii vînduţi Atenei de către geţi, unii din ei aparţinînd chiar acestui popor. **12)** Scriitor roman care în lucrarea sa „De re rustica" situează pe daco-geţi printre popoarele „experte în lucrarea pămîntului" — Notă muzicală.

Dicţionar : SCAL, OCU, ARN, INE, UBA, TIL.

Mircea MĂRDĂRESCU
Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

GEMENELE **(Enigmă : 11 litere)**

Deşi-s fete gemene
Nu au cum să semene :
Neagra are perle-n salbă
Şi-are-un zîmbet cald, cea albă !

D. MAZILIU – Bucureşti

Anticarii de altădată

În anii interbelici, erau două feluri de anticari: cei mai mulți, cu etalaje pe o mică porțiune din cheiul Dîmboviței sau pe la răspintii, ceilalți instalați în prăvălii proprii sau la Casa Anticarilor, de la Vama Poștei. Această rezidență a lor, în formă ovală, de care beneficiau numai cinci sau șase anticari, le fusese pusă la dispoziție în urma intervenției celui mai ilustru al lor protector: l-am numit pe profesorul N. Iorga, care din adolescență și pînă în pragul sfîrșitului, îi frecventa aproape zilnic. În cinstea acestui patron, Iuliu, fratele mai vîrstnic al dinastiei de anticari Pach, obținuse de la dînsul autorizația să-i arboreze numele pe firmă: **Anticariatul N. Iorga.** Era un bărbat înalt, tăcut, impozant, căruia frații îi spuneau, mai în serios, mai în glumă, „filozoful". În fiecare dimineață aștepta vizita profesorului către ora 12, după ce acesta ieșea din tipografia în care se tipărea **Neamul românesc.** Era bucuria zilei pentru el, deși cumpărătura lui de broșuri rare și de cărți vechi reprezenta o sumă minimă, fiind achitată în natură, cu propriile lui cărți recente, la prețul lor nominal și deși atunci nu făceau primă, cu toată valoarea lor.

Al doilea frate Pach, Hermann, avea prăvălia în pasajul Vilacros. Acolo îl vedeam adesea pe poetul de limbă franceză și diplomatul în retragere, Charles-Adolphe Cantacuzène, care cumpăra cărți vechi, fie chiar desperecheate, dacă găsea cîte ceva interesant în ele. Mezinul, Mișu, cu magazinul de lîngă atelierul fotografic Julietta, pe Calea Victoriei, făcea deverul cel mai bun, cu toate că ceilalți anticari, mai puțin norocoși sau întreprinzători, pretindeau că el n-avea habar de conținutul cărților expuse, iar pentru că le evalua după legătură sau grosime, îl porecliseră „cotorist". Omul voinic, sangvin, volubil și jovial era foarte simpatic. Toți îi spuneam „Mișule" și ne înțelegeam din preț, știind că anticarii, din principiu, cereau prețul dublu, ca să lase la jumătate.

Pe strada Edgar Quinet avea anticariatul un Eschenazi, cu cărți bune și scumpe, dar era handicapat pe strada Karageorghevici de patronul așazisei „Librairie d'arte Hasefer", care procura cărți marilor bibliofili din București, călătorind la Paris pe spezele lor și concurînd la licitațiile din sala Drouot. Numele lui figura la fila tirajului special, printre subscriitorii unei noi ediții de lux a poeziilor de tinerețe ale lui André Gide: **Les Cahiers d'André Walter.**

Dintre cei doi frați Pollak, Mișu, cel mai vîrstnic, avea sediul la Casa Anticarilor, iar Jean, mezinul, pe strada Doamnei. Plecat la Paris, acesta mi-a trimis acum patruzeci de ani întîiul său catalog, cu cărți vechi și rare, referitoare la țara noastră și pictase cu mîna, pe copertă, tricolorul nostru. L-am regăsit la Paris, după treizeci de ani, specializat în cărți vechi de călătorie și de geografie. Se stabilise pe una din străzile cu anticariate de tot felul, care pleacă de pe bd. Saint-Germain către Cheiul Senei, în direcția Institut de France.

Cei mai dificili anticari erau bătrînul Pohl, cu dugheana în spatele statuii lui Mihai Viteazul și fostul comisar Dașchevici, la Casa Anticarilor. Primul nu te lăsa să umbli la rafturi și nu te servea, dacă nu te cunoștea. Celălalt, cînd alegeai o carte expusă, nu se hotăra asupra prețului, te amîna cu răspunsul și adesea te refuza sub cuvînt că vrea și el să o citească. La Casa Anticarilor, un alt fost comisar, Vasilescu, frate cu Valjan, era dintre cei mai serviabili.

Doi profesori, G. Cardaș și G. Potra, deschiseseră și ei anticariate, pe numele soțiilor, primul tot la Casa Anticarilor, iar al doilea pe strada Domnița Nastasia, cu cele mai rare și scumpe cărți, gravuri și documente. La G. Cardaș, în absență, venise prin 1942 un tînăr, oferindu-i spre vînzare soției profesorului un exemplar de trei ori rar: ediția princeps a **Poesiilor** lui Eminescu, legată în pergament, cu inițialele fostului suveran și cu semnătura autografă a lui Mihai Eminescu. Cerea un preț exorbitant: una sută mii lei. Pus să vorbească la telefon cu G. Cardaș, acasă la el, acesta s-a oferit să vină la anticariat, dar tînărul, politicos, a pretins că datoria lui era să se deranjeze, că va lua un taxi și-i va prezenta cartea.

— Cum nu l-ai văzut dumneata, îmi spunea cu mare părere de rău Cardaș, nu l-am văzut nici eu. S-a răzgîndit. Se vede că s-a temut să nu-i rețin cartea cu forța.

Presupun că era un fost legionar, că „furgăsise" cartea și că a socotit mai prudent să nu dea ochii cu Cardaș. Oricum ar fi, era singurul exemplar al cărții, semnat de marele poet, la cererea lui A. C. Cuza, care apoi l-a dăruit regelui, în legătura cuvenită.

Anticarii subțiri și bibliofilii în genere pot așadar parafraza dictonul și suspina cuvintele:

— Sunt lacrymae librorum!

Pe strada care se cheamă astăzi a Nuferilor, — dar ar trebui să fie rebotezată Cișmeaua Roșie, pentru că la colțul ei cu Podul Mogoșoaei (Calea Victoriei) se ridicase prima clădire de teatru, la începutul secolului trecut, de către domnița Ralu, fiica voevodului G. Caragea, — își avea anticariatul simpaticul tînăr Cărăbaș, format la librăria lui Pavel Suru, editorul lui N. Iorga. La el am văzut la un preț care mă depășea, tratatul de tactică al lui George Basta, ucigașul lui Mihai Viteazul, cu numeroase planșe de bătălii. Inteligent și întreprinzător, Cărăbaș l-a convins pe profesorul D. Caracostea, directorul Fundațiilor Regale, să-i treacă o parte din stocul monumentalei **Istorii a literaturii române** de G. Călinescu, retrasă

din comerț, ca să o strecoare pe sub mînă (firește, cu un bun suprapreț!) Așa s-a difuzat cartea, pînă la epuizare!

Cea din urmă „lovitură" a lui Mișu Pach a fost cumpărarea unui stoc ultim de cărți din biblioteca brâncovenească, de la cel din urmă vlăstar al familiei, în acel moment octogenar. O parte din aceste cărți au ajuns în posesia pr. Iancu Petrescu, savantul muzicolog, bibliofil și colecționar de tablouri (în mare parte false), iar prin a treia mînă, două din ele sînt azi în posesia mea: una cu rara semnătură autografă, în limba greacă, a Stolnicului Constantin Cantacuzino, alta, o tipăritură brâncovenească cu pecetea în negru, ex-libris al domnitorului.

În coasta actualei Biblioteci Centrale Universitare de astăzi era anticariatul de mare lux al lui Fischer-Galați, specializat în cărți erotice, pentru care se asigurase de o clientelă bogată, care nu se uita la preț. Nu-l frecventam, pentru că nu mă puteam aventura într-un sector peste mijloacele mele și care nu mă pasiona. Am auzit că legionarii i-au confiscat întregul stoc și că praful s-a ales! Același patron edita cărți ale clasicilor noștri în format liliput, cu litera vizibilă doar la lupă. Am și eu, dar nu de la el, și în format mai mic, un **Coran** de $3^1/_2/2^1/_2$ cm cu pagina în chenar și de cîte 15 rînduri!

Am avut mari emoții în zilele cînd nu puteam achiziționa, sau măcar aconta cîte o carte rară. Orice renunțare e dureroasă, dar cele bibliofilice îmi sînt mai bine cunoscute. În schimb, am avut și bucurii intense, la descoperirea cărților rare, pe care le-am strîns în decurs de o jumătate de veac. Cele mai multe „truvaiuri", ca să nu zic „găselnițe", le-am obținut în acei ani interbelici, epoca de aur a anticariatului bucureștean de cărți. Tot la frații Pach am achiziționat documente vechi, iar la ultimul dintre frații Șaraga, mutat la București, bătrîn și bolnav, am găsit actul original de împărțeală între urmașii direcți ai lui Grigore Ureche, cu semnătura mitropolitului Varlaam în fruntea martorilor. Păstrez de la Mișu Pach o frumoasă icoană veche în argint aurit, cu sfinții Petru și Pavel. Spun aceasta ca să se vadă cît de largă era sfera de rarități la acei anticari, prevăzuți cu fler și pricepuți să-și servească „prompt și conștiincios" clientela. Tot de la Mișu Pach am cumpărat cu prețul foiletonului meu de la „Adevărul", gravura de Edelinck, reprezentîndu-l pe Guillaume du Vair, contemporanul și sfetnicul învățat al lui Henric IV. Întîlnindu-mă pe drum cu profesorul N. Iorga și văzîndu-mă cu sulul în mînă, s-a interesat ce am „găsit" și cît am plătit portretul din epocă. Atunci mi-a spus:

— Ei da, domnule, dumneata poți să-ți permiți acest lux, pentru că scrii la gazetă și ești plătit, pe cînd eu scot o gazetă și caută să-mi plătesc colaboratorii.

Mi-a stat pe buze să-i răspund:

— Rezon!

dar m-am abținut.

Am povestit pe larg „conferința" în care marele istoric l-a făcut praf pe Titu Maiorescu într-o zi de februarie 1940, în anticariatul lui Mișu Pach. În prezența acestuia, a mea și a unui alt client, anonim, a vorbit mai bine de jumătate oră, ca să ne dovedească lipsa de valoare a aceluia care n-ar fi fost decît un „nou Giovanni Frollo și Epaminonda Francudi". Atunci nu m-am putut abține și am exclamat:

— Nu se poate! sînteți nedrept, domnule profesor!

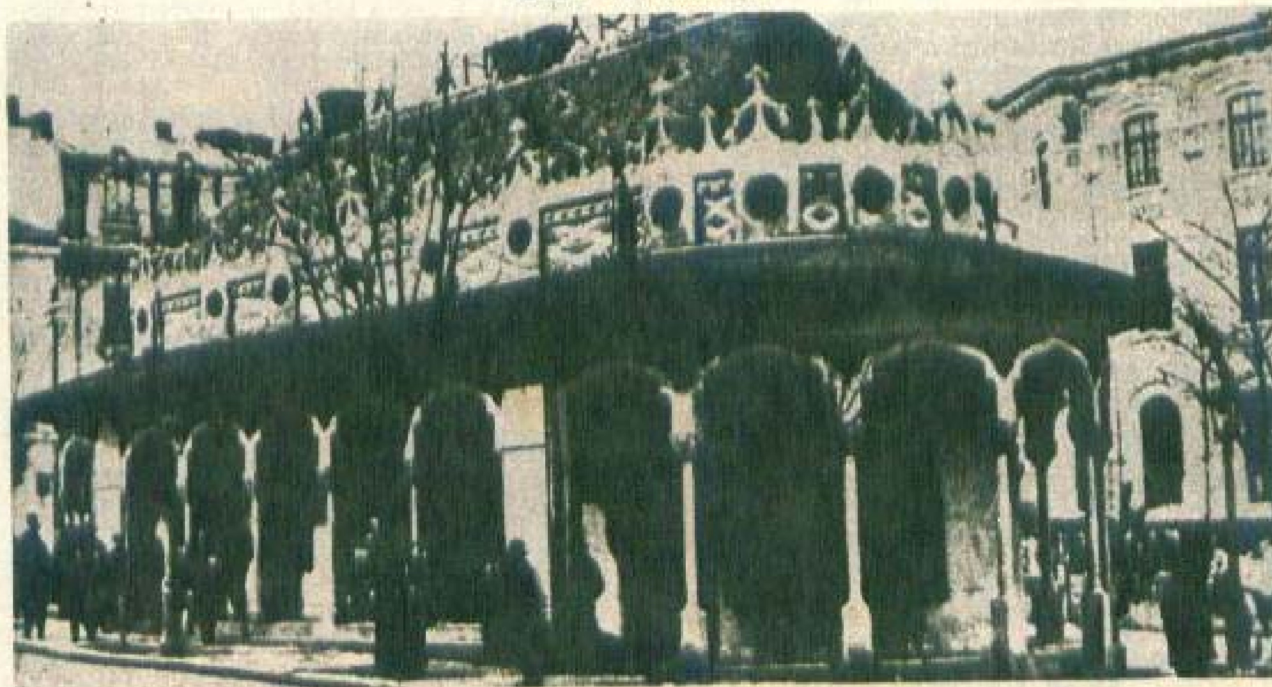
Mișu Pach a rămas încremenit de îndrăzneala mea.

Aș încheia cu un threnos recapitulativ: Unde-i marele profesor, unde-s protejații săi, unde-s tinerețile mele!

„S-au dus toți și s-au dus toate pe o cale ne-nturnată!".

ȘERBAN CIOCULESCU

CASA ANTICARILOR

DUPĂ TUDOR MUŞATESCU

Aranjate de
Constantin GRIGORE — Bucureşti

FEMEIA...

ORIZONTAL : 1) Vocativul de la Veta — Femeie înscrisă la cuvîntul alteia. **2)** Una care trăieşte numai ca să se prezinte (pl.) — Animal tricotat din propria lui lînă. **3)** Aperitivul sărutului — **Jumătate de platou ! — Centru minier în China. 4) Nu** — Albă-ca-zăpada piticilor din case — **Ultimele cupe ! 5)** Umblă cu dedesubturi în casă — **Dragoste pură. 6)** Prima verigă din lanţul căsniciei — Aşa cum e soţul cu alte femei. **7)** Bani în concediu de odihnă — **Alifia moldovencelor** — Eternul vinovat. **8)** Fiert pe dinafară şi ars pe dinăuntru (inf.) — **Afluent al Dunării. 9) Sătean** — Abil (unul care intră pe unde l-ai poftit să iasă). **10)** Fata dulce — Ziua exactă în care nu s-a născut nici o femeie.

VERTICAL : 1) Cuvîntul femeii — „Diseuză" la domiciliu. **2)** Obiceiul unora de a umbla după necunoscute — **Unealta croitorească. 3) Instructaj final !** — Înfigăreaţă. **4) Talia Rozei ! — Literă cirilică — Fluviu italian. 5)** Materie primă pentru ţesut intrigi — Una care nu se descurcă niciodată în viaţă (pl.). **6)** Aluniţele Albei-ca-zăpada — **Rada Rîureanu. 7)** Apă plisată — **Cămăşi cusute de fetele de la ţară. 8) Mijlocul mamei ! — Usturoiate — Stela Dumbravă. 9)** Semn de bătrîneţe — Difuzor cu mîinile în şolduri. **10)** Tare pe situaţie — Clar. **11)** Arteră în parcuri pentru circulaţia inimilor — Nepoată de piron.

Dicţionar : DAE, INN, TAJ, IJE.

TRIPLĂ METAGRAMĂ (oxxxxxx)

Un model redus la scară,
Uneori şi-n cosmos zboară,
Dacă iei bine aminte
Este şi-o îmbrăcăminte.

Emil DAMIAN — Bucureşti

...ŞI BĂRBATUL

ORIZONTAL : 1) Unul căruia îi creşte părul dacă îl sădeşti în grădină — Bărbat cu zece copii. **2)** Unul închis din fire — Constituţia lui Vlad Ţepeş. 3) **De la cap la coadă !** — Cleşte pentru uzul avarilor — Tatăl vitreg al viţeilor. **4)** Ibovnică (schimbul doi, în căsătorie) — Soare în oglindă. **5) Floarea din vase** — Unul care e binevenit, cînd îţi vine bine. **6)** Persoană de zahăr, drept care o sfecleşte des — **Capitala Bengalului în Evul Mediu. 7) Călăreţul din urmă !** — Gură de cîrpă (repetă tot ce-i spui) (pl.). **8) Lucrare agricolă — Metal preţios — Apare Muşatescu ! 9)** Literă cu paltonul pe umeri — **Asociaţia Sportivă Recolta (abr.)** — Prieten prescurtat. **10)** Substantiv numai de genul masculin — **Nume de fată. 11)** Trompetist (pl.).

VERTICAL : 1) Femeie care insistă să meargă cu tine, în oraş, ori de cîte ori vrei să ieşi singur — Individ care nu îţi oferă brînză, decît pe bani. **2)** Chivără sub care bărbaţii îşi repurtează victoriile conjugale — Găinar de înaltă şcoală. **3) Ion Popescu** — Norocul altuia — **Articol. 4)** Om depăşit — Două şolduri şi-o gură deschisă deasupra (pl.). **5)** Părerea altuia între ghilimele proprii (pl.) — Ştab (om pînă la care te ridici aplecîndu-te). **6) Natriu** — Individ care ia trenul peste picior. **7) Nume de fată** — Descoperitorul lui Columb — Luni de duzină. **8) Notă muzicală** — Actor care joacă, în gînd, numai marele repertoriu. **9)** Individ care trăieşte pe pielea altora — **Mie... mai multe ! 10) Oraş antic în Asia Mică** — Rămas cu gura căscată în ochi. **11)** Muzicant care cîntă la şi după ureche — „Scurt pe doi", pe vremuri.

Dicţionar : GAUR, IPOS.

ȚI-AM PUS ÎN DEGET UN INEL

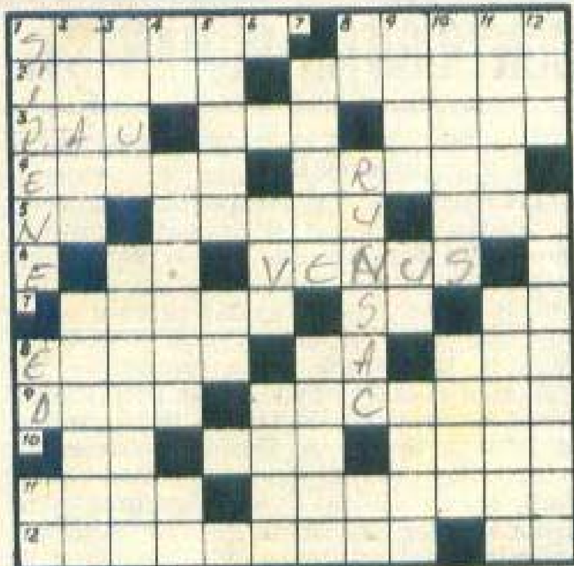
ORIZONTAL: 1) Compozitor italian (1749—1801), autorul cunoscutei opere bufe „Căsătoria secretă" — Camelii! 2) Cu dragoste de viață — „Adresa" unei camere nemobilate! 3) Notă de intrare-recepție (abr.) — I se pune în deget un inel... 4) Compozitor clasic ceh (1824—1884), autorul operei „Mireasa vîndută" — La o partidă de dublu-mixt. 5) La spartul nunții! — Carene! — Aviator român. 6) Mare poet liric și democrat-revoluționar german (1797—1856), autorul poeziei „Logodnicii" — Afluent al Pripetului. 7) Pleacă din inimă! — Oraș în Austria. 8) O „casă" plină cu flori (pl.) — În deget! 9) Mică de... peste 100 ani! — Cunoscut poet român, autorul poeziei „Nunta". 10) În pragul tinereții! — Viață — Mojdrean (planta). 11) Protagonist în orice „Love Story".

VERTICAL: 1) Cerută în căsătorie — Tineri căsătoriți. 2) Locaș al dragostei! — Alături de casă. 3) Soțul miresei — Sora mai mare și soția lui Zeus, zeiță protectoare a căsniciei, a soțiilor și a mamelor. 4) Inimă de mamă! — Vine după mireasă (pl.) — Perete! 5) Mult iubita noastră mumă — A brăzda. 6) Autorul povestirii „Luna de miere" — Iubit. 7) Compozitor francez (1875—1937), autorul compoziției „Valsuri nobile și sentimentale" (1911) — Localitate în Japonia. 8) Lena, Marița... — Face planuri pentru casă (abr.). 9) Alături de mire și mireasă (dim. fem.) — Localitate în Baden. 10) Nuntaș — Demnitar de la curtea regelui David. 11) Acceptat ca mire — Nuntă sărbătorită la 25 de ani de la căsătorie.

Dicționar: CNA, LAA, URN, GIO, EOT, EZRI.

Liviu PINTILIE — București

PRINOS DE FRUMUSEȚE

ORIZONTAL: 1) La soare te poți uita dar la dînsa ba! — Cu frumoase calități (pl.). 2) Dres... de frumusețe! (pl.) — Frumosul iubit. 3) Face gură mare — Aleanul pentru frumos! — Dar. 4) Ține de ceea ce este frumos în viață — Născută din greșeală! 5) Colț din natură! — Una din frumoasele zeițe ale mitologiei elene — Stil arhitectonic. 6) Eugenia Popovici — Zeița frumuseții. 7) O răpitoare... printre troiene! — Sînt — Ea și iar ea! 8) E răpitoare (sing.) — Bețe! — Început de atracție! 9) Fermecat de frumusețea mării, în fiecare an se logodea cu ea — Sînt pentru frumusețe feminină. 10) Luate din viață! — Început de dragoste! — Vin mai tîrziu! (pop.). 11) ...Karenina, frumoasa eroină din romanul lui Lev Tolstoi — Atrași de bani. 12) Bela... dona! — El și ea!

VERTICAL: 1) Frumoasele mării (mit.) — Eduard cel mic! — Prinse-n ramă! 2) Deosebit de frumoasă! — Întruchipează frumoase calități ...la romane! (sing.). 3) Păcăliți — Se poartă frumos! 4) Îs urîte de la bun început! — Frumoase sau urîte... vă stau în gît! — Acar! 5) Cu fața zbîrcită — Din trupul Venerei! 6) O femeie... „a-ntiia"! — Frumosul... frumoaselor! 7) Făcute de circ! — Mihai... de pe străzile Capitalei! 8) Înrourat — Luate-n spate în excursie spre a admira frumusețile patriei — Timpul codanelor! 9) Pentru frumosul vestimentar — Căuș! — Draga noastră, dragă... 10) Frumos... — ...de la sine. 11) Nu-i frumos! — Fermecate de frumusețe. 12) În sfîrșit e fericită! — E ceva de speriat (pl.).

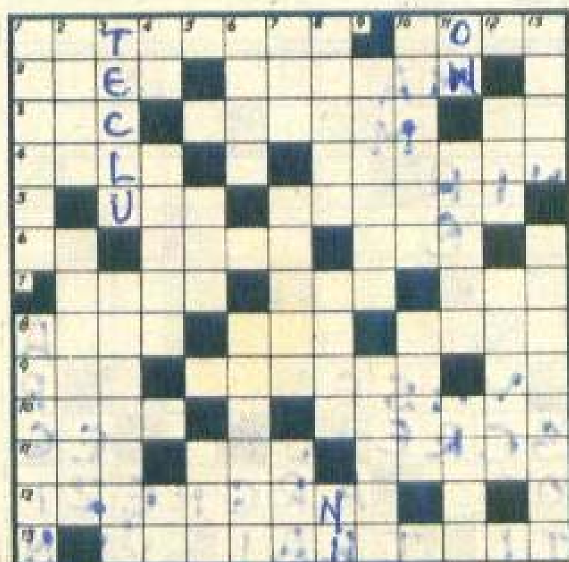
Dicționar: AVA, OȚĂT.

Laurian BUTURE — Bacău

CONTRIBUȚII ROMÂNEȘTI ÎN ȘTIINȚĂ

ORIZONTAL : 1) Profesor universitar la București (1841—1901), autor al primului tratat românesc de terapeutică (Zaharia) — Medic, bibliograf și animator cultural român din Transilvania (1789—1842), autor al primei lucrări medicale științifice tipărite în limba română (1821) privind apele minerale de la Arpăroc, Bodoc și Covasna (Vasile). **2)** Fixează țeava tunului — Savant român (1874—1969), autor al primului tratat de endocrinologie din lume, apărut în 1909. **3)** Spațiu — Profesor universitar la București, fondatorul agrochimiei românești, care a aplicat pentru prima oară metoda potențiometrică pentru determinarea reacției solului — Mililitru. **4)** Oculist german din secolul XIX — Ariniște. **5)** Uniunea artiștilor plastici (abr.) — Profesor universitar la București (1867—1944), care a introdus pentru prima oară în literatura geologică termenul de „diopirism" și a elaborat teoria asupra originii zăcămintelor de petrol din România. **6)** Primele economii ! — Profesor universitar la Iași și București (1892—1948), care a descoperit împreună cu Fielding, sistemul port-hipofizator (Grigore) — Miez de alună ! **7)** Localitate în jud. Timiș — Legătură — Nume de fată. **8)** Orășel în Norvegia — Pentru — Acid. **9)** Insulă scoțiană — Inginer și om de știință român (1886—1972), pionier al aviației mondiale. A conceput și construit (1910) primul avion cu reacție din lume — Aluminiu. **10)** Localitate în Franța — Pronume nehotărît. **11)** Din ebonită ! — Număr — Profesor universitar la Iași și București (n. 1891), care a făcut cercetări hidrobiologice și de faună subterană, fondator (împreună cu S. Karaman și P. A. Chappuis) al freatologiei (Constantin). **12)** Profesor universitar la Iași (1860—1940), care a descoperit și introdus în literatura mineralogică mondială un mineral nou, ponitul (Vasile). **13)** Profesor universitar la București (1907—1971), conducătorul colectivului de specialiști care a realizat (1962) primul laser românesc (Ion).

VERTICAL : 1) Profesor american de origine - română, membru de onoare al Academiei R.S.R., născut la Iași (1912), laureat al premiului Nobel pentru fiziologie (1974) — Microorganisme care-și duc activitatea în prezența aerului. **2)** Membrul unei eforii — Profesor universitar la Iași (1832—1915), care a publicat primul curs de analiză matematică în limba română (Nicolaie). **3)** Profesor de chimie generală și analitică (1839—1916) ; a inventat becul de gaz ce-i poartă numele, un dispozitiv pentru studierea flăcării, altul pentru prepararea ozonului și un aparat pentru determinarea în fiecare moment al amestecului de metan și aer în minele de

cărbuni — Profesor universitar la Iași (n. (1923), autorul unor lucrări privind hipertensiunea arterială secundară), fibrilația atrială și tratamentul ei prin chinidină (Constantin). **4)** Carte ! — Unealtă forestieră — Talpa plugului ! **5)** Profesor universitar la Cluj-Napoca (1903—1976) ; a adus contribuții valoroase în sistematica și filogenia oligochetelor, autor al unor lucrări privind fauna României (Victor) — 60 minute. **6)** Varietate de calcit — Inginer, călător și explorator român (1857—1893), care a studiat nenumărate teritorii din diverse state ale lumii. Între 1888—1890 a determinat poziția a numeroase rîuri și lanțuri muntoase din Țara de Foc, unora dîndu-le nume românești (Rio — Ureche și Rosetti, Munții Lahovary). **7)** Animal domestic (pl.) — Inginer, profesor universitar la București (n. 1904), care a adus contribuții în studiul proceselor curgerii prin rotorii la turbinele cu apă (Gheorghe) — Vaccin. **8)** Preparator de urdă — Insulă suedeză — Nichel. **9)** Dregător din evul mediu — Localitate în jud. Neamț. **10)** Profesor universitar la București (1819—1886), autor al unora dintre primele manuale românești de anatomie și fiziologie (Gheorghe) — Insulă daneză. **11)** În fond ! — Termen de respect — Unealtă de prins pește. **12)** Cu dimensiuni reduse — Ramură. **13)** Mișcare ritmică a arterelor — Profesor universitar la București, care a publicat (1921) în „Archives internaționales de physiologie" descoperirea insulinei (Nicolae).

Dicționar : ARLT, UNIP, ALEN, EIG, RAON, ORNO, DAMUC, AARO, ETRA.

Gheorghe DĂSCĂLESCU
Municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

OMAGIU FEMEII

ORIZONTAL: 1) Savantă româncă de faimă mondială, descoperitoare a medicamentului ce-i poartă numele, cu ajutorul căruia se evită pe scară tot mai mare operația renală. 2) Prenumele eroinei de la Jiu. 3) Misiune. 4) Nume feminin cu cîntec ! — Lia și-a pierdut capul ! — Arde la mijloc ! 5) Haină albă imaculată — Nume feminin german. 6) In sfirșit... Laura ! — Nume feminin de... aur ! 7) Interjecție — Cunună ! — Curge ! 8) Bani pe jumătate ! — O femeie care-și cunoaște datoria ! 9) Animal tibetan — Aceea — Se ia pe după gît. 10) Diminutiv feminin — Preocupare în special feminină. 11) Savantă româncă de renume mondial în domeniul chimiei analitice (n. 1894).

VERTICAL: 1) Cîntăreață româncă de operă, una dintre gloriile teatrului liric românesc (1857—1926). 2) Apare Ica ! — Ziua de 8 Martie a fiecărui an... 3) Prenumele celei mai tinere eroine a muncii socialiste din România, gimnastă de renume mondial — Prelungire a protoplasmei. 4) Politicoasă — Se ivește Aurora ! 5) Diminutiv de la Marcela — A striga într-un mod exagerat. 6) Intervale de timp — Pere ! — Eroină dintr-o operă celebră a lui Giuseppe Verdi. 7) Atentă și totodată conștiincioasă. 8) Savantă româncă de renume mondial care a realizat produsul „Gerovital" — Notă muzicală. 9) Mare — Baia centrală ! — Mic arbust exotic. 10) Unguent feminin — Element arhitectural. 11) Înrourate — Scriitor român contemporan, autorul piesei de teatru „Prietena mea Pix" (V. Em.).

Heinrich ALBERT — București

ORCHESTRALĂ

ORIZONTAL: 1) Instrument din familia violelor — Bene ! 2) Instrument cu clape — E pentru. 3) Fose nazale (reg.) — Doina Neacșu — Instrument cu coadă. 4) Cîntec de inimă albastră — Instrumente de suflat. 5) Li se cîntă din fluier — Alt instrument de suflat. 6) Instrumentul lui Gheorghe Zamfir — Carie ! — Ochi de lanț. 7) Vioară (reg.) — Șoricari — Se vede pianul ! 8) Instrument de suflat. 9) E acompaniată uneori și de instrumente — Vechi instrument muzical egiptean — Cîntece de slavă. 10) Popor ce a introdus în Europa rebecul (pl.) — Cîntă la vioară într-un taraf. 11) Culege ! — Violă — E și de concert. 12) Iar din vechime — Fluiere — Taler.

VERTICAL: 1) Muzică vocală — Fluiere mari. 2) Instrument muzical popular de suflat, din argilă arsă (pl.) — Instrument muzical complex, alcătuit din tuburi de rezonanță. 3) Aducători de ploaie — A începe executarea unei bucăți muzicale. 4) Materie primă pentru confecționarea fluierelor — Rîu în Camerun. 5) Acord final! — Perete ! — Rece ! — La xilofon ! 6) Cîntăreț din liră (ant.) — Transmise prin voce — Sunet de trompetă. 7) Blînzi (fig.) — Vechi instrument muzical grecesc. 8) 1980 — Barbu Petrescu — Aproape surdă ! 9) Sînt uneori transpuse pe muzică — Căuș ! 10) Aici întîlneai odinioară flașnetarul — Pus pe... note. 11) Autoarea romanței „Vioara" (Mia) — Pîrghie întîlnită la orgă și pian. 12) Intervaluri cuprinse între două sunete ale gamei — Cîntă la țiteră.

Dicționar: EUD, EAR, EBA, ILO, AULOS.

Pavel TITIRE — Bîrlad

M.I.-6 CONTRAATACĂ

„Ei bine, a sosit momentul să deschidem Fereastra". La capătul unei lungi ședințe a cabinetului de război în ziua de 23 iunie 1943, Winston Churchill, premierul britanic pentru aproape toți anii celui de al doilea război mondial, dădea aprobare uneia din cele mai importante operații științifico-militare a Angliei împotriva celui de al III-lea Reich.

Încă de la începutul războiului, în cadrul sarcinilor speciale de informații și contrainformații ale Marii Britanii (ele erau plasate atît la clasicul centru al spionajului Intelligence Service, cît și la War Office — Ministerul de Război — la Foreign Office — Ministerul de Externe — și chiar la Ministerul Economiei de Război și la B.B.C.) au fost înființate numeroase noi departamente pentru a face față unei situații cu totul ieșite din comun în istoria Marii Britanii: între iunie 1940, după capitularea Franței, și iunie 1941, dezlănțuirea agresiunii hitleriste împotriva U.R.S.S., Anglia a fost singura țară care lupta împotriva mașinii de război germane ce domina Vestul, centrul și Sud-Estul continentului și-și concentra forțele pentru invadarea insulelor britanice. Reorganizările succesive ale serviciilor secrete au inclus și crearea unui departament al spionajului științific, care era subordonat celebrului M.I. 6., respectiv S.I.S. — Special Intelligence Service, de unde și forma sa prescurtată doar la ultimele cuvinte. Activitatea tuturor acestor servicii paralele era coordonată de un Comitet de Informații din care făceau parte reprezentanți ai ministerelor civile și militare interesate. În anii războiului, activitatea acestor servicii a fost deseori condusă chiar de primul ministru, cel căruia, în calitate de șef al cabinetului de război, îi revenea dreptul de a decide asupra tuturor aspectelor militare importante.

„Scopul creării acestui departament al spionajului științific era, după cum mi-a spus acum cîțiva ani regretatul Sir David Martin, secretar general al celei mai vechi academii britanice „Royal Society", de a anticipa aplicarea descoperirilor științifice de către naziști la război. Noi urmăream să putem contracara noile arme și invenții ale germanilor încă înainte ca ele să poată fi folosite. Iată de fapt o adevărată linie strategică pe care noi am urmat-o tot timpul conflagrației".

Practic legat cu zeci și zeci de agenții de informații, departamentul spionajului științific era o creație a S.I.S., iar activitatea sa prodigioasă în anii războiului a fost deseori sintetizată în cuvintele M.I. 6 contraatacă.

● Războiul anglo-german și războiul peloponeziac

După patru decenii de la declanșarea agresiunii hitleriste, cortina se ridică asupra multora dintre misterele acestor servicii).*

Iată ce se spune într-un raport înaintat cabinetului de război britanic la 7 decembrie 1939, raport care a stat la baza organizării departamentului spionajului științific: „O gravă disparitate în informațiile științifice există cu siguranță la ora actuală între Anglia și Germania. Ea se datorează atît măsurilor extrem de puternice de păstrare a secretului luate în Germania, cît și lipsei de coordonare a propriilor eforturi în dobîndirea de informații.

Deseori s-au făcut paralele între actualul război dintre Anglia și Germania și cel peloponeziac. Dar rareori aceste paralele au fost mai corecte ca în cazul informației științifice. O disprețuire a spionajului științific există actualmente în Algeria, cum exista odinioară în statul atenian. Să ne amintim că, într-o expunere clasică asupra politicii ateniene, Pericle spunea: „Orașul nostru este larg deschis întregii lumi și niciodată nu alungăm un străin sau nu îi interzicem să vadă sau să afle orice, secret care dacă ar fi relevat unui dușman acesta ar putea să profite de el. Nu ne bazăm pe conducere sau înșelăciune, ci doar pe inimile și mîinile noastre".

Deși se poate afirma că Anglia nu rivaliza întrutotul cu acest abandon, totuși relativa ușurință cu care se pot obține, de pildă, informații privind aviația din această țară, în comparație cu dificultatea de a localiza pînă și un aerodrom german, fac această comparație, în mare parte, adevărată. Și să nu uităm — Atena a pierdut războiul".

---

*) Unele revelații sînt analizate și comentate pentru prima oară în țara noastră în volumul lui Nicolae Minei „Frontul invizibil", apărut acum cîțiva ani în Editura Politică.

După acest sever avertisment au urmat lungi dezbateri interministeriale privind problema dacă este sau nu oportună crearea unui departament al spionajului științific.

Valurile stîrnite de raportul din Oslo

Specialiștii britanici care se străduiau în felul acesta să atragă atenția asupra unui domeniu datorită căruia războiul putea fi pierdut sau cîștigat aveau o tristă experiență datorită atît conciliatorismului ,cît și opacității multor oficialități față de nevoile urgente generate de prezența cotidiană a războiului.

În decembrie 1939, șeful lui M.I. 6., Sir Hugh Sinclair, amiralul Quex, cum îi spuneau între ei subordonații, a decedat. I-a urmat Steward Menzies, șeful Secției V în M.I. 6, care se îndeletnicea cu contraspionajul peste hotare. În acel moment a sosit la Londra, și desigur la Intelligence Service, amintitul raport al atașatului naval britanic în capitala Norvegiei.

Iată cum relatează șeful unui laborator al M.I. 6 sosirea unui important semnal despre noi arme pregătite de naziști.

Într-o seară tocmai îmi terminasem raportul despre arma secretă cînd un coleg intră în camera mea și-mi aruncă pe birou un mic pachet, spunînd : „Iată un cadou pentru dumneata". L-am întrebat care era proveniența lui și el mi-a spus că venea de la atașatul nostru naval de la Oslo. După ce atașatul primise o scrisoare, aruncată de un particular în cutia sa de scrisori, spunînd că dacă britanicii doresc să cunoască diferite realizări științifice și tehnice germane, să schimbăm cuvintele introductive la știrile transmise de postul nostru de radio în limba germană, așa încît să se spună : „Hallo, aici e Londra...", în locul preambulului normal, atunci personajul nostru informativ ar afla că a meritat să ne dea informația. Schimbarea cerută a fost făcută la timp și după aceasta s-a pus un pachet în cutia de scrisori. Pachetul a conținut un text dactilografiat de șapte pagini și o cutie sigilată. Îmi amintesc că am deschis cu mare grijă cutia, pentru că ușor ar fi putut fi în ea o bombă, în special din cauza modului extraordinar în care apăruse. Cutia era însă inofensivă, iar în interiorul ei se găsea un tub de sticlă sigilat, mai degrabă asemeni unei valve electronice, ceea ce și era, într-un sens. S-a dovedit a fi un dispozitiv triger electronic, care, spunea corespondentul nostru — fusese pus la punct astfel încît să acționeze un fuzibil apropiat dintr-un proiectil antiaerian. Principiul acționării era că proiectilele urmau să fie făcute din două jumătăți izolate electric cu (elementele) electronice adecuate pentru a indica schimbarea în capacitatea electrică dintre jumătăți de cîte ori proiectilul era în vecinătatea unui al treilea corp.

Pe lîngă fuzibil și o descriere a acționării lui, mai exista o vastă serie de informații, inclusiv faptul că avionul Junkers 88 urma să fie utilizat ca bombardier în picaj. Se arăta că marina germană ar mai fi pus la punct planoare teleghidate dirijate prin rachete, cu anvergură de circa 3 metri și cu lungimea de 3 metri, controlate prin radio pentru lansarea din avioane împotriva vapoarelor inamice. Instalația experimentală unde s-a executat această lucrare era Peenemünde, — am aflat pentru prima dată acest nume.

Armata germană e pe cale să creeze proiectile-rachete cu calibrul de 80 cm și stabilizate prin giroscop. Proiectilele n-ar zbura drept, ci în curbe necontrolabile și de aceea urmează să fie echipate cu teleghidaj prin radio. Ne relata, de asemenea, că în raidul aviației de bombardament împotriva Wilhelmshafen-ului din septembrie, aviația noastră fusese detectată la o distanță de 120 km de către stațiunea radar cu o putere de 20 KW. Nu se arăta lungimea de undă, dar sugera că am putea s-o găsim singuri și să-i bruiem transmisia. Mai există un alt sistem radar, care utiliza paraboloide aeriene și acționa pe lungimi de unde în jur de 50 cm.

Era deci un sistem pentru a descoperi distanța unui bombardier propriu, prin transmiterea unui semnal pe lungimea de unde de 6 m, modulată pe o joasă frecvență. Semnalul acesta era recepționat de avion și se întorcea la stațiunea de observare pe o frecvență radio diferită, așa încît se putea determina distanța pînă la avion din faza de întîrziere în modulația de întoarcere. Stațiunea de observație putea transmite apoi informația bombardierului, încît acesta să-și poată regla poziția singur în raport cu ținta predeterminată.

În sfîrșit, comunicarea de la Oslo ne vorbea despre două feluri noi de torpile create de marina germană. Unul era controlat prin radio pentru prima parte a traiectoriei sale, apoi se schimba în regim acustic, cu microfon în vîrful torpilei, ca să poată să se îndrepte singură spre vapor, urmînd zgomotului mașinilor acestuia. Al doilea tip de torpilă avea un fuzibil magnetic și autorul comunicării aprecia că aceste torpile scufundaseră vasul Royal Oak, la Scapa Flow.

Comunicarea fusese scrisă în mod evident de cineva cu o bună pregătire științifică și tehnică și era ceva cu totul diferit de tot ce văzusem la serviciul de informații. Primul meu pas a fost să dau tubul triger electronic fostilor mei colegi de la Laboratul de cercetări al Amiralității, să-i pun pe ei să-i aprecieze performanța. Textul comunicării însuși a circulat în serviciile a trei ministere, dar nimeni nu l-a luat în serios. În fruntea celor ce se îndoiau de raportul de la Oslo, cum avea să intre în istorie mesajul, era directorul adjunct al cercetării științifice a Amiralității. Cînd am încercat să-l conving, el a lăsat să se înțeleagă că eram un nevinovat începător în ale informației și că toată treaba era doar o „scornire". Argumentul său era că păcălitorii germani au exagerat, deoarece era foarte puțin probabil ca cineva din Germania să poată avea cunoștințe atît de cuprinzătoare

despre realizări din domenii atît de diferite. Cînd l-am explicat că cel puțin unele din informații erau autentice, el mi-a răspuns că acesta e un truc vechi (ceea ce de fapt așa și era), să dai victimei tale drept veritabil, despre ce știi că îi este deja cunoscut, în speranța de a-l convinge că și restul relatării, care conține păcăleala, încă e veritabil. Am relevat că aceasta e o „păcăleală" cu totul remarcabilă, deoarece Laboratorul de cercetări al Amiralității găsise că tubul electronic era mult mai bun decît tot ce făcusem noi în aceeași direcție dar nu l-am putut convinge. După aceasta, în ministere nu s-a mai acordat atenție comunicării de la Oslo, nu și-au păstrat nici măcar exemplarele, iar tot ce puteam să fac eu era să-mi păstrez propriul meu exemplar și să-l folosesc ca bază pentru multe din meditațiile mele.

Valoarea comunicării de la Oslo urma să devină evidentă pe măsură ce continua războiul. I-am făcut publicitate în cursul meu, ținut după război la Royal United Services Institution, în 19 februarie 1947, în parte în speranța că va apărea cel ce a scris-o, dacă a supraviețuit războiului. Dar în pofida publicității în toată lumea, singurul răspuns pe care l-am primit a fost de la fostul atașat naval britanic de la Oslo, Hector Boyes, care acum era contraamiral. Iată scrisoarea sa:

„M-a interesat foarte mult să citesc în Times rezumatul cursului dv. de la United Services Instution.

Îmi amintesc de primirea scrisorilor germane în timpul cînd funcționam ca atașat naval la Oslo.

Pe vremea aceea eram inundat cu diferite scrisori anonime care trebuia să fie cernute.

Traducînd scrisoarea germană se părea că există în ea materiale demne de interes, deși inspira o anumită neîncredere, scrisorile fiind expediate din Norvegia.

Sosind acasă, după evacuare, am întrebat despre corespondență, dar fără prea mult rezultat. Am uitat apoi de ea, fiind trimis în Japonia. Cursul dv. arată că autorul era sincer. Există vreo șansă să fi fost norvegian. Într-o vreme eram în contact cu un inginer norvegian care lucrase în Germania la vase U și E.

Împotriva ipotezei ca el să fie autorul pledează faptul că scrisorile erau scrise într-o germană excelentă".

Aceasta confirmă lipsa de interes ce i se arătase în ministere, — din nefericire poziția mea în 1940, după evacuarea Norvegiei, era prea neînsemnată pentru a ne fi întîlnit căpitanul Boyes și cu mine.

În mod inevitabil se va pune întrebarea cu privire la propriile mele idei referitoare la identitatea autorului de la Oslo. Cred că știu, dar modul în care mi s-a dezvăluit mie identitatea lui a fost atît de extraordinar, încît pare de necrezut. În orice caz, ea ține de o perioadă ulterioară și deznodămîntul trebuia așteptat pînă atunci.

Abia după un timp, inclusiv cîteva drastice înfrîngeri cum au fost cele de la Dunkerque și Narvik, abia după ce s-au convins cît de necruțător este inamicul în Bătălia Angliei, departamentul informațiilor științifice a căpătat depline puteri de a acționa. Și, după cîte mi s-a relatat la Londra, activitatea acestui departament s-a dovedit de o excepțională valoare atît în timpul rezistenței opusă raidurilor sălbatice de zi și de noapte prin care Hitler voia să înfrîngă voința de luptă a poporului britanic spre a putea declanșa operația „Leul de mare", respectiv debarcarea și ocuparea Angliei, cît și ulterior în timpul pregătirii ofensivei aviației aliate asupra Germaniei, planului Overlord, respectiv debarcarea în Normandia, a contracarării raidurilor naziste asasine cu V_1 și V_2.

Una dintre operațiile elaborate în laboratoarele acestui departament este și cea cu numele de cod „Fereastra", pe care o aminteam la începutul relatării mele. În anii 1941–1942 oamenii de știință de la M.I. 6 au pus la punct o formulă care urmărea să neutralizeze radarul german și să facă ineficientă artileria antiaeriană și aviația de luptă în fața bombardierelor aliate. „Fereastra" consta dintr-o bandă de aluminiu lungă de 25 cm și lată de 1–2 cm., împachetată în cutii cu o greutate de mai puțin de jumătate de kilogram și pe care avionul din fruntea unei formații de bombardiere britanice sau americane o lansa cu o frecvență de una pe minut. În felul acesta, stațiile de radar inamice erau bruiate de o perdea de fum sub camuflajul căreia restul escadrilelor își puteau continua nestingherite zborul.

După ce toate testările au dat rezultatele dorite, a început o nouă bătălie — acceptarea inovației. Între numeroșii oponenți ai „Ferestrei" s-a numărat și Watson-Watt, descoperitorul radarului. În cele din urmă, datorită perseverenței specialiștilor de la M.I. 6 și aprobării lui Churchill, „Fereastra" a fost deschisă. Pentru prima oară procedeul britanic de inducere în eroare a radarului german — povestește părintele acestuia, R.V. James — a fost folosit în timpul bombardamentului asupra orașului-port german Hamburg, în noaptea de 23 spre 24 iulie 1943. Rezultatele au fost spectaculoase: din cele 791 de bombardiere aliate, doar 12 nu s-au mai întors înapoi, ceea ce însemna un procent de 1,5% comparativ cu 6,1% în celelalte șase raiduri precedente.

„Fereastra" a salvat într-o singură noapte 70–80 de aparate. Și, ceea ce e mai important, a salvat viețile echipajelor acestora. Pentru debarcarea în Normandia, „Fereastra" a fost folosită în combinație cu alte inovații științifice militare, aducînd o reală și mare contribuție la deschiderea celui de al doilea front.

Și astfel încă o dată în cazul departamentului informațiilor științifice din Intelligence Service s-au dovedit nimerite cuvintele lui Winston Churchill, spuse după Bătălia Angliei: „Niciodată atît de mulți oameni, nu au datorat atîtor de puțini, atît de mult".

CRISTIAN POPIȘTEANU ■

BALNEOCLIMATERICĂ

ORIZONTAL : 1) Renumită stațiune din județul Harghita, ale cărei ape carbogazoase au o binemeritată căutare — „...de Vale", stațiune sezonieră din județul Bihor, unde există și instalații de electroterapie. **2)** Cu avionul la Vîlcele ! — Una din noile și modernele stațiuni de pe litoralul nostru — „...Roșu", frumoasă stațiune de odihnă situată la poalele Suhardului (neart.). **3)** Pitorească stațiune din județul Covasna, recomandată pentru bolile aparatului cardiovascular — A început vacanța! **4)** Oprea Nicolae — Perioade de timp — „...de Sus", stațiune de interes local din județul Covasna cu ape carbogazoase, calcice, hipotone (neart.). **5)** Rămășiță — Călin Barbu — Neam. **6)** Tușnad, km 13 ! — Aron Vasile — Stațiune din Bărăgan pe malul lacului cu același nume. **7)** Prefix în morală — Lac — Mal. **8)** Stațiune permanentă de interes local situată în municipiul Iași — Diminutiv feminin. **9)** Cîntec de baltă — Bronzați ! **10)** Stațiune sezonieră de interes local din județul Satu Mare, situată în orașul cu același nume — Scobitură (pop). **11)** Tratamentul rinichilor ce se face la Olănești, Sugaș, Ozunca (atr.) — Perla salbei de stațiuni de pe litoralul nostru. **12)** Cele de la Borsec, Călimănești, Olănești și-au căpătat un binemeritat renume (sing.) — A tipări — Campion.

VERTICAL : 1) O altă stațiune sezonieră din județul Covasna, ale cărei ape minerale sînt foarte apreciate — Soare la Govora ! **2)** Stațiune situată la 18 km de Rm. Vîlcea, care, cu cele 24 de izvoare ale sale oferă condiții minunate de cură — Dop. **3)** Stațiune sezonieră (județul Olt), pe malul drept al Oltului, cu ape clorurate sodice, iodice. **4)** Stațiune din județul Mureș care dispune de 5 lacuri helioterme foarte concentrate, cel mai mare fiind lacul Ursu — Orătanie (pop.). **5)** Avînt — Stațiune sezonieră din județul Covasna, unde funcționează și un sanatoriu cu profil hepatic pentru copii. **6)** Sfidător — Posezi. **7)** Mark York — Stațiune permanentă (județul Sibiu), recomandată pentru afecțiunile aparatului locomotor — O notă la Timiș ! **8)** Cîștig — Om de casă (od.). **9)** Așa cum este apa de la Slănicul Moldovei, Sîngeorz, Zizin (masc.) — Vechi impozit. **10)** Călimănești, km 43 ! — Tratamentul aplicat pacienților în stațiunile balneoclimatice (fem.). **11)** Frumoasă stațiune a litoralului nostru, cu o modernă tabără pentru pionieri — Cea de la Mamaia ! **12)** La locul natal — Stațiune în județul Covasna, în apropiere de Tușnad, cu ape carbogazoase, alcaline, feruginoase ș.a.

Toma PASCU — Rm. Vîlcea

PENTRU GOSPODINE (Rebo eliptic anagramat : (6)+4=9)

Viorel ABRUDAN — Timișoara

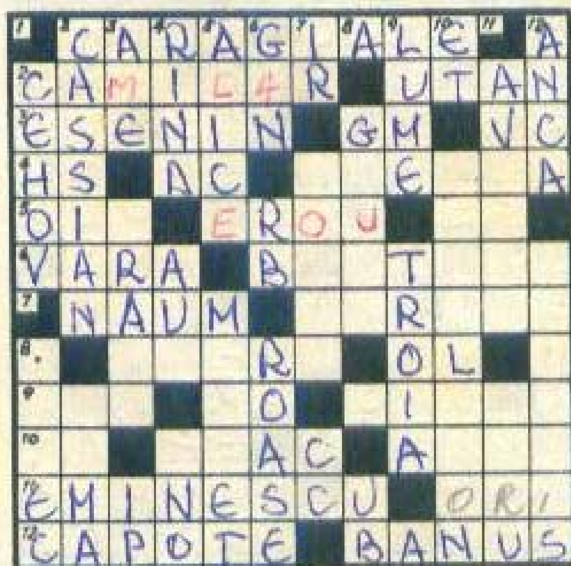
VISUL...

ORIZONTAL : 1) Marele nostru poet, autor al versurilor : „O, ești frumos, cum numa-n vis / Un înger se arată" — Vitamină. 2) Vis, visare — Refren în noaptea Anului Nou. 3) Ode ! — E de domeniul visului. 4) Cale lungă, drum de fier... — Orășel în Franța — Cu stele pe umeri (abr.). 5) Personaj mitologic care i-a tăiat limba Philomelei — Teodor mic! 6) Sculptor român din creația căruia se desprinde un inedit ciclu de „Himere" — Primele în sport ! 7) Harnic, vioi, dezghețat (inv.) — Percepuți cu ...ochii închiși ! 8) Una din garanțiile împlinirii visurilor — Coapsă. 9) Un car în noapte! — Moda rîndunicii la bal. 10) Podoaba frunții peste ani — A o da ca nuca în perete. 11) ...Szeles, interpretă în filmul „Fantomele se grăbesc" — Poet român, autor al poeziei „Domnița din vis" (Panait).

VERTICAL : 1) Un copilaș visat de îndrăgostiți — Poem de Ch. Baudelaire în care autorul visează la femeia iubită. 2) Visări cu corespondențe în realitate — Fără pereche. 3) Patru din... priviri ! — Alt poet român, din opera căruia am ales titlurile „Iluziile" și „Frumoasă, cum în vis nu-i cu putință (Dumitru Th.). 4) Izvorul coșmarului... 5) A fost odată... — Personalitate — Nota scfiitorului. 6) „Stoluri, stoluri trec prin minte / Dulci iluzii". (M. Eminescu). 7) Oștiri violente în viziune bacoviană — Insulă în arhipelagul Tongo — Reper ! 8) Un vis, nu alta ! — Delicat, vaporos. 9) Un ochi... răsturnat ! — „Visul unei nopți de ...", de Tudor Mușatescu. 10) Și un personaj din „Visul unei nopți de vară" de W. Shakespeare. 11) Visătorul romantic — Încă un poet clasic, autor al poeziei „Vis" (Ion Păun).

Dicționar : GEX, IRUC, ARN, EUA.

Victor Marin UDRIȘTE — Crevedia Mare

...UNEI NOPȚI

ORIZONTAL : 1) Autor al comediei „O noapte furtunoasă" (1852—1912). 2) Scriitor român sub a cărui îngrijire s-a tipărit la noi ultima ediție din „O mie și una de nopți" (1910—1965) — Poet român contemporan, autor al poeziei „Balada nopții" (Tiberiu)... 3) ...și altul, rus, care a scris poezia „Scoală-mă în zori de dimineață" (1895—1925) — Gem ! — Vasile Conta. 4) Horia Simionescu — De ce ?! — Scriitor român contemporan, autorul romanului „Noaptea albă" (Florian). 5) Afluent al Ieniseiului — Personaj literar — Olan! 6) Anotimp cîntat de Coșbuc într-o... „noapte" — Compozitor englez contemporan, creatorul operei „Visul unei nopți de vară" (Benjamin). 7) Poet și publicist român contemporan, autorul poeziei „Cei fără somn băteau" (Gellu) — Arhipelag între Marea Ohotsk și Oceanul Pacific. 8) Berberi — Vas rustic. 9) A da... într-un cuvînt ! — Somare ! — Puse în scenă. 10) Listă ! — Simbolist ardelean, autorul poeziilor „Noapte fantastică" și „A nopților" (1886—1954) — Aplecat. 11) Geniu al liricii românești, creatorul poeziilor „Noaptea", „Misterele nopții" etc. (1850—1889) — Înmulțitor. 12) Scriitor american contemporan, autorul povestirii „Arborele nopții" (Truman) — Poetă română contemporană, autoarea poeziei „Noaptea eliberării" (Maria).

VERTICAL : 1) Autor clasic rus (1860—1904), semnatar al nuvelei „Întunecime" — Mare comic american cunoscut și din filmele „Noaptea nunții sale" și „Noapte bună, soră!" 2) Cunoscută poetă contemporană, autoare a poeziei „Noapte de iarnă" (Nina) — Unul din primii maeștri ai polifoniei corale românești (1847—1925) creatorul lucrării „Miezul nopții". 3) Localitate în Franța — Autor de literatură pentru militari, din creația căruia amin-

tim poezia „Noaptea ascunde zorile" (Horia) — Comună în Jud. Sălaj. 4) Șir — Specie de struguri — Zeița mării în mitologia greacă. 5) Personaj feminin din piesa „Nevestele vesele din Windsor" de Shakespeare, care, pentru a-și bate joc de Falstaff, îi dă întîlnire la miezul nopții într-o pădure — Scriitor romantic francez (1810—1857), autor al poemului „O seară pierdută". 6) Localitate în Norvegia — Curbe ! — Erodate. 7) Pomadă — Scriitor clasic rus (1868—1936), autor al piesei „Azilul de noapte" — Cec ! 8) Comună în jud. Ilfov — Stau în șube! 9) Mulțime — Cetate cucerită grație vicleniei aheilor cînd „pe cer în miez de noapte luna se înălța strălucitoare" (Homer). 10) Etici ! — Frunză a embrionului plantelor. 11) Castel menționat în opera comică a lui Boieldieu „Doamna albă", unde eroina principală, Anna, îi apare la miezul nopții lui George Brown și-l sfătuiește să cumpere acel castel, în care ea găsise o comoară — Cabană în Făgăraș. 12) Eroina operei „Năpasta" de Sabin Drăgoi (după Caragiale) — Fiica nopții în mitologia greacă.

Valeriu RUSU — București

...DE IARNĂ!

ORIZONTAL : 1) Albă ca Zăpada și cei 7 pitici — Ochi în zăpadă ! 2) În lume ! — La intrarea în teatru ! — Merge cu plugușorul. 3) Boală de sezon — La apus ! 4) O rață în oglinda apei ! — Macara cu mai mulți scripeți. 5) „Iarna pe...", poezie de G. Coșbuc — 13 decembrie, 13 ianuarie, 13 februarie la romani. 6) A se stinge — Cristal de gheață. 7) În crîng — Poet ardelean inspirat și el de iarnă, autor al ciclului „Impresii și senzații moderne". 8) Îndemn la sanie — Ca ținutul zăpezilor veșnice. 9) Albă ca Zăpada. 10) A da luciu — Direcție din care suflă crivățul (nord).

VERTICAL : 1) Albă ca Zăpada — Plină de... troiene ! 2) Apă de sezon (pl.) — Din timp ! 3) Începe să se „topească" în plină iarnă. 4) Albă ca Zăpada (masc.) — Gheață cu... mister ! 5) Curmătură bună pentru săniuș — Cățel ! — Caiet ! 6) Alunecă cu săniuța pe zăpadă — Aversiune. 7) De două ori în iarnă ! — Alunecă cu patinatorii pe gheață. 8) Din plin ! — Grupuri de urători. 9) Produs tematic — Termometru la purtător ! 10) Drum de iarnă.

Giuseppe ISPAS — Piatra-Neamț

LA VÎNĂTOARE

ORIZONTAL : 1) Urme de animale — Elefanți de demult. 2) „Slăbiciuni" vînătorești — Ursul alb. 3) Nelipsiți la „vînătoare" — Cerbi arctici. 4) Alice... în pronunțare — Felinele vesele. 5) Tras... marginal — Scoate-l din tolbă ! — Urme de... morsă ! 6) Cerb... avîntat (pl.) — Stîrnește felinele. 7) Specii ca zimbrul, bizonul, foca, balena — Capcane (fig.). 8) Împreunare — Micuța Măriuca ! 9) Academia de Studii Economice (abr.) — A se depărta... de rîs. 10) Apar leoparzii ! — Sălbăticiune, jivină. 11) Vînd pielea ursului (din pădure) — Armă primitivă.

VERTICAL : 1) Cerbul cu coarne late — Colțul... lui Jack London. 2) Sînt greu de prins — Cea mai mică pasăre de la noi. 3) Povești vînătorești. 4) Arcaș vestit — Vînat cu coamă (pl.) — Timpul cangurilor ! 5) Țintit în spate ! — Apariția țapilor ! — Urmă de glonț. 6) Vînează rîsul — Coadă de tapir ! 7) Țap... răpus ! — Barza de la Nil — Bel... 8) Mamifer înotător, greoi, din mările polare — Felină americană. 9) Unu în fața leilor ! — „Cine fuge după doi iepuri, nu prinde niciunul". 10) Urme de urangutan ! — Pasăre cafenie, vînată pentru carnea sa gustoasă. 11) Stîrnite, asmuțite — Ierbivor tibetan, cu păr lung și brun.

Victor CICU — București

Pete de sînge pe trotuar

AGATHA CRISTIE

— E foarte ciudat, spuse Joyce Lemprière, dar nu-mi face prea mare plăcere să vă povestesc intimplarea asta. S-a petrecut de mult, mai precis acum cinci ani, dar încă mă urmărește. Iar tabloul pe care l-am pictat atunci, in acel loc, păstrează in intregime atmosfera in care am trăit. La prima vedere pare doar o schiță a unei stradele in pantă din Cornwall. Imaginea e insorită, dar indărătul veseliei, a strălucirii se ascunde ceva sinistru, care nu poate să nu ți se strecoare in suflet. N-am vrut să vind tabloul, il păstrez pentru mine, dar nu-l privesc niciodată.

Povestea s-a petrecut la Rathole, un mic sat din Cornwall, un loc foarte pitoresc, chiar prea pitoresc.

— Da, il știu, oftă Raymond West, foarte pitoresc, dar neadăpostit și cu niște drumuri foarte inguste.

— Da, toate drumurile care duc acolo sint inguste și accidentate... Dar să ne intoarcem la ce vă spuneam. Mă dusesem in Cornwall pentru cincisprezece zile ca să pictez. La Rathole există un vechi han cu numele de The Polharwith Arms. Se spune că este singura clădire rămasă in picioare după bombardamentul spaniol de pe la o mie cinci sute și nu știu cît.

— Un bombardament, protestă Raymond, incruntindu-se. Caută și tu să respecți cit de cit istoria!

— În orice caz au debarcat cu tunuri undeva pe coastă, au tras și au distrus case. Dar asta n-are importanță. Hanul e incintător, păstrează stilul epocii și are in față, la intrare, o mică verandă susținută de patru stilpi. Descoperisem un colț minunat și mă pregăteam să pictez, cind pe colină apăru o mașină care cobora. Desigur că avea să se oprească la han, chiar in clipa cind asta mă deranja cel mai mult.

Un bărbat și o femeie coborîră din mașină. Nu le-am dat atenție; am remarcat doar că ea purta o rochie de stambă mov și o pălărie de aceeași culoare. Spre marea mea bucurie, bărbatul se inapoie la mașină pentru a o duce puțin mai departe pe chei, unde o lăsă.

La inapoiere, trecu prin spatele meu, se indreptă spre intrarea hanului. Chiar in clipa aceea apăru o altă mașină veche, prăpădită, condusă de o femeie imbrăcată intr-o rochie infloratá, de un roșu aprins cum nu mai văzusem niciodată și cu o pălărie de paie cu boruri foarte mari.

Nu opri in fața hanului ci își continuă drumul in direcția unde se afla cealaltă mașină. Acolo opri și coborî. Văzind-o, bărbatul care trecuse prin spatele meu exclamă puternic, entuziasmat:

— Carol! Extraordinar, minunat! Nici nu mi-ar fi trecut prin minte să te intilnesc in acest colț indepărtat. Sint ani de cind nu ne-am mai văzut! Tocmai am sosit și eu cu Margery... soția mea, înțelegi. Trebuie să vii să ți-o prezint.

Urcară strada impreună și se indreptară spre han. În clipa aceea, cealaltă femeie ieși și se opri in fața lor. Abia am putut-o zări pe aceea care se numea Carol, cind au trecut prin dreptul meu. Mi-a fost destul insă ca să remarc un chip puternic fardat și o gură de un roșu violent. Mă intrebam doar dacă lui Margery ii va face prea mare plăcere să se afle in tovărășia ei. N-o văzusem de aproape, dar de la distanță părea lipsită de eleganță, țeapănă și cu ifose vulgare.

Firește, asta nu mă privea. Dar se intimplă uneori să prinzi in fugă aspecte ale vieții care te indeamnă la unele presupuneri. Din locul unde se aflau nu ajungeau pină la mine decit frînturi de conversație. După cite am înțeles era vorba să meargă să facă o baie in mare. Soțul, care cred că se numea Denis, le propunea să ia un vapor și să facă o plimbare de-a lungul coastei. La vreo 500 metri — spunea el — se află o grotă interesantă pe care ar fi ținut să o viziteze. Carol era și ea dornică să vadă grota, dar intrucit ii displăceau vapoarele, prefera să meargă pină acolo pe faleză. Pînă la urmă au hotărît ca cei doi soți să meargă cu vaporul, iar Carol, pe jos, pe faleză.

Auzindu-i vorbind, mi-a venit și mie poftă să fac o baie. Era foarte cald, mă simțeam moleșită și nu lucram bine. Mi-am luat deci lucrurile și m-am instalat pe plajă, intr-un colț mai retras, in dreptul grotei. Am făcut o baie minunată, urmată de un dejun excelent iar după aceea m-am apucat de lucru cu mult entuziasm.

Întregul sat părea adormit. Nu mă păcălisem: umbrele deveniseră acum mult mai expresive. Hanul forma obiectul principal al tabloului meu. O rază care cădea oblic lumina solul din fața lui, producind un efect cu totul deosebit.

Îmi spuneam că baia și expediția la grotă a celorlalți trebuie să se fi terminat cu bine. Două maiouri, unul roșu și altul albastru inchis, atîrnate pe balcon, se uscau la soare.

Un mic detaliu al tabloului mă supăra. M-am aplecat să-l îndrept, iar cînd ridicai capul, văzui un bărbat apărut ca din pămînt, rezemat de unul din stîlpii de la intrarea hanului. Purta îmbrăcăminte pescărească și avea o barbă neagră lungă. Dacă aș fi căutat un model pentru un căpitan spaniol crud n-aș fi putut găsi altul mai bun. Mă apucai să-l desenez în grabă, pînă ce nu pleca. Dar el se mișcă din locul unde era și veni spre mine ca să-mi vorbească. Și încă în ce chip!

— Rothole a fost cîndva un loc fără pereche!

O știam deja și deși i-am spus asta, nu l-a împiedicat să-mi depene toată povestea cu bombardamentul... vreau să spun distrugerea satului și a hangiului, ultimul om ucis de sabia unui căpitan spaniol chiar în pragul hanului. Sîngele lui a curs pe trotuar și nici pînă acum, după sute de ani, petele nu s-au șters.

În timp ce îmi vorbea, continuam să lucrez. Deodată însă îmi dădui seama că ascultîndu-i povestea, pictasem un lucru care nu exista. Pe porțiunea albă de trotuar din fața hanului, aflată în bătaia soarelui, pictasem niște pete de sînge. Mă gîndeam cît de ușor poate fi abătut spiritul omenesc de influențe din afară. Dar ridicînd capul, încercai o nouă emoție. Mîna mea nu făcuse decît să reproducă ceea ce văzuseră ochii: sînge pe trotuarul alb.

Am rămas o clipă nemișcată, cuprinsă de groază. Apoi am închis ochii, spunîndu-mi în sinea mea: „Nu fii proastă... nu-i absolut nimic". Am deschis ochii din nou. Petele erau tot acolo.

Simțeam că nu mai puteam suporta. Oprii brusc torentul de cuvinte al pescarului:

— Eu nu văd prea bine. Nu-i așa că acelea de acolo de pe trotuar sînt pete de sînge?

El se întoarse către mine surîzînd blind, îngăduitor:

— Nu e sînge de acum, doamnă. Ceea ce vă povestesc s-a petrecut acum aproape cinci sute de ani.

— Bine, bine, dar acum... pe trotuar... și cuvintele mi s-au oprit în gît.

Știam, știam bine că el n-are să vadă ceea ce vedeam eu.

Mă ridicai și cu mîna tremurîndă începui să-mi strîng lucrurile. În acel moment însă tînărul sosit de dimineață cu mașina ieși din han și privi în stradă îngrijorat. Soția sa apăru pe balcon și luă costumele de baie. Tînărul porni către mașina sa, apoi se întoarse brusc, traversă strada și se opri în fața pescarului:

— Spuneți-mi, vă rog, nu știți cumva dacă doamna aceea care a sosit azi dimineață cu cea de a doua mașină s-a întors?

— Cine? Doamna aceea cu rochia înflorată? Nu, domnule, n-am văzut-o. S-a dus la grotă pe drumul de pe faleză.

— Știu, știu, am făcut baie împreună. Apoi s-a despărțit de noi și s-a întors singură. Dar nu știu de ce întîrzie atîta. Credeți că i s-a putut întîmpla ceva?

— Păi știu și eu?

Tînărul se repezi spre han și începu să o strige pe soția sa:

— Margery! Carol nu s-a întors încă. Nu ți se pare ciudat?

N-am auzit ce i-a răspuns ea. Soțul ei însă continuă:

— Nu putem să mai așteptăm mult. Trebuie să mergem la Penrithar. Ești gata? Mă duc să întorc mașina.

Între timp încercam să mă conving că ceea ce mi se păruse era cu totul ridicol. Cînd mașina cu cei doi soți plecă, mă apropiai de han și începui să cercetez trotuarul cu atenție: desigur, nici urmă de sînge. Eram încă aplecată asupra trotuarului cînd auzii vocea pescarului:

— Credeți că o să vedeți petele de sînge?

Îl privii nedumerită. El continuă calm:

— Se spune pe aici că dacă cineva vede petele de sînge, asta înseamnă...

Pescarul se opri.

— Ce înseamnă? îl întrebai îngrijorată.

— Înseamnă că moare cineva în 24 de ore.

Mă trecu un fior. Nu credeam în astfel de lucruri, dar nu-mi dădeam seama ce se petrecuse cu mine. M-am despărțit de pescar și am plecat buimăcită spre vila unde stăteam. În momentul cînd am ajuns, am zărit-o în depărtare pe femeia cu numele de Carol. Silueta ei se contura pe fondul cenușiu al stîncilor ca o floare roșie otrăvitoare. Pălăria ei avea culoarea sîngelui. Mă cutremurai. În adevăr peste tot vedeam numai sînge.

Mai tîrziu mașina ei trecu prin fața vilei. Mă întrebam dacă și ea se ducea tot la Penrithar. Dar mașina coti spre stînga în direcție opusă. O priveam cum urca pentru ca apoi să dispară după colină. Respirai ușurată. Mi se părea că Rathole redevenea un mic sat liniștit, adormit.

— Dacă asta e toată povestea, spuse Raymond West, pot să dau verdictul. Petele acelea de sînge după un prînz excelent nu înseamnă altceva decît proastă digestie.

— Stai că n-am terminat, răspunse Joyce. Trebuie să asculți cele ce au urmat. Le-am citit după două zile într-un ziar, sub titlul de: Baie de mare fatală. Se relata cum doamna Dacre, soția căpitanului Denis Dacre, se înecase aproape de Lander Cove, deci la o mică distanță pe coastă. Ea și soțul ei locuiau la hotel

şi proiectaseră să facă o baie. Cum deodată se porni un vînt puternic, soţul se răzgîndi şi se duse la o partidă de golf cu nişte prieteni. Doamna Dacre s-a dus deci singură să facă baie.

Văzind că întîrzie, soţul ei coborî pe plajă împreună cu prietenii lui şi îi găsiră hainele lîngă o stîncă. Dar nici urmă de doamna Dacre. Astă au spus ziarele imediat, dar corpul nu a fost găsit decît după o săptămînă, împins de valuri la o distanţă bună de ţărm. Avea pe cap urmele unei lovituri. Fără îndoială, purtată de valuri, se izbise de o stîncă. După cîte am înţeles, murise exact la 24 de ore după ce văzusem eu petele de sînge.

— Îmi pare rău, spuse Sir Henry, dar asta e doar o poveste cu fantome.

Domnul Petherick tuşi de două ori ca de obicei şi apoi interveni calm :

— Totuşi există un detaliu care îmi dă de gîndit : acea lovitură de la cap. Evident, nu putem înlătura ipoteza unei crime, dar nu văd nici un punct de reper. Halucinaţia domnişoarei Lemprière sau, dacă vreţi, viziunea sa, este desigur interesantă, dar nu duce la nimic.

— Proastă digestie şi coincidenţă, spuse Raymond. Şi în orice caz, nu putem fi siguri că personajele au fost aceleaşi.

— În ce mă priveşte, spuse Sir Henry, împrejurările îmi par dubioase, dar ca şi domnul Petherick nu găsesc nici un punct de reper.

Joyce privi atunci întrebător spre domnişoara Marple care îi răspunse surîzînd :

— Şi eu, dragă Joyce, găsesc că n-ai fost deloc precisă. Dar, fireşte, văd lucrurile în chip diferit. Fiind femei, ne putem da seama de valoarea detaliului vestimentar. E o problemă care nu poate fi supusă unui bărbat. Trebuie că a fost o schimbare foarte rapidă. Ce femeie rea ! Şi ce bărbat ticălos !

Joyce îşi aţinti privirea asupra ei :

— Domnişoară Marple, vreau să spun... cred... sînt convinsă că dumneavoastră cunoaşteţi adevărul.

— Realitatea este că mie mi-e mult mai uşor să trag unele concluzii, decît dumitale. Fiind artistă, te integrezi în atmosferă, pe cînd eu văd faptele. Picăturile de sînge au căzut pe trotuar de la costumul de baie care atîrna deasupra. Şi costumul fiind roşu, nu şi-au putut da seama nici chiar criminalii.

— Scuzaţi-mă, vă rog, domnişoară Marple, interveni Sir Henry, dar am impresia că dumneavoastră şi domnişoara Lemprière ştiţi despre ce e vorba, pe cînd noi, ceilalţi, plutim în necunoscut.

— Lăsaţi-mă deci să vă spun sfîrşitul poveştii, zise Joyce. Un an mai tîrziu, mă aflam într-o mică staţiune balneară pe coasta de est cînd deodată am avut emoţia ciudată pe care o încerc ori de cîte ori mi se întîmplă să retrăiesc un fapt din trecut. În faţa mea, pe trotuar, se aflau o femeie şi un bărbat care salutau pe o a treia persoană, o tînără îmbrăcată într-o rochie roşie înflorată : „Carol — spuse bărbatul — extraordinar, minunat ! Nici nu mi-ar fi trecut prin minte să te întîlnesc după atîţia ani în acest colţ îndepărtat. O cunoşti pe soţia mea ? Joan, iată o prietenă bună. Domnişoara Harding".

Pe bărbat l-am recunoscut imediat. Era acelaşi Denis pe care îl văzusem la Rathole cu un an în urmă. Dar soţia era alta şi se numea Joan, nu Margery. Era însă acelaşi tip de femeie tînără, ştearsă şi îmbrăcată fără gust. I-am auzit şi de astă dată vorbind despre o baie în mare.

Şi atunci n-am mai stat pe gînduri şi m-am dus glonţ la poliţie. Îmi spuneam că vor crede despre mine că mi-am pierdut minţile, dar nu-mi păsa. Iar cele ce au urmat au dovedit pe deplin că aveam dreptate.

Se afla acolo un detectiv de la Scotland Yard, sosit anume pentru această afacere. Poliţia îl suspecta de mai mult timp pe Denis Dacre. De fapt acesta nu era numele său adevărat. Îşi schimba numele de fiecare dată cînd urma să dea o lovitură. Îşi căuta victimele în rîndul fetelor tinere, timide şi fără multe rude sau cunoştinţe. De asemenea, se căsătorea cu ele, după cîtva timp făcea o asigurare de viaţă pe o sumă importantă în folosul său iar după aceea... ah, e îngrozitor !

Tînăra cu numele de Carol era adevărata lui soţie şi erau complici. Societăţile de asigurare au început să aibă unele bănuieli şi astfel a pornit urmărirea. Denis sosea în cîte o mică staţiune balneară împreună cu noua lui soţie. Apoi sosea şi cealaltă femeie şi porneau să facă baie împreună. Acolo cei doi complici ucideau victima. Carol îşi trăgea repede pe ea îmbrăcămintea acesteia şi astfel travestită se întorcea cu vaporul împreună cu Denis. Tot împreună părăseau localitatea după ce se interesau îngrijoraţi de soarta aşa-zisei Carol. Ajunsă într-un loc unde nu putea fi văzută, femeia cobora, îşi îmbrăca straiele ei de un roşu aprins, îşi refăcea la loc machiajul bătător la ochi şi se întorcea pe jos să-şi ia maşina.

Aveau grijă întotdeauna să observe sensul curenţilor apei pentru a hotărî locul unde aşa-zisul accident putea avea loc. Cred că atunci cînd au ucis-o pe biata Margery sîngele a ţîşnit pe costumul de baie al lui Carol şi acesta fiind roşu — aşa cum spunea adineauri domnişoara Marple — nu l-au observat. Cînd au pus costumele pe balcon la uscat, sîngele s-a scurs. Ah, îl văd încă !

— Exact, spuse Sir Henry, îmi amintesc acum foarte bine. Individul se numea în realitate Davis. Uitasem că printre numeroasele sale nume false, figura și acela de Dacre. Da, o pereche extraordinar de abilă. M-am întrebat cum de nu au fost remarcate acele multiple schimbări de identitate. Cred în adevăr — așa cum spunea domnișoara Marple — că îmbrăcămintea e mai ușor de identificat decît figurile. Era un aranjament foarte subtil și deși bănuit, Davis se făcea ușor confundat cu alte personaje. În plus, se punea întotdeauna la adăpostul unor alibiuri de neînlăturat.

— Domnișoara Marple, spuse Raymond, cum se face că deși duceți o viață atît de liniștită nu vă surprinde nimic?

— Cred că în lumea aceasta lucrurile se petrec de multe ori în același chip, răspunse domnișoara Marple. Vă amintiți de acea doamnă Green? Își îngropase cinci copii și fiecare avea viața asigurată în folosul ei. Asemenea situații este imposibil să pară curate.

Apoi oftă adînc:

— Se petrec multe lucruri urîte în micile noastre sate. Poate că sînteți prea tineri ca să vă dați seama pînă unde poate merge uneori răutatea omenească.

Răzbunarea rivalului mut

ARTHUR MOORE

Baletul pe apă — cu care tînăra suedeză Inga Lindström a fost în turneu la San Francisco a avut un sfîrșit jalnic. După aceea, timp de cîteva săptămîni Inga și-a asigurat traiul zilnic spălînd vase. După o vreme a auzit că o întreprindere de agrement caută o instructoare pentru delfini. Cum mai lucrase în branșă s-a prezentat și a avut noroc. Au angajat-o.

Inga s-a împăcat de la început bine cu noii săi prieteni și în special cu delfinul Donald, un mascul frumos care și-a manifestat foarte clar atașamentul. În două luni a reușit să-l dreseze pentru călărie, alcătuind un număr de program care a devenit atracția reprezentației. Publicul era entuziasmat cînd Inga sărea pe spatele delfinului și făcea cu el înconjurul marelui bazin.

Era mulțumită. Îi plăcea munca aceasta și nici nu dorea pentru un moment altceva. Totuși în sinea ei trebuia să recunoască: nu era fericită. Cauza acestei nefericiri era domnul Stanford, proprietarul clubului de noapte Golden Inn, din imediata apropiere a întreprinderii de agrement (cu bazinul acoperit) unde lucra Inga. Stanford venea întotdeauna înaintea terminării spectacolului de seară și ca un bun vecin rămînea acolo și după plecarea publicului, pînă ce delfinii erau îndrumați pentru odihna de noapte în bazinele mici.

Grey Stanford avea un fizic plăcut. Brun, îmbrăcat întotdeauna elegant, era necăsătorit. Avea un fel de lejeră indiferență care întotdeauna impresionează femeile. Purta ochelari la modă, cu lentile de culoare puțin închisă, ce-l făceau să semene cu un star de cinema. O invitase pe Inga să-l viziteze și ea la club, dar fata-și dădea seama că dacă ar accepta ar trăi cîteva clipe fericite și apoi ar urma decepția. În schimb domnul Stanford și-ar mai pune un trofeu în colecție. Arăta mult prea bine, aceasta era nenorocirea!

În ce-o privește, Inga știa exact cum arată: avea o statură splendidă și o față chiar frumoasă, dar nu atît de frumoasă ca să poată pune stăpînire definitiv pe un bărbat ca Grey Stanford.

În seara aceea, cînd a ieșit din cabină, după terminarea spectacolului purta o rochie nouă galbenă. Grey a întîmpinat-o zîmbind.

— Arăți splendid în rochia asta, îmi placi aproape la fel de mult ca în costumul de baie cînd călărești delfinul.

— N-ar trebui să vorbești așa. Dacă te-ar auzi Donald ar fi gelos.

— Donald știe englezește? rîse Stanford.

— Donald înțelege fiecare cuvînt, zîmbi Inga.

Stanford rîse și o îmbrățișă afectuos pe după umeri. Brusc s-a auzit un clipocit în bazin și din botul lui Donald izbucni un șuvoi de apă ce ajunse pînă la acoperiș. Stanford speriat își retrase mîinile.

— Acum crezi că e gelos?

. . . .

Întîmplarea aceasta se petrecuse cu o seară înaintea spargerii de la bazinul acoperit. Spărgătorul demontase cu un cleşte special broasca patentă, ceea ce nici nu i-a dat prea mult de lucru, căci era una obișnuită, care în realitate nu prezenta nici o siguranță. Dar așa ceva nici nu fusese necesar pînă atunci. Cine să fure delfinii? De bani nu putea fi vorba, încasările se depuneau zilnic seara la bancă. De fapt, nici nu a lipsit nimic, așa că nimeni nu știa ce să creadă, pînă ce s-a aflat că și la clubul de noapte din vecinătate au umblat hoții. Acolo era clar de ce s-a făcut

spargerea, seiful secret zidit în peretele din biroul lui Stanford era spart și golit. Hoțul, după toate probabilitățile, fugise prin ușa din spate care era închisă întotdeauna pe dinăuntru cu un zăvor, dar care acum era deschis. Nimeni nu înțelegea cum a putut hoțul ajunge acolo, fiindcă la intrarea principală care avea cele mai moderne încuietori nu se vedea nici măcar o zgirietură.

Împreună cu Stanford la bazinul acoperit au venit și doi polițiști. Hala cu acoperișul de sticlă a fost cercetată în amănunțime. Pe peretele cel lung era amplasată tribuna pentru public, pe cel de vizavi se găsea bazinul cel mare în care se desfășurau programele cu delfinii, iar lîngă el patru bazine mai mici. Polițistului mai în vîrstă i-a fost atrasă atenția de gemulețul de ventilație aflat în apropiere.

— Cu acest perete cred că se învecinează localul dumitale, domnule Stanford — spuse el.

S-au apropiat toți de perete, conduși de tînăra instructoare Inga.

— Vă rog mergeți în liniște. Delfinii sînt încă în bazinele mici unde au înnoptat.

Polițistul s-a urcat sus la gemulețul de ventilație, prin care s-a uitat afară.

— Lîngă perete e o scară, a spus, și fără să facă un efort deosebit s-a strecurat prin geam, călcînd pe prima treaptă a scării. L-a urmat colegul mai tînăr. Totul n-a durat mai mult de cinci minute și amîndoi s-au întors pe același drum.

— Ne-am lămurit. Hoțul s-a folosit de scară pentru a se urca pe acoperișul clubului și prin geamul acestuia a intrat înăuntru.

Delfinul Donald care nu era departe de ei, manifesta neliniște.

Polițistul a adăugat :

— Numai că n-avem nici hoțul, nici banii ! Și uitîndu-se la Stanford, adăugă : Pentru dumneata nu prea contează, erai asigurat, nu ?

— Da, din fericire.

În acest moment Donald și-a scos capul afară din bazin. S-a ridicat vijelios și a aruncat ceva ce a căzut pe marginea bazinului, tocmai la picioarele lui Stanford. Toți patru s-au uitat surprinși la obiectul aflat pe jos.

— Dar sînt ochelarii dumitale, domnule Stanford — a spus Inga, ridicîndu-i.

Stanford a făcut un gest de negație.

— Te înșeli !

— Cred că nu — a susținut Inga. I-ați avut ieri seara și am reținut chiar că acum aveți alți ochelari.

— Cred că există și alți ochelari de acest fel, ce ziceți ? răspunse Stanford, brusc supărat.

Polițistul luă ochelarii din mîna fetei.

— N-avem voie să ne pripim, spuse el împăciuitor. Pe semne că domnul Stanford venea mai des pe aci.

— Da, venea mai des, a întărit Inga cu un surîs amar.

Polițistul a stat o clipă pe gînduri uitîndu-se la ochelarii ce-i ținea în mînă și apoi l-a bătut pe umăr pe Stanford, spunîndu-i:

— Arătați-mi, vă rog, portofelul dumneavoastră.

— Pentru ce ? Ce vreți cu el ?

— Nici un fel de obiecții, domnule Stanford. Polițistul nu mai avea vocea acea împăciuitoare. A deschis portofelul, i-a verificat conținutul și a scos din el un bilețel.

— Deci așa — a spus, înapoindu-i portofelul lui Stanford. Mă gîndeam dacă nu cumva din întîmplare n-ați dus la curățat azi dimineață vreun costum și chiar, uite, nota de la boiangerie. N-ați vrea să pariați cu mine, domnule, că pe acel costum vom găsi urme proaspete de apă sărată și aceleași reziduuri ca în bazin ? Și că specialiștii noștri vor confirma aceasta cu precizie ? Întinse biletul colegului său mai tînăr, cerîndu-i : Te duci să ridici costumul de la curățătorie. Și acum ce zici, Stanford ? Te luăm cu noi și apoi ne spui totul sau vrei să spui acum ? Ai făcut o spargere în propria-ți întreprindere, ca să poți încasa asigurarea, nu-i așa ?

Stanford a tăcut o clipă, a privit spre bazin și respirînd din ce în ce mai greu a spus :

— El m-a distrus. Cînd, astă noapte am trecut pe aici, Donald era culcat liniștit în bazin. Nu știu ce dracu m-a îndemnat să mă uit să văd dacă doarme. M-am aplecat deasupra bazinului și atunci delfinul a sărit pînă sus, la mine, lovindu-mă. Am alergat și cît pe aci era să cad în celălalt bazin.

— Și ai pierdut ochelarii ?

— În primul moment n-am băgat de seamă că nu-i am. Am observat doar cînd eram deja pe scară. Am intrat în birou unde în sertar aveam ochelarii de rezervă.

— Poate că în lentilele ochelarilor să se fi reflectat lumina... și delfinii se avîntă cu plăcere spre obiectele strălucitoare, explică Inga.

— Absurd. Animalul acesta a vrut să mă tragă în apă și să mă înece, strigă exasperat Stanford.

Ca și cum ar fi înțeles ceva, Donald veni pînă în mijlocul bazinului ; jumătate din trupul său era afară din apă, iar zîmbetul ce-i juca pe largul său bot părea al unuia ce-și gustă victoria.

Aici odihnește...

JOHN LUTZ

Soții Kopalski stăteau tăcuți în fața micului mormînt deschis. Doamna Florence Kopalski avea o față profund îndurerată. Domnul Kopalski, mic de statură, un tip slab, în jur de cincizeci de ani, se tot frămînta : „Ce mai așteptăm ?" a întrebat el, cu un vădit accent străin.

Max Hollis tocmai voia să-i răspundă, cînd s-a auzit sunetul clopotului de la nu prea îndepărtata biserică Sf. Mihail. A ridicat atunci un sicriu mic, ce-l avea la picioare și l-a depus în groapa puțin adîncă, apoi a acoperit-o cu pămînt, a potrivit micul mormînt și a așezat în față o placă de marmură pe care scria :

Barry
1959—1971
A fost prietenul nostru bun.

S-a dat apoi la o parte, lăsînd soții singuri să se reculeagă cîteva minute lîngă mormîntul cîinelui lor. Cu zece ani în urmă și-a deschis acest cimitir de cîini și afacerea nu-i mergea deloc prost. Obișnuia să spună cîteva cuvinte simțite la fiecare înmormîntare. Actualii clienți nu-l prea cunoșteau și cuvintele lui nu i-ar fi impresionat, așa încît a făcut să coincidă momentul coborîrii sicriului în groapă cu sunetele clopotului bisericii apropiate. După puțin timp, l-a auzit pe domnul Kopalski care-i spunea soției : „Dar hai odată, că întîrziem".

Frumoasa față a doamnei a tresărit neplăcut. Femeia continua să se uite fix la micul mormînt. Abia cînd domnul Kopalski a plecat împreună cu Hollis s-a luat și ea după ei.

— Cît îți datorez, domnule — a întrebat Kopalski.

Doamna s-a uitat cu reproș la el :

— Dar Charles, primim doar factura !

Domnul Kopalski a precizat însă :

— Cred că acest lucru ar trebui rezolvat chiar acum.

Apoi și-a întors fața cu trăsături ascuțite către Hollis și l-a întrebat din nou :

— Atunci cît ?

Hollis a ocolit privirea doamnei cînd a răspuns :

— Cincizeci de dolari.

Domnul a scos carnetul de cecuri, a completat o filă și i-a întins-o. Hollis s-a înclinat în fața doamnei și a spus :

— Puteți veni la mormînt oricînd doriți.

— Mulțumesc, a răspuns ea cu o voce înceată, zîmbind trist și a plecat după soț, care era deja lîngă limuzina din fața cimitirului cîinilor.

Max Hollis a stat o clipă îngîndurat. Simțea existența unei încordări între cei doi soți. Ură și iubire pentru un biet cățel. Își aminti cum a venit doamna Kopalski cu cîteva zile înainte să facă formalitățile pentru înmormîntarea foxterierului Barry. În urechi îi mai răsunau cuvintele ei : „Barry n-a murit de bătrînețe, a fost otrăvit". „L-a văzut vreun medic veterinar ?" a întrebat, intrigat de tonul ei. A dat din cap negînd : „Nu-l mai ajuta cu nimic".

După cîteva zile, Florence Kopalski a venit la mormîntul lui Barry cu un buchet de flori. Hollis a observat că arată mult mai bine decît la înmormîntare.

— Îmi dau seama că e puțin cam caraghios să vii cu flori pentru un cîine, dar...

— Nu-i chiar atît de caraghios dacă v-a fost drag — răspunse Hollis. Îmi permiteți să vă invit la o ceașcă de cafea ?

Florence Kopalski a acceptat și a intrat în micul birou unde pe un reșou se găsea, într-un ibric mare, cafea fierbinte. Hollis a turnat cafea în două cești.

— Aveți aici un loc frumos și liniștit, atît de odihnitor. Desigur iubiți mult animalele, nu-i așa ?

Hollis a confirmat dînd din cap și apoi a spus :

— Cîinele dumneavoastră a fost otrăvit de cineva... Soțului dumneavoastră nu-i plac animalele ?

Doamna Kopalski a tăcut o clipă. Buzele îi tremurau. Apoi a spus mai mult în șoaptă :

— Charles nu-l agrea pe Barry. Nu-i plac animalele, dar nici oamenii. Și ca și cum deodată și-ar fi dat seama că a spus mai mult decît trebuia, adăugă repede : Charles are și el cusururile lui, ca toți oamenii dealtfel.

— Desigur — a fost de acord Hollis.

— Știu ce credeți. Credeți că nici pe mine nu mă agreează !

— Da, dar acest lucru nu mă privește.

Doamna Kopalski s-a sculat, și-a luat poșeta și a plecat.

Apoi a început să vină mai des. Punea florile pe mormîntul cîinelui și bea cu Hollis cîte o ceașcă de cafea. Au mai schimbat cuvinte, idei și deși doamna Kopalski n-a spus niciodată nimic rău despre căsnicia ei, Hollis a simțit că nu e fericită. Într-o zi cînd a venit iar, a observat că plînsese. Ochii îi erau roșii și umflați. La început a crezut că a plîns din cauza lui Barry, dar cînd a luat ceașca de cafea și-a dat seama că-i tremurau mîinile.

— Aș putea să vă ajut cumva ? a întrebat-o, punîndu-i protector mîna pe umăr.

— M-am certat cu soțul meu. Asta-i tot.

— De ce ?

— Vrea să se întoarcă în Europa și eu n-am pe nimeni acolo. Aici am pe maică-mea, de care trebuie să am grijă.

— Niciodată nu v-ați gîndit că ar fi mai cuminte ca, pur și simplu să vă despărțiți ? a întrebat-o Hollis.

— Dacă nu plec cu el, mă părăsește. Și atunci n-o să mai am nimic.

— Dar cred că aveți ceva economii.

Doamna Kopalski se uita pierdută la ceașcă, apoi spuse :

— Da, să zicem că am ceva bani. Și deodată începu să plîngă : mi-a spus că sînt bătrînă...

Hollis a oftat înțelegător. După un timp doamna Kopalski s-a mai liniștit și au vorbit apoi ca și cum ea n-ar fi avut nici un fel de greutăți. La plecare s-a întors din ușă, s-a uitat la el semnificativ, spunîndu-i:

— M-am decis să-mi fac rost de un cîine... unul mare, un dog danez.

Hollis a dat aprobator din cap :

— Nu-i o idee rea.

Pe fața doamnei s-a ivit un zîmbet slab.

A revenit după două săptămîni. Era o zi fierbinte de vară, adia un vîntuleț, răcoros, așa că n-au mai intrat în birou.

— Azi n-o să pot rămîne prea mult.

— Păcat.

Doamna Kopalski a zîmbit și s-a uitat drept în ochii lui.

— E vorba de dogul danez, v-am mai vorbit de el.

Hollis a dat din cap. Doamna și-a plecat privirea și i-a spus mai mult șoptind :

— Cîinele nu mai trăiește.

Hollis a urmărit-o o clipă, apoi a întrebat-o :

— A fost otrăvit ?

— Așa cred. Aș fi bucuroasă dacă l-aș înmormînta tot aici.

— Nimic nu vă împiedică...

Doamna Kopalski a zîmbit timid și a oftat :

— De data aceasta am și sicriu. Un geamantan mare, care e tocmai bun pentru așa ceva.

— În regulă, a fost de acord Hollis și a întrebat-o apoi : Doriți și un monument funerar ? Sau o placă ?

— Cred că nu e cazul.

— Normal. L-ați avut doar puțin timp. Cum îl chema ?

— King.

— Deci King. Înmormîntarea va fi mîine dimineața ?

A dat afirmativ din cap :

— Vă sînt foarte îndatorată, domnule Hollis.

A doua zi a venit devreme, dimineața, cu mașina. Hollis a întîmpinat-o la intrare și a ajutat-o să coboare din automobil un geamantan mare, legat cu curele, închis cu o încuietoare de alamă pe care l-a tîrît în cimitir și l-a așezat în groapa deja pregătită. N-au schimbat nici un cuvînt, dar clopotul din biserica Sf. Mihail a răsunat și de data aceasta. Cînd groapa a fost acoperită, doamna Kopalski a plecat. De atunci îi vizita pe Hollis în fiecare sîmbătă. Se înțelegeau din ce în ce mai bine. Doamna Kopalski arăta foarte bine și cînd Hollis a întrebat-o odată ce face soțul, i-a spus :

— M-a părăsit și nici nu știu unde a plecat. Dar înainte de plecare mi-a otrăvit dogul pe care l-ați înmormîntat.

Hollis s-a uitat atent la ea. Era o plăcere să stai de vorbă și să o vezi, plăcere pe care o resimțea de fiecare dată cînd ea aducea flori la mormîntul lui Barry. Niciodată însă n-a depus vreo floare pe mormîntul dogului danez, care era chiar alături. În mormînt și în marele geamantan foarte ușor ar fi putut încape și domnul Kopalski, care dispăruse atît de misterios. Dar Hollis nu voia să se gîndească la așa ceva...

Nu te lăsa, Luther!

CHARLES HARRIS

Lui Luther Lanning i se părea că toată lumea era a lui în seara cînd o chemă pe Sherry Brittain la telefon.

Luther era un băiat serios, ponderat, foarte ager la minte, și cu o memorie de calculator electronic, dar care uneori putea da dovadă de multă fantezie. În seara aceea avea portofelul umflat cu salariul pe săptămîna încheiată și se simțea în stare să ofere tinerei pe care o chemă la telefon o seară plăcută cu un program neașteptat, care să o încînte și să o uimească. Din nenorocire tonul folosit de Sherry cînd îi răspunse, nu fu deloc cordial :

— Îm pare rău Luther, spuse ea rece, dar în seara asta nu mă simt bine.

Bucuria care sclipea în ochii lui Luther se risipi.

— Din nou, una din migrenele tale, dragă ?

— Mă tem că da ! De data aceasta tonul devenise glacial.

— Nu te cred, zbieră Luther. Știu că ai să ieși cu acel Rick Hollis.

Fata izbucni indignată, jignită.

— Ce înseamnă asta, cum îndrăznești?

Luther își șterse sudoarea de pe frunte. Era curată nebunie să se angajeze într-o discuție cu o fată ca Sherry, dar nu voia s-o lase să creadă că îl poate păcăli.

— Nu poate fi altceva decît un om de nimic. Nu-l cunosc, în adevăr, dar m-am interesat și am aflat totul despre el. N-are nici o slujbă. Nu face decît să se furlandisească într-una cu mașina lui de sport, la fel de țipătoare ca și hainele de pe el. Un asemenea individ n-are cum să te intereseze.

Răspunsul tinerei veni fulgerător.

— Ca să știi ce-ți rămîne de făcut, Luther Lanning, află că nu dau socoteală nimănui. Mă interesează cum găsesc eu de cuviință.

Luther socoti că e mai bine să bată în retragere.

— Bineînțeles, draga mea! Voiam doar să spun...

Sherry închise telefonul.

Luther rămase mai departe cu receptorul la ureche. Nu-i venea să creadă. Fusese prea dur. La urma urmelor, ea avea foarte des migrene. Poate că în adevăr se simțea rău.

Dar de ce să-și mai facă iluzii? Sherry îl refuzase. Acel individ spilcuit sosise în oraș. Sherry îi remarcase prezența și pasiunea ei se dezlănțuie cu furie. Ar fi trebuit să se aștepte. Cum ar fi fost cu putință ca un om șters ca el, un simplu funcționar de bancă, să atragă atenția unei fete de o rară frumusețe ca Sherry. Desigur pentru însușirile lui intelectuale, încerca el să se amăgească, dar intelectul e valoros în profesie; el nu atrage în mod necesar dragostea.

Da, la început, interesul, pe care i-l arătase părea să fie sincer, loial. Nu trecuseră decît vreo două luni de cînd se afla în locul său de refugiu preferat, Harry's Bar. Alături de el o splendidă femeie roșcată, cu ochi mari albaștri, Sherry Britain sorbea un Cinzano rece. Luther evita alcoolul tare și comandase doar o bere. Avea la el un tratat de cibernetică, iar Sherry rămăsese uimită de profunzimea cunoștințelor lui. După care...

Luther făcu un efort de a-și risipi gîndurile negre. Telefonul închis brutal punea capăt celor două luni de iluzii. Dar nu trebuie să se lasă pradă deznădejdii. Își va petrece seara de unul singur și își va oferi un program senzațional.

Hotărîrea în sine era lăudabilă, dar punerea ei în practică atrase consecințe neprevăzute.

Pe negîndite își îndreptă mașina către un mic restaurant italian unde îl întîmpina întotdeauna cu simpatie discretă și îl servea o tînără brunetă, subțirică.

— Bine ai venit, Luther! exclamă Dolores, căci acesta era numele fetei timide, nu de o rară frumusețe, dar cu un zîmbet discret care îi dădea un farmec deosebit.

— Petrecere frumoasă — adăugă ea.

Această nevinovată și banală urare îl irită. Nu în acest fel dorise el să-și petreacă seara.

— Da, grozavă petrecere! răspunse el încruntîndu-se.

Zîmbetul timid al lui Dolores se risipi.

— Nu te simți bine, Luther?

— Ba sînt sănătos tun, răspunse el privind-o amenințător ca și cînd ar fi vrut să o avertizeze că asemenea îndoieli îl supărau. Încurcată, ea schimbă subiectul.

— Puiul cu ciuperci este delicios astă seară.

— Asta mi-o spui în fiecare seară!

— Luther, dar ce-i cu tine?

Luther oftă adînc. N-avea nevoie nici de mîncare, nici de amabilități comerciale. Nu dorea altceva decît să bea.

— Îmi pare rău, spuse el, dar n-am poftă de nimic.

Se ridică de la masă și se îndreptă spre ieșire. Proprietarul restaurantului, d. Veroni, un bărbat mărunt, chel și foarte amabil ieși din bucătărie.

— V-a supărat ceva, domnule Luther?

Luther deveni din nou posomorît.

— Nu, nimic. Pur și simplu nu mi-e foame. Asta-i tot.

Și cu aceste cuvinte părăsi restaurantul sub privirile consternate ale lui Dolores și ale domnului Veroni.

Parcase mașina ceva mai departe de restaurant. Cînd era pe punctul de a porni, se opri uluit: o mașină lungă, decapotabilă, foarte elegantă, pe care o identifică imediat își făcu loc prin șirul de mașini care staționau și ocupă un spațiu liber. Rick Hollis sări din mașină și intră în restaurantul italian. Era pentru prima dată cînd Luther îl vedea pe „înlocuitorul" său în inima frumoasei Sherry. Desigur, lui Rick Hollis îi dădea mîna să ia masa oriunde ar fi vrut, dar restaurantul acela modest era departe de a corespunde pretențiilor și gusturilor lui extravagante. Ce căuta deci Rick în seara aceea acolo? Luther rămase pe loc în mașină hotărît să mai aștepte cîteva minute și în adevăr se convinse că Rick nu intrase în restaurant ca să ia masa, fiindcă ieși imediat strecurînd cîteva hîrtii în portofel. Apoi, în loc să se urce în mașină, intră într-un salon de cosmetică unde nu rămase nici cinci minute.

În cele patruzeci de minute următoare, Luther s-a ținut cu îndemînare îndărătul mașinii lui Hollis, însoțindu-l astfel de la oarecare distanță în toate peregrinările lui: un coafor, două modiste, un salon de croitorie și în cele din urmă o cofetărie. Ultima oprire a lui Hollis a fost la domiciliul lui, la adresa care îi era deja cunoscută lui Luther.

La fiecare nouă oprire, convingerea înfiripată a lui Luther devenea și mai fermă. Era sigur acum că surprinsese omul la lucru. Ocupațiile cu ramificații multiple al cărei scop era însă unic: extorcarea de bani.

Nu avea nici o probă desigur. Dar viața trîndavă, luxoasă, gusturile costisitoare ale băiatului puteau fi rezultatul acestor vizite în

cursul cărora, prin ameninţare, obţinea unele „donaţii", foarte puţin spontane. Altminteri ce altă explicaţie ar fi avut aceste opriri scurte în locuri care în mod firesc nu puteau prezenta nici un fel de interes pentru el? Şi cu siguranţă, hirtiile pe care le strecura în portofel după fiecare popas nu puteau fi decît bilete de bancă. Dar ce era de făcut ? Fără o probă palpabilă ar fi fost dificil să sesizeze poliţia. Şi nici cu Veroni sau cu ceilalţi comercianţi nu putea să ia contact. Erau desigur cu toţii terorizaţi şi foarte puţin dispuşi de a face destăinuiri.

Luther opri maşina la Harry's Bay. Mai mult decît oricînd, simţea nevoia unei băuturi reconfortante.

Proprietarul barului îl întîmpină amabil întinzîndu-i un pahar de bere. Dar Luther nu-l acceptă. De data aceasta nu va bea bere ; simţea nevoia unei băuturi tari care să-l înviorreze.

— Un whisky, Harry !

Harry zîmbi nedumerit, ridicîndu-şi sprîncenele.

— Whisky ? Sînteţi sigur domnule Luther ?... În fine, voiam să spun...

— Ştiu ce voiai să spui. Dar ştiu şi ce vreau eu. Şi lasă aici toată sticla.

Harry dădu din umeri şi puse o sticluţă de Old Crow şi un pahar mare în locul paharului de bere.

Luther nu era obişnuit să bea whisky. După prima înghiţitură fu cuprins de o uşoară ameţeală. Apoi simţi în tot corpul o căldură plăcută. Spiritul i se animă, ideile se succedau repede, iar concluziile îi apăreau clare, indiscutabile.

Fără doar şi poate Rick Hollis îi şantaja pe acei mici comercianţi. Poate că era numai emisarul unui grup important, sau în orice caz lăsa să se înţeleagă acest lucru în scop de intimidare. Oraşul, deşi destul de mare, nu era totuşi o metropolă care să tenteze o bandă avidă de cîştiguri grase. Erau deci toate şansele ca Hollis să fi ales acel oraş pentru o activitate de unul singur, care nu putea fi decît foarte rentabilă.

Dar ce era de făcut ? Luther nu se simţea destul de puternic pentru o acţiune de mînă forte cu un sfîrşit spectacular. Pe de altă parte, dacă deducţiile lui erau corecte, nu putea să stea cu braţele încrucişate şi să-l lase pe ticălosul acela să-şi continue treburile lui murdare. Şi mai era şi Sherry la mijloc. Se va convinge de ce fel de om s-a apropiat şi va fi desigur cuprinsă de remuşcări.

Mai bău încă un pahar de whisky. Cu toată vigoarea pe care i-o dăduse băutura, cînd îşi făcu în amănunt planul de luptă simţi un fior de-a lungul şirei spinării. Poate că nu va reuşi să intimideze un şarlatan inveterat ca Rick Hollis, dar orice s-ar întîmpla, trebuia să încerce. Umflîndu-şi pieptul, Luther plăti consumaţia, adresă un salut scurt lui Harry şi plecă.

Cutia de scrisori de la intrare îi indică etajul şi numărul apartamentului în care locuia Hollis. Efectul binefăcător al băuturii slăbise şi odată cu el îi slăbise şi curajul. Ajuns în faţa uşii, rămase cîteva clipe nehotărît. Dar cu un efort de voinţă, încleştîndu-şi dinţii strînşi, apăsă pe butonul soneriei.

Înalt, musculos, brunet şi destul de arătos Rick Hollis apăru de îndată.

— Ce doriţi ?

Luther îşi simţea inima bătînd dar răspunse hotărît, fără a-şi da pe faţă emoţia.

— Tu eşti Rick Hollis ?

Fără să aştepte să fie poftit, Luther intră în apartament şi dintr-o privire îşi dădu seama de eleganţa deosebită a interiorului.

— Se pare că trăieşti pe picior mare. Păcat însă că mă văd silit să te fac s-o duci ceva mai greu.

Rămas năuc pentru moment, Hollis ripostă.

— Dar cine sînteţi dumneavoastră ?

— N-are nici o importanţă. Ceea ce importă este mesajul meu.

— Care mesaj ?

— Din partea bandei mele, spuse Luther nepăsător. Ai crezut că ai să găseşti aici sat fără cîini şi că ai să-ţi poţi face mendrele în voie. Dar şefii mei îţi pun în vedere să te astîmperi.

— Dar nu ştiu deloc despre ce este vorba.

Zîmbetul lui Luther deveni sarcastic.

— Ba ştii, băiete, ştii foarte bine !

— Daţi-mi voie să vă explic...

— Nici o explicaţie, Hollis ! Luther îl privea calm dar tonul vocii devenea din ce în ce mai agresiv. Dacă eşti de altă părere, ia notă că deocamdată ţi s-a pus doar în vedere să te astîmperi. Şi asta în sensul cel mai clar al cuvîntului.

Lui Hollis, începură să-i tremure buzele, obrajii. Nu suporta privirea lui Luther aţintită asupra lui.

— Dar ce pot reprezenta pentru o bandă micile mele ciupeli ?

Luther îşi dădea seama că adversarul lui bătea în retragere. Asta îi dădu şi mai mult curaj.

— N-au să mai fie nişte ciupeli mărunte atunci cînd organizaţia mea are să se ocupe de tot oraşul.

Apoi avu o inspiraţie subită :

— Cît ai adunat astă seară ?

Hollis ezită cîteva clipe, apoi îngăimă :

— Două sute cincizeci de dolari.

Luther întinse mîna :

— Dă-i încoa !

— Nu !

Luther începu să răcnească :

— Ascultă pezevenghiule, pînă la urmă nu te văd scăpînd teafăr din treaba asta. Au să-ţi vină de hac şefii mei !

Cu mîna tremurîndă, Hollis scoase banii din portofel. Luther îi luă şi îi vîrî în buzunar. În ziua următoare va trece pe la toţi cei păgubiţi

și le va restitui banii. Întorcîndu-se spre Hollis, îi spuse pe un ton plin de înțelesuri .
— Ce-ar fi dacă ai spăla putina imediat ? Și să nu mai pui piciorul pe aici ! Cred că pricepi ce vreau să spun.
Privirea lui Hollis era jalnică. Luther îi întoarse spatele și se îndreptă spre ușă. Cînd o deschise, se găsi nas în nas cu Sherry care tocmai pusese degetul pe butonul soneriei.
— Luther ! exclamă ea. Ce cauți aici ?
Întîlnirea îl luase pe Luther pe nepregătite și îi tăie respirația.
Hollis prinse curaj, înaintă spre ușă și îl trase pe Luther îndărăt în mijlocul camerei.
— Deci îl cunoști pe individul ăsta ? o întrebă pe Sherry mînios.
Sherry intră destul de nedumerită.
— Da, îl...
— Cine e ?
Fata își mușcă buzele.
— Dar, Rick, pentru mine nu înseamnă nimic. Mai puțin decît nimic. Un individ pe care l-am întîlnit...
— Dar cine e ?
— Nimeni, ți-am mai spus ! răspunse fata fără să-și poată explica ostilitatea lui Hollis. L-am întîlnit de vreo cîteva ori. Așa ...ca să mă amuz. Îți jur, Rick. Nu e decît unul din acei falși intelectuali pe care îi poți găsi în cîte un bar. Se numește Luther Lanning. Un biet conțopist mărunt. În ce mă privește un zero.
Hollis se întoarse spre Luther.
— Organizația ta... ! Auzi, ce baliverne ! și îi trase cîteva palme zdravene.
Luther se clătină. Tot planul său se năruise. Respiră adînc și strînse pumnii. Inutil ! Fizicește era învins dinainte. Dar va ști să se apere.
Hollis se năpusti din nou asupra lui, îi băgă mîna în buzunar și trase cei două sute cincizeci de dolari. Apoi îi scoase și portofelul :
— Aș trebui să-ți crăp capul, dobitocule, dar nu vreau să am de-a face cu poliția.
În timp ce vorbea, Hollis golea portofelul lui Luther.
— Vezi ? Mi-am luat banii înapoi cu o mică dobîndă.
Și-i mai cîrpi o palmă.
— Nu te sfătuiesc să te duci la poliție. Îți vin eu de hac și acolo. Și acum, cară-te !
Luther ieși rușinat. Eșuase în modul cel mai ridicol cu putință. Certitudinea lui Hollis în privința poliției era întemeiată. Nu putea dovedi nimic și în special nu se putea lupta cu un om atît de iscusit ca el. Să se ducă la comercianții păgubiți ? Dar ei erau doar niște victime înspăimîntate care știau că trebuie să-și țină gura. Totuși Veroni nu-i era un străin, îl cunoștea de multă vreme. Dădu drumul brusc la mașină. Poate că totuși îl va convinge pe el să facă o mișcare !
Signor Veroni avea însă ideile sale personale. Cînd intră Luther, păru că nu-l bagă în seamă. Era ocupat cu închiderea localului. Dolores îl ajuta foarte zorită. Abia după ce Luther îi relată în amănunt cele întîmplate, toate opririle lui Hollis pe la comercianții din cartier, Veroni capitulă :
— Da, e adevărat, recunoscu el. Vine în fiecare săptămînă. La început cerea două zeci și cinci de dolari. Acum spune că trebuie să-i dau cincizeci.
— Dar nu vedeți ? Dacă d-voastră și ceilalți veți spune asta la poliție, vor trebui să-l aresteze.
Veroni dădu din cap neîncrezător și oftă cu zgomot.
— Sînt prea multe riscuri. Acest Hollis amenință că pune o bombă în local, sau că aruncă niște acid în ochii clienților. D-aia ei plătesc. Astă seară mi-a luat cincizeci de dolari. Sînt o bandă întreagă ! Vreți să-mi sară localul în aer ?
— Vă duce de nas pe toți. E un mincinos. Nu lucrează cu nici o bandă.
— De unde poți să știi ?
Luther se simțea neputincios. În disperare, se întoarse către Dolores.
— Nu-l poți convinge că am dreptate ?
Ochii fetei se întunecară.
— Eu sînt sigură că ai dreptate și e foarte frumos din partea ta că încerci să ne ajuți, dar partea proastă e că nu ai nici o probă reală.
— Probe ! Dar nu vreți să înțelegeți ? Omul ăsta e un ticălos, un escroc. Își bate joc de toată lumea ! Vă lăsați...
Se opri brusc. Dacă era nevoie de o probă pentru ca Hollis să poată fi băgat la apă, avea una. Îi ceru lui Dolores carnetul ei de comenzi și un creion. Apoi rămase cîteva minute tăcut, cufundat în gînduri.
— Telefonează la poliție ! îi ordonă tinerei fete. Spune că dl. Veroni are de făcut o reclamație împotriva unui individ care amenință securitatea localului !
Dolores șovăia, dar Veroni părea ceva mai hotărît. Urmărise mișcările creionului pe carnetul de comenzi și intuise anumite lucruri. Totuși cuvintele de „poliție" și „reclamație" îi provocau unele rețineri.
— Nu, îi spuse lui Dolores. N-am nimic de reclamat !
— Atunci, lăsați-mă pe mine ! izbucni Luther. Am să reclam eu în calitate de client obișnuit al restaurantului !
Sergentul însărcinat cu cercetările era ager la minte și foarte dornic să afle cît mai multe.
— Ne-au mai ajuns la ureche unele lucruri despre șnapanul ăsta ! Dar pînă acum, nimic precis. Dacă aș avea certitudinea, m-aș duce să-l înhaț chiar în seara asta.
Luther își luă un aer indiferent.
— Dar aveți certitudinea, domnule sergent. Domnul Veroni poate identifica bancnotele pe care i le-a dat !
Sergentul holbă ochii mari, curios.

— Vreți să spuneți că a făcut vreun semn pe hîrtiile pe care i le-a dat?

— Nu, spuse Luther. Dacă ar fi făcut niște semne pe bancnote, Hollis le-ar fi putut observa. Dar ca să achite cotizația, domnul Veroni a scos de la bancă cinci bilete noi de zece dolari, ale căror numere le-a notat. Uitați, sînt scrise pe acest carnețel!

Ochii polițistului se aprinseră cînd parcurse lista cifrelor.

— Este exact ceea ce ne trebuie! Cu asta și cu depozițiile dumneavoastră, îl ținem în mînă. Ați procedat foarte inteligent! Vă mulțumesc.

Veroni era încă nehotărît.

— Totuși nu sînt sigur că...

— Dar eu sînt sigur, spuse polițistul. Chiar acum mă duc să pun mîna pe pungașul ăla și pe bani.

După plecarea sergentului, Dolores îl privi pe Luther nedumerită, cu același frumos surîs timid pe buze.

— Nu prea pricep. De unde ai știut? Și cum de-ai ținut minte?

— Un joc de copii, răspunse Luther. Încasasem azi dimineață salariul pe săptămîna trecută. Mi s-au dat bancnote noi. În mod instinctiv am notat seria primului bilet, și cum numerele merg la rînd...

Luther făcu o pauză.

— Trebuie să recunosc în adevăr că am memoria cifrelor și la serviciu mînuiesc mulți bani și cînd îmi vin pachete cu bilete noi, notez seria primului bilet. Așa m-am obișnuit.

— Da, spuse Dolores. În orice caz, ești extraordinar!

Cuvîntul acesta de „extraordinar", precum și gîndul că îi jucase o festă și polițistului, îl făceau pe Luther să se simtă puțin stingherit. Dar la urma urmelor ce nu face omul pentru o cauză dreaptă!

O privi pe Dolores stăruitor. Își dădu seama că pînă atunci n-o privise niciodată în acest fel. Era frumoasă! Nu în felul în care se putea spune de o femeie ca Sherry Brittain că e frumoasă. Dar după cele ce spusese aceasta pe seama lui nu-i mai putea trece prin gînd să mai dea vreodată ochii cu ea. O ștersese definitiv din minte și din inimă.

Poate că după închiderea barului, Dolores și el vor încheia seara într-un local de noapte și vor dansa un pic. Dar nu! Banii lui erau la Rick Hollis. Se încruntă o clipă, apoi zîmbi: sergentul Frost are să-i aducă banii înapoi. Pînă atunci fu binevenită tratația domnului Veroni: cîte o bucată din renumita sa tartă și cîte o ceașcă de cafea pentru harnica sa colaboratoare și pentru clientul său credincios. Era de ajuns pentru început.

Prea sfinția sa...

WALTER EBERT

Jimmy s-a uitat încă o dată în oglinda crăpată, a surîs mulțumit și și-a pus pe gît lănțișorul cu crucea de argint, iar pe cap pălăria neagră. Prietenul său, Sam Tracy l-a privit, apoi s-a uitat la paharul cu whisky încă neterminat și l-a sfătuit: „În locul tău azi aș face o pauză. E vineri și treisprezece!".

Jimmy Lewis a luat ceremonios breviarul în mîna stîngă și a dat din cap mormăind: „Timpul e bun. Povestea cu preoția nu se va mai prinde mult timp, deci să profităm".

— Atunci, mult noroc! și Tracy îl urmări cu privirea pe cînd părăsea baraca de lemn, cu un pas studiat.

Jimmy voia să viziteze o anumită doamnă Cummings din Beaton, o femeie deosebit de miloasă, credincioasă și foarte bogată. Tracy fusese cel care descoperise că doamna Cummings locuiește singură.

Se apropie încet de casa singuratică de la marginea orașului. Crucea de pe pieptul său strălucea puternic în razele soarelui de dimineață.

— Faceți colectă pentru cei înfometați? Minunat. Astăzi se face foarte puțin pentru cei înfometați. Poftiți, părinte, intrați, îl invită doamna Cummings, introducîndu-l într-o încăpere frumoasă și elegant mobilată.

Falsul preot se așeză pe scaunul oferit de gazdă și arborînd o mină gravă, se lamentă:

— E groaznic cît de puțin simțitori sînt oamenii din ziua de azi...

Doamna Cummings interveni: ...și preotul Beckamith ne-a invitat duminica trecută să-i ajutăm pe cei sărmani. Desigur că-l cunoașteți pe prea sfinția-sa.

Jimmy Lewis dădu afirmativ din cap și adăugă:

— Este o adevărată obligație pentru sfînta noastră biserică în lumea putredă de azi.

Doamna Cummings era deosebit de emoționată. Vizita prea sfinției sale, după cum se putea citi pe obrazul ei, o impresiona puternic. Oftă adînc:

— Dumnezeule, dar unde am pus caseta cu bani?

Amintindu-și, o luă din dulapul cu lenjerie și cu un surîs binevoitor, întinse falsului preot o hîrtie de o sută de dolari.

Apoi o puse la loc, dar nu destul de repede pentru ca ochiul experimentat al lui Lewis să nu constate că în casetă se afla o mare sumă de bani.

— Dar ce zăpăcită sînt, dau banii pentru înfometații lumii și, uite, nu mă gîndesc că dumneata desigur încă n-ai luat dejunul. Îmi dai voie să-ți pregătesc un biftec ?

Vrînd la început să refuze, Lewis își spuse că e mai bine să accepte : „Dacă ați fi așa de amabilă, doamnă, v-aș ruga un biftec mai puțin fript". Doamna Cummings surîse la fel de amabil ca și pînă atunci și plecă spre bucătărie.

Lewis deschise repede caseta, adună bancnotele, dar pînă să le poată băga în buzunar, auzi pași. Sări spre fereastră.

— Din păcate n-am cartofi în casă, se scuză, intrînd, doamna Cummings. Dar biftecul merge și cu pîine albă dacă mai adăugăm și un păhărel de vin rece. În cîteva minute sînt gata.

— Dumnezeu să vă răsplătească, îi mulțumi Lewis.

Rămînînd din nou singur se apropie atent de dulap și deschise caseta. Îndesă în buzunare legăturile de bancnote de mii de dolari, iar din cele de o sută lăsă jumătate înăuntru, așezînd sub ele niște ziare vechi găsite pe șifonier, ca, în acest fel, la prima vedere caseta să pară plină.

Trecuseră doar două, trei minute, cînd auzi un glas venind dinspre ușă :

— Ce faceți acolo ?

Doamna Cummings stătea în prag, ținînd un pahar gol în mînă.

Lewis vru să inventeze ceva, dar în perioada cît fusese închis la St. Quentine își cam pierduse siguranța de sine.

— Ce faceți acolo cu caseta mea? strigă din nou doamna Cummings și se apropie de bărbatul mai înalt decît ea cu două capete.

— Aveți mulți bani, doamnă — arată cu reproș caseta deschisă. Cine are așa de mulți bani nu poate să-și ușureze conștiința dăruind un mizerabil de sutar !

— Și pentru aceasta vreți acum să-mi luați toți banii ?

Îl prinse de haină scuturîndu-l puternic; crucea de pe pieptul lui Lewis se bălăngăni violent spărgînd geamul ceasului de la mîna bătrînei doamne.

— Sînteți într-adevăr preot?, întrebă ea, cu neîncredere.

Lewis a stat pe gînduri doar o clipă. Afară strălucea un soare puternic de primăvară. Nu voia să ajungă iar în St. Quentine, pentru nimic în lume. Împinse brusc mîna femeii. Apoi cu degetele ca niște gheare îi prinse gîtul slab și începu să strîngă. Paharul din mîna femeii căzu jos și se sparse.

. . . .

Soneria de la ușă se auzi strident și insistent. Zăpăcit, Lewis slăbi strînsoarea. Doamnei Cummings îi reveni cu greu răsuflarea.

Cineva sparse geamul. În cameră intră un polițist, în mînă cu un revolver. Un al doilea polițist se pregătea să escaladeze pridvorul.

— Sus mîinile !

Două revolvere se îndreptau spre Lewis. N-avea ce să mai facă. Ridică mîinile.

Doamna Cummings se apropie, tremurînd toată, de scaun. Unul dintre polițiști o ajută să se așeze.

— Ați procedat bine doamnă. Dacă nu ne-ați fi telefonat, acest gangster v-ar fi sugrumat cu sînge rece. Dar ce v-a făcut să credeți că este doar un fals preot ?

— L-am îmbiat cu biftec și nu m-a refuzat, zîmbi ștrengărește bătrîna.

— Și ce-i cu asta ?

— Azi e vineri, înaintea paștelui. Potrivit ordinului episcopal e o zi severă de post !

— Fi-ar să fie — își aminti Lewis. Vineri treisprezece! Trebuia să-l fi ascultat pe Sam !

O confuzie fatală

BERT ELLEDENT

Madelaine mergea cu grijă prin întuneric și îndepărta cu mîinile ramurile cu ghimpi ; pe cărarea îngustă se apropia încet de culmea dealului. În fața ei apăru conturul cabanei de vînătoare. În încăperea de la parter era lumină. S-a apropiat încetișor, ca o umbră. S-a oprit lîngă geamul întredeschis. Vîntul mișca ușor perdeaua. A distins figura soțului ei, Armand, în brațele blondei Yvonne Deschamps. Cu voce înceată Yvonne îl mustra pe Armand, îi reproșa ceva, dar Madelaine nu putea înțelege ce-i spune. A perceput însă răspunsul lui Armand : „Dragă, soția mea n-o să ne mai stea mult timp în cale. Sînt decis să fac orice. Trebuie doar să aștept pînă ce se ivește o împrejurare potrivită..."

Madelaine Cartier s-a îndepărtat îngrozită de geam. Innebunită, mergea mecanic pe cărarea pe care venise. Nu mai simțea ghimpii ramurilor. Se adeverise o bănuială ce o încerca de-o vreme: Armand o înșela cu cea mai bună prietenă a ei, cu Yvonne. A cumpărat această îndepărtată cabană de vînătoare tocmai ca să aibă un loc ferit unde să se întîlnească cu ea. Pasiunea lui deci nu erau potîrnichile, cum susținea, ci blonda Yvonne.

De-abia în mașină, întorcîndu-se spre Paris, și-a dat seama foarte clar, ce însemnau cuvintele lui Armand.

Nu putea divorța de ea, capitalul investit în afacerile sale era în întregime al ei. De aceea a ales altă soluție, vrea s-o lichideze, s-o ucidă!

Acum s-a convins că Armand o minte de luni întregi. Deci repetatele sale călătorii la Marseille, nu erau adevărate.

Ingrozită, zorea înainte pe șoseaua luminată de faruri. Yvonne în care avea o încredere oarbă i-a distrus căsnicia. O femeie fără conștiință îi gonea pe Armand pe drumul pieirii, la ....crimă. Oare cum vrea soțul ei să săvîrșească această ticăloșie premeditată?

Cîteva zile Madelaine a trăit într-o permanentă frică. În săptămînile următoare și-a mai revenit. Și cel puțin celorlalți le părea complet liniștită. Îi observa cu multă atenție pe Armand, îi cumpănea fiecare mișcare. Înregistra pe bandă de magnetofon toate convorbirile fără ca el să observe, pentru a le reține cu exactitate, dar din nimic nu rezulta că Armand ar fi avut vreo intenție criminală. Cu timpul a început chiar să se îndoiască. Să se fi înșelat? A înțeles greșit cuvintele lui din cabana de vînătoare? S-ar putea ca el să nu se fi gîndit ca să se descotorosească de ea... Poate credea că secretul ascuns în acea seară în cabană n-o să-l afle nimeni. Să fi vrut doar s-o liniștească pe Yvonne?

După alte cîteva săptămîni — era deja tîrziu seara — Madelaine dormita, a sunat telefonul. Telefona Armand, cu o voce ciudată: „Te rog, dragă, vino repede, sînt la cabana de vînătoare. Am avut un accident. Am căzut... Cred că mi-am fracturat piciorul. Vino și ajută-mă..."

Pînă să poată să-i răspundă a închis telefonul. Madelaine a rămas o clipă nemișcată pe marginea patului. Apoi a întrerupt magnetofonul și a apăsat furca cu receptorul.

Pe față i se prelingeau mici picături de sudoare. Știa acum precis că Armand hotărîse să-și pună planul în aplicare! Istorioara cu accidentul nu părea deloc verosimilă. Mai mult ca sigur Armand îi întindea o cursă — o capcană a morții. A stat de s-a mai liniștit, apoi — cu fermitate — a format un număr de telefon.

Armand Cartier aștepta cu nerăbdare în fața cabanei. A auzit zgomotul unui automobil. Motorul se auzea din ce în ce mai tare. Se apropia cu mare repeziciune și la poalele dealului s-a oprit. Farurile s-au stins. După puțin timp s-au auzit pașii. Frunzele uscate de pe cărare foșneau. În sfîrșit, în ceață, s-a zărit silueta unei femei care mergea cu pași repezi spre cabană.

A ridicat arma și cînd femeia a deschis ușa, conturul trupului său a devenit o țintă perfectă. S-a auzit o detunătură, femeia a țipat ușor, a făcut cîțiva pași și a căzut moartă. Vîntul a trîntit ușa după ea.

Armand a fugit la fereastra deschisă de la parter, a scos cutia de chibrituri și a aprins perdelele pe care le îmbibase cu benzină. S-a aruncat apoi la volanul mașinii sale și a pornit cu toată viteza.

Cînd pompierii dintr-un sat apropiat au ajuns la locul incendiului, cabana arsese pînă-n temelii. La intrare, aproape de ușă, au găsit cadavrul unei femei ce nu mai putea fi identificat, probabil nu mai reușise să fugă din cabană.

Armand a ajuns la Paris. Cînd cobora din mașină, s-a apropiat de el un bărbat: „Sînt comisarul Robinet — s-a prezentat el — pot să îndrăznesc să vă întreb de unde veniți, domnule Cartier?".

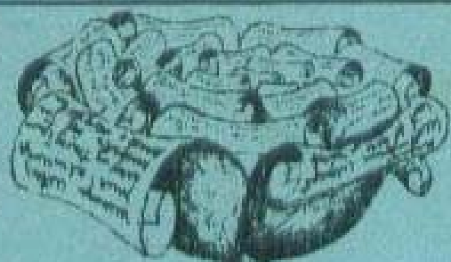
„Din Bordeaux, a răspuns surprins Armand, am fost acolo pentru niște afaceri".

„Din păcate trebuie să vă rog să veniți cu mine la comisariat. Sînteți suspectat că v-ați asasinat iubita, pe Yvonne Deschamps".

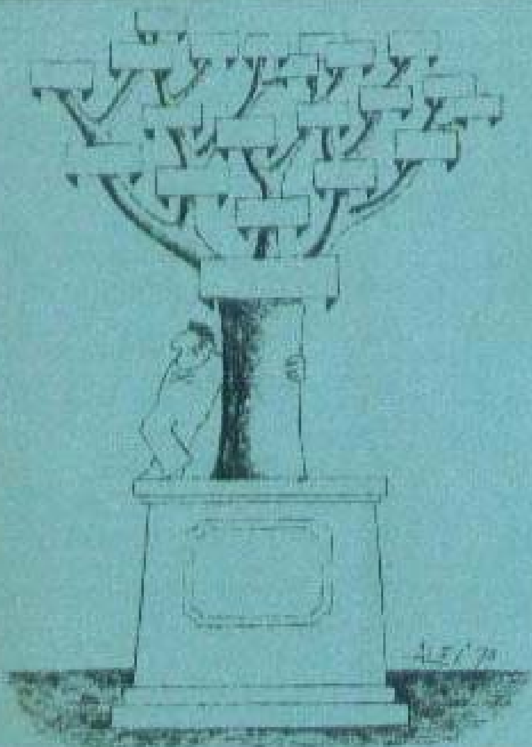
La judecată Armand a negat totul, dar pînă la sfîrșit i s-a demonstrat că este vorba de o crimă premeditată, prin care a vrut să scape de o amantă incomodă.

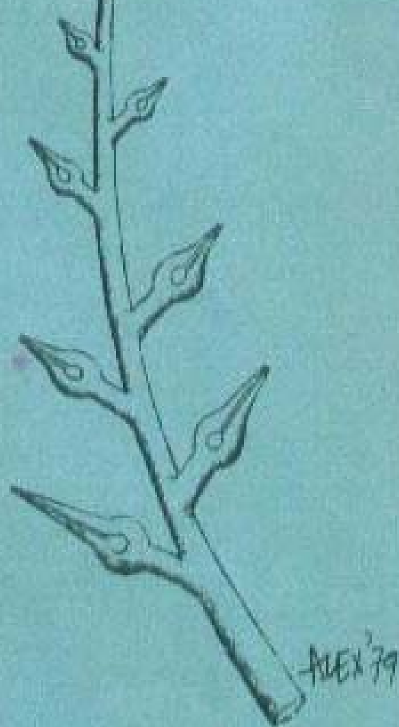
A fost condamnat la închisoare pe viață. Cînd îl duceau din sala de judecată, pentru ultima oară, s-a uitat în mod întrebător la soția lui, care urmărise tot timpul dezbaterile cu o față împietrită. Nu-și putea explica de ce în noaptea fatală la cabană a venit iubita lui și nu Madelaine, pe care ca s-o poată ucide, o chemase cerîndu-i ajutorul.

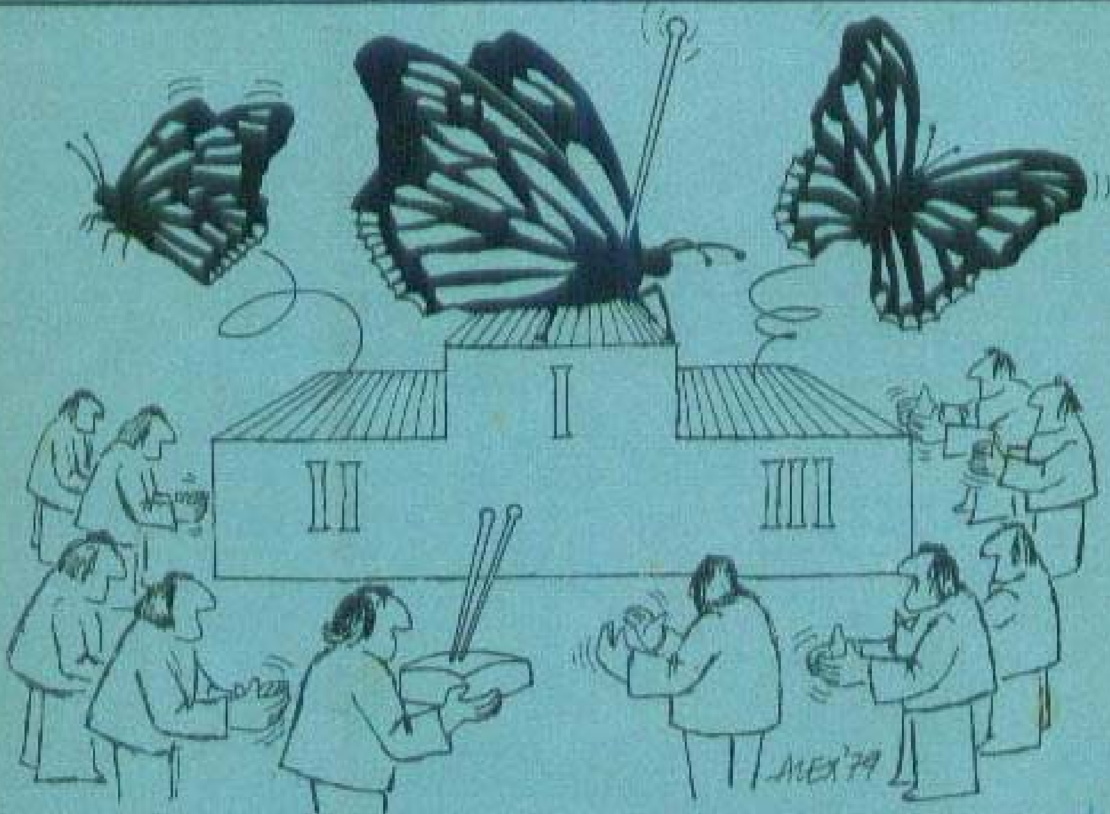
Madelaine nu s-a uitat spre el. Simțea o tăcută satisfacție că niciodată nimănui nu-i va trece prin gînd cum a putut scăpa de moarte. Nici Armand nu putea bănui că, după ce și-a chemat soția la telefon ca să vină la cabană, Madelaine i-a telefonat Yvonnei și i-a pus la cască banda de magnetofon pe care înregistrase convorbirea. Iar Yvonne a zburat ca fulgerul la iubitul ei. Azi e moartă și Armand va ispăși toată viața asasinarea aceleia pentru care urma să moară propria-i soție.

ALEX

...Cel mai înalt om din lume este, pînă în prezent, Robert Pershing Wadlov, născut la 22 februarie 1918 la Alton, în Illinois-SUA. La naştere el a cîntărit 3,850 kilograme şi părea un copil ca toţi copiii. Dar imediat după naştere s-a declanşat creşterea anormală, la 13 ani atingînd statura impresionantă de 2,28 metri. Tînărul a murit la 22 de ani şi 4 luni, cînd atinsese 2,81 metri înălţime şi cîntărea 201 kilograme.

A mai existat un pretendent la acest titlu: finlandezul Daniel Myheer Cogar, mort în 1849, căruia i se atribuia statura de 2,92 metri. Dar în 1872 femurul său aflat acum la muzeul din Leyda-Olanda a fost cercetat şi măsurat de profesorul antropolog german Carl Langer, care a stabilit datele reale: «numai» 2,23 metri!

...Recordul mondial de scurtime este deţinut tot de un american, Calvin Philips, născut la Bridgewater, în statul Massachussetts, în 14 ianuarie 1791. El cîntărea doar 900 de grame şi şi-a încetat procesul de creştere la 5 ani. La 19 ani, atinsese cu totul 71,4 centimetri şi cîntărea 5,560 kilograme. A murit la vîrsta de 21 de ani, de pe urma nanismului şi a senilităţii precoce.

...Cea mai prolifică femeie de pe glob ar fi fost, după ziarele ruseşti ale epocii — fără o confirmare ştiinţifică precisă — Marfa, soţia mujicului Fiodor Vasilet din gubernia Moscova. Ea ar fi avut 69 de copii, dintre care 16 perechi de gemeni, 7 tripleţi şi 4 cuadrupleţi. Ceea ce se ştie precis este că în urma «performanţei» cu care era acreditată, a fost prezentată şi ţarului Alexandru II.

Mai sigur este însă recordul actual al Madalenei Camaba, din oraşelul Ceilandia, Brazilia. Măritată la 13 ani cu Raimulo, ea a avut pînă acum 24 de fii şi 8 fiice. Unui ziarist curios să afle cum face faţă multiplelor sale îndatoriri materne, i-a răspuns cu simplitate: «Odraslele ne dau multă bătaie de cap, dar şi merită. Nu ştiu de ce face lumea atîta tămbălău pe seama lor...»

...Omul care a posedat cele mai numeroase tatuaje este un fost marinar canadian pe nume Vivian «Sailor Joe» Simmons.

Devenit expert în această artă care se înrudeşte cu... marochinăria şi imprimeurile textile, el a brodat cu migală pe propriul său corp 4 831 de figuri şi simboluri diferite. Această extravaganţă nu l-a împiedicat cu nimic să trăiască pînă la 71 de ani.

...Ochiul uman este un veritabil recordman, în materie de amplitudine şi precizie, în ceea ce priveşte diferenţierea culorilor.

O serie de experienţe au dus la concluzia că ochiul normal, în condiţii naturale optime, neîmpiedicat de nici un obstacol şi cu o lumină bună, poate distinge pînă la 10 milioane de suprafeţe colorate.

Cel mai fin spectrometru foto-electronic nu deţine decît un grad de precizie reprezentînd 40 la sută din capacitatea ochiului uman. Deci să fim... cu ochii în patru, cînd definim culorile zărite.

RECORDURI

...Punctul maxim la care se poate auzi o voce omenească, în aer liber şi fără a fi interferată de zgomote, este 180 de metri.

Limbajul special folosit de locuitorii insulelor Canare, la Gonera, numit silbato şi alcătuit dintr-un fel de cod de fluierături, se înţelege peste văi, la aproape 8 kilometri. În condiţii speciale, pe mare, glasul omenesc s-a constatat că se poate auzi clar, mai ales noaptea, pînă la circa 16 kilometri.

Recordul mondial în materie l-a realizat uriaşul Mills Dander, care, cînd îşi folosea la maximum plămînii supradimensionaţi, putea fi auzit şi înţeles pînă la 9 kilometri.

...Postul cel mai îndelungat, din motive strict medicale, l-a ţinut un scoţian (bugetul lui familial n-a avut nici un rol în această ispravă...) El i-a fost impus drept tratament de către specialiştii spitalului Sfînta Maria din Dundee, unde a fost internat de urgenţă Angus Tayport, în 1965, la vîrsta de 25 de ani.

Timp de 342 de zile, acest pacient aparte s-a întreţinut numai cu lichide: apă, ceai, plus vitamine. În acest interval, răbdătorul pacient a slăbit cu 135 de kilograme, căpătînd, în fine, o greutate normală.

O performanţă remarcabilă a reuşit chiar... un medic: Stephen Taylor, din Mount Roskill, Noua Zeelandă. Protestînd împotriva unor măsuri luate de guvernul ţării, în 1970 el a rezistat timp de 40 de zile consumînd doar un pahar cu apă la 24 de ore.

...Cel mai voluminos animal din întreaga faună este, incontestabil, Balena albastră (Balaenophea musculis).

...cel mai precoce succes sportiv a fost obţinut de fetiţa Joy Foster. În 1958, la numai 8 ani, ea devenea campioană la simplu feminin şi la dublu mixt, la tenis de masă, în competiţia naţională desfăşurată în Jamaica.

...Cea mai mare longevitate sportivă a avut-o un nordic: suedezul Oscar Swahr. La Olimpiada din Anvers, din 1920, el a dovedit, la 73 de ani, un ochi la fel de precis şi o mînă la fel de sigură, cucerind medalia de argint la probele de tir cu pistolul.

...Compusul chimic cel mai rezistent la căldură, din cele peste 4 milioane descrise ştiinţific, este carbidul de tantru (Ta-Co 88) El se topeşte doar la peste 4010 grade Celsius.

...cel mai uzitat tranchilizant este Valium, din familia benzodiazepinelor. În anul 1973 au fost înregistrate numai în SUA peste 47 milioane de prescripţii, şi peste 100 milioane în diferite alte ţări occidentale.

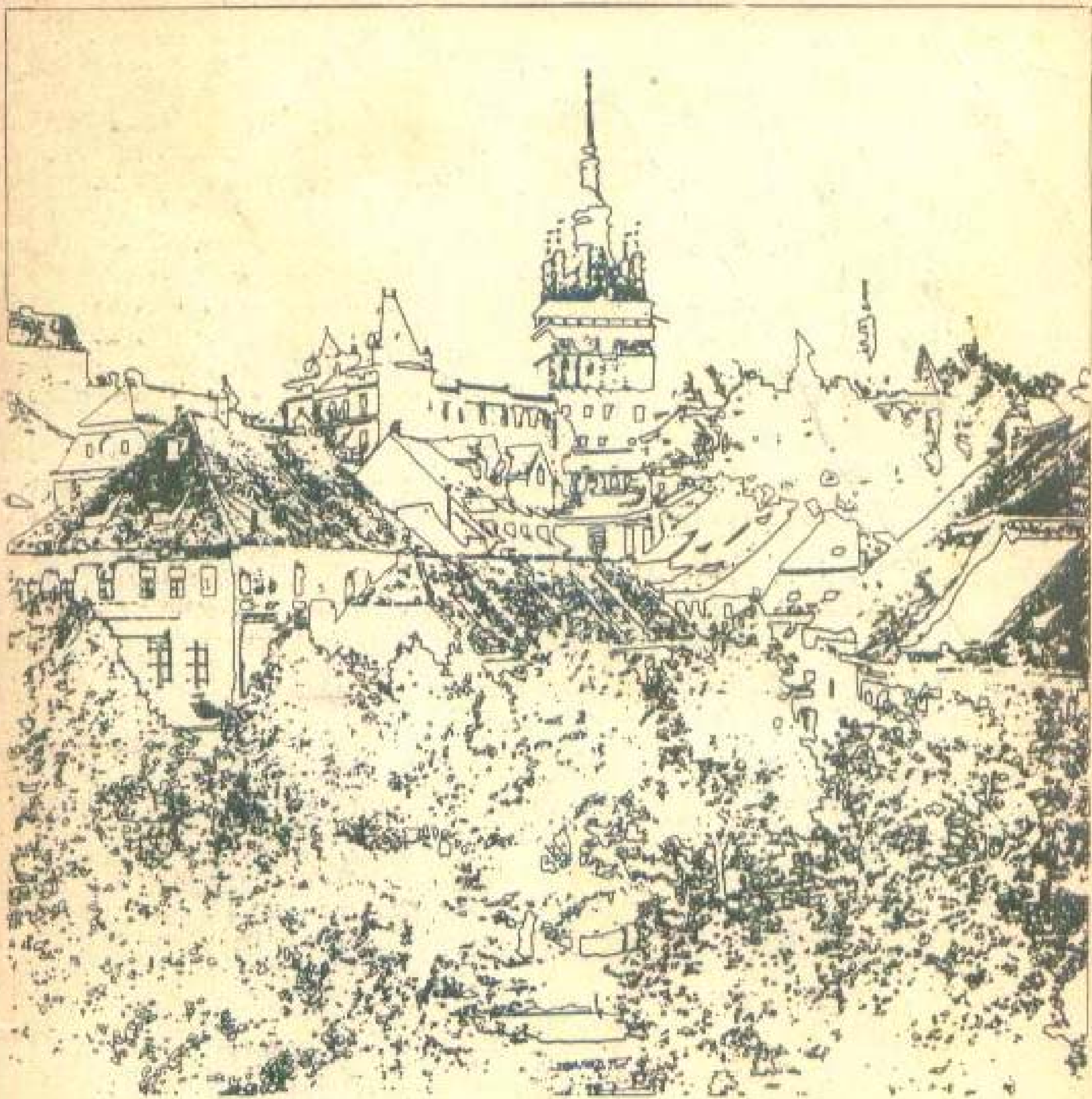
...David Jon Wiener se poate mîndri că a lansat... cel mai «înalt» dop de şampanie din lume. La San Diego, în august 1973, acţionînd asupra unei sticle de şampanie ţinută la 1,20 metri de sol, a făcut să-i sară dopul pînă la 31,30 metri...

...cea mai înaltă notă, de 60 megaherzi (adică 60 de miliarde de vibraţii pe secundă), a fost emisă de raza unui laser, la Institutul de Tehnologie din Cambridge, Massachussets, SUA, în sept. 1964.

...Cel mai vast tablou pictat de un maestru clasic este cel intitulat: «Il Paradiso» aflat pe peretele estic al sălii Del Maggior Consiglio din Palatul Dogilor, din Veneţia. Jacopo Robusti cunoscut sub numele de Tintoretto (1518—1591), împreună cu fiul său Domenico, au acoperit cu forme şi culori o suprafaţă de 22,30 metri lungime şi 7,34 m înălţime. În cadrul tabloului se mişcă peste o sută de personaje...

...cel mai prolific artist plastic al tuturor vremurilor rămîne Picasso. După moartea lui au fost identificate pînă azi 13 500 de tablouri şi desene, 100 000 de gravuri, 34 000 ilustraţii de carte, 300 de sculpturi sau lucrări în ceramică. Întreaga operă este evaluată la 690 milioane de dolari.

Dealtfel, însuşi numele complet al artistului stabileşte un record în materie: Pablo Diego Jose Francisco de Paulin Juan Nepomuceno Crispiano de la Santissima Trinidad Ruiz y Picasso...

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Nicolae ARSENIE, redactor șef adjunct
Tudor OCTAVIAN, secretar responsabil de redacție
Alexandru PĂSĂRIN, secretar responsabil de redacție — Rebus
N. Gr. Mărășanu, Liviu Timbus, Nicolae Cristache, George Arion, șefi secție
Traian STOICA, redactor responsabil
Cornel Catană, secretar de redacție
Tudor Ruptureanu, corectură
Lucian Teodorescu, prezentare tehnică

Copertele I și III:
Fotografii de A. Mihailopol ■
Coperta II:
Desen de Sorin Filon ■
Coperta IV:
Atelierul pictorului
Viorel Mărgineanu
Fotografie de A. Mihailopol ■

Lei 25

Redactor șef al publicațiilor Flacăra
ADRIAN PĂUNESCU